

atamis

Žirmūnų g.139 - 321, 09120 Vilnius
 tel.: (8-5) 272 83 34; Faks.: (8-5) 203 12 80

Planavimo organizatorius	ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS
Plano pavadinimas	ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS
Planavimo proceso etapas / stadija	RENGIMO ETAPAS / SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS
Teritorijų planavimo lygmuo	SAVIVALDYBĖS
Teritorijų planavimo dokumento rūšis	KOMPLEKSNIO TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAS
Objekto numeris	AT-16T-1028
Tomas	BP-05

VILNIUS, 2019 m.

ATESTATO NR.	PAREIGOS	VARDAS PAVARDĖ	PARAŠAS
Nr. TPV 0081	TERITORIJŲ PLANAVIMO PADALINIO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	
Nr. TPV 0081	PROJEKTO VADOVĖ	ELEONORA GRABLEVSKIENĖ	

TURINYS

1. ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO PRINCIPINĖS NUOSTATOS	4
1.1. Bendrojo plano keitimo pagrindas ir tikslai	4
1.2. BENDROSIOS SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO NUOSTATOS	7
2. URBANISTINĖ STRUKTŪRA IR TERITORIJOS NAUDOJIMO REGLAMENTAI.....	10
2.1. PAGRINDINIAI TEKSTINIAI REGLAMENTAI	10
2.2. FUNKCINIS TERITORIJŲ ZONAVIMAS	17
2.3. TERITORIJŲ VYSTYMO KRYPTYS	20
3. INTEGRUOTI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI, RENGTINI PLANAI	23
3.1. INTEGRUOTI DOKUMENTAI	23
3.2. RENGTINI PLANAI	24
4. KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA.....	25
4.1. Gamtinio karkaso formavimas	25
4.2. Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai	31
4.3. Biologinės įvairovės apsauga	33
4.4. Kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptys	36
5. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO VYSTYMO KRYPTYS	49
5.1. Bendrosios nuostatos	49
5.2. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir naudojimas	50
5.3. Vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsauga ir tvarkyba	55
5.4. Apsaugos įgyvendinimo ir stebėsenos principai	56
6. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA	58
6.1. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS KITIMAS	58
6.2. ŠVIETIMO SISTEMA.....	59
6.3. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS INFRASTRUKTŪRA.....	60
6.4. KULTŪRA.....	60
6.5. GYVENAMOJO BŪSTO PLĖTRA.....	61
6.6. SOCIALINIO BŪSTO PLĖTRA.....	62
6.7. PASLAUGŲ, VERSLO IR PRAMONĖS PLĖTRA	62
7. SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA	64
7.1. KELIŲ TINKLAS	64
7.2. VIEŠASIS TRANSPORTAS	66
7.3. PAKELĖS APTARNAVIMO INFRASTRUKTŪRA, AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMAS	67
7.4. GELEŽINKELIO IR ORO TRANSPORTAS	68
7.5. BEVARIKLIS TRANSPORTAS.....	69
7.6. VANDENS TRANSPORTAS	69
7.7. EISMO SAUGUMAS	69
8. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA	71
8.1. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS	71
8.2. ŠILUMOS TIEKIMAS.....	74
8.3. ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS.....	74
8.4. ATSINAUJINANTYS ENERGIJOS IŠTEKLIAI (AEI)	75
8.5. DUJŲ TIEKIMAS	77
8.6. RYŠIŲ INFRASTRUKTŪRA.....	79
8.7. MELIORACIJOS SISTEMOS	79
8.8. ATLIEKŲ TVARKYMAS	80
8.9. GAISRINĖ SAUGA.....	80

9. PAVIRŠINIAI VANDENS TELKINIAI IR JŲ APSAUGA.....	82
10. ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIAI	85
11. SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ NUSTATYMAS.....	90
12. REZERVUOJAMOS VISUOMENĖS POREIKIAMS TERITORIJOS	92
PRIEDAS NR. 1	93
PRIEDAS NR. 2	100
GRAFINĖ DALIS	102

- Pagrindinis brėžinys. M 1:50 000;
- Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys. M 1:50 000;
- Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinys. M 1:50 000;
- Gamtinio karkaso brėžinys. M 1:50 000.

Teritorijų planavimo dokumentą parengusių specialistų sąrašas:

Eil. Nr.	Parengta projekto dalis	Vardas Pavardė	Pareigos
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	Projekto koordinavimas, urbanistinė dalis	Eleonora Grablevskienė	Projekto vadovė, projekto dalies vadovė, atest. Nr. TPV 0081
2.	Urbanistinė dalis, grafinė dalis	Ilona Dvareckaitė	Architektė
3.	Kraštovaizdis ir gamtinė aplinka	Ričardas Skorupskas	Projekto dalies vadovas
4.	Nekilnojamasis kultūros paveldas	Nijolė Steponaitytė	Projekto dalies vadovė
5.	Socialinė ir ekonominė aplinka, susisiekimo sistema, inžinerinė infrastruktūra	Žilvinas Grabauskas	Projekto dalies vadovas, atest. Nr. TPV 0034
6.	Grafinė dalis	Elena Romanovska	Vyr. inžinierė
7.	Konsultantas	Mantas Michaliunjo	Architektas

1. ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMO PRINCIPINĖS NUOSTATOS

1.1. BENDROJO PLANO KEITIMO PAGRINDAS IR TIKSLAI

Teritorijų planavimo dokumento pavadinimas – Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas.

Planuojama teritorija – Alytaus rajono savivaldybės teritorija, plotas – apie 140329,5097 ha.

Teritorijų planavimo dokumento rūšis – kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas.

Teritorijų planavimo lygmuo – savivaldybės lygmuo.

Planavimo terminai – 2016-2019 metai.

Planavimo organizatorius – Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktorius. Pulko g. 21, LT- 62135 Alytus, tel.: (8~315) 55530, faks.: (8~315) 74716, el. paštas: info@arsa.lt, interneto svetainė: www.arsa.lt.

Planavimo pagrindas – Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 30 d. sprendimas Nr. K-210 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo“.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo tikslai:

- Sudaryti sąlygas darniai savivaldybės teritorijos raidai, nuosekliai erdvinės ir funkcinės integracijos politikai įgyvendinti, kompleksiskai spręsti socialinius, ekonominius, ekologinius uždavinius;
- Patikslinti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros, kitų savivaldybei svarbių socialinės ekonominės veiklos sričių vystymo ir įgyvendinimo gaires, plėtrai reikalingas teritorijas;
- Sudaryti sąlygas racionaliam rajono gamtinių, žemės gelmių ir energijos išteklių naudojimui ir atkūrimui;
- Numatyti rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą, tikslingą naudojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
- Kurti sveiką, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertes gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
- Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamos kokybės gyvenimo sąlygas;
- Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
- Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo uždaviniai:

- Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
- Optimizuoti planuojamos teritorijos urbanistinę struktūrą, socialinę ir inžinerinę infrastruktūrą;
- Numatyti racionalaus žemės gelmių išteklių, žemės ūkio naudmenų, miškų, kitų gamtos išteklių išsaugojimo ir naudojimo, gamtinio karkaso ir ekologiškai pagrįstos žemės naudojimo teritorinės struktūros formavimo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo, kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonės;
- Detalizuoti atitinkamų aukštesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo papildomi uždaviniai:

- Patikslinti galiojančiame bendrajame plane numatytą socialinės, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros plėtros ir atnaujinimo poreikį, nustatyti prioritetus.
- Peržiūrėti atskirų BP dalių sprendinių aktualumą, jei reikalinga – sprendinius tikslinti arba parengti naujus;
- Atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą, aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, rajono gyventojų vietovių plėtros tendencijas, gyventojų skaičiaus pokyčius, esamą ar planuojamą įrengti inžinerinę ir susisiekimo infrastruktūrą, optimizuoti planuojamas urbanizuoti teritorijas (jų plotus);
- Planuojant urbanizuotų ir planuojamų urbanizuoti teritorijų vystymo kryptis, numatyti daugiavercines žemės naudojimo galimybes, išlaikant planuojamoms veikloms reikalingą aplinkos kokybę ir darnų teritorijų vystymą (-si).
- Urbanistinėmis priemonėmis kurti optimalesnę Alytaus rajono struktūrą, subalansuojant darbo, gyvenamųjų vietovių ir socialinių paslaugų objektų išdėstymą, mažinant bendrą kelionių ir transporto poreikį.
- Nustatyti savivaldybės ir jos urbanistinių centrų socialinės infrastruktūros sistemos vystymo reikalavimus detalizuojant valstybės lygmens bendrųjų planų privalomąsias teritorijos naudojimo nuostatas;
- Patvirtintų savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius integruoti į bendrojo plano sprendinius;
- Tikslinti esamų ir planuojamų pagrindinių turistinių trasų (dviračių takų) ir rekreacinių zonų plėtros sprendinius;
- Nustatyti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo ir formavimo kryptis;
- Remiantis Valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas ir kt.) nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
- Nustatyti ir numatyti siūlomų apželdinti miškų teritorijų išdėstymą;
- Nustatyti ir numatyti perspektyvines visuomenės poreikiams reikalingas teritorijas ir/arba patikslinti esamus jų sprendinius;
- Nustatyti esamas ir/ar planuojamas sanitarines apsaugos zonas;
- Atsižvelgti į esamus saugomų teritorijų planavimo dokumentus ir juose numatytus teritorijų tvarkymo sprendinius;
- Išskirti prioritетines plėtros teritorijas, kuriose būtų tikslinga koncentruoti savivaldybės investicijas;
- Nustatyti rajono socialinei – ekonominei aplinkai svarbių verslo įmonių išsidėstymą rajono teritorijoje ir jų įtaką teritorijų plėtrai. Numatyti teritorijas reikalingas esamų įmonių plėtrai ir naujų darbo vietų kūrimui;
- Planuojant sprendinius, atsižvelgti į Alytaus rajono savivaldybės 2013-2020 metų strateginės plėtros plano prioritetus ir strateginius tikslus. Numatyti priemones juos įgyvendinti planuojant rajono savivaldybės teritoriją;
- Numatyti ir suplanuoti susisiekimo infrastruktūros vystymo kryptis ir prioritetus;
- Išnagrinėti alternatyvių atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo galimybes ir jiems reikalingas teritorijas;
- Nustatyti teritorijas, kurioms rekomenduojama parengti ar keisti teritorijų planavimo dokumentus;
- Planuojant sprendinius, įvertinti planavimo organizatoriui pateiktus ir planavimo metu teikiamus gyventojų pasiūlymus dėl bendrojo plano keitimo sprendinių;
- Siekiant užtikrinti tinkamą bendrojo plano sprendinių įgyvendinimą ir įgyvendinimo stebėseną, turi būti parengta bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa su

- priemonių planu 2019 -2030 metams, sprendiniuose turi būti numatyti planuojami įgyvendinti savivaldybės bendrojo plano rodikliai pagal Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašo 3 priedą;
- Numatyti kraštovaizdžio tvarkymo reglamentavimo kryptis, siūlomas priemonės ir apribojimus, užtikrinančius kraštovaizdžio bendrąją ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtinių, kultūrinių vertybių, kraštovaizdžio kompleksų išsaugojimą, gamtinio karkaso ir kraštovaizdžio tvarkymo zonų įtaką urbanizuotoms ir urbanizuojamoms teritorijoms;
 - Numatyti gamtinį ir gamtinio prioriteto teritorijas jungiantį ekologinio kompensavimo tinklą;
 - Planuojant sprendinius, įvertinti Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitoje pateiktus duomenis;
 - Planuojant sprendinius, išnagrinėti jų suderinamumą su gretimų rajonų savivaldybių planavimo dokumentų sprendiniais.

Bendrojo plano keitimas rengiamas vadovaujantis šiais dokumentais:

- Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2016-08-30 sprendimu Nr. K-210 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo“;
- Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016-11-15 įsakymu „Dėl Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos tvirtinimo“ Nr. D1-916;
- TEO LT, AB 2016-11-16 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15519;
- Metelių regioninio parko direkcijos 2016-11-16 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15529;
- AB "Lietuvos geležinkeliai" 2016-11-22 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15568;
- Nemuno kilpų regioninio parko direkcijos 2016-11-17 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15614;
- Žuvinto biosferos rezervato direkcijos 2016-11-22 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15828;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2016-11-23 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG15960;
- AB "Energijos skirstymo operatorius" 2016-11-23 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16024;
- AB "Energijos skirstymo operatorius" Dujų tinklo plėtros skyriaus 2016-11-17 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. 2016/1328-TP;
- LITGRID AB 2016-11-23 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16036;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2016-11-28 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16385
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Valstybinės miškų tarnybos 2016-11-22 raštu Nr. R2-1793;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2016-11-29 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16458;
- Dzūkijos nacionalinio parko ir Čepkelių valstybinio gamtinio rezervato direkcijos 2016-11-29 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16497;
- Alytaus rajono savivaldybės administracijos 2016-11-29 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16508;
- AB "Amber Grid" 2016-11-30 Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG16517;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2016-11-17 raštu Nr. (6.6)2-8364;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2016-09-05 įsakymu „Dėl valstybinės miškų tarnybos dalyvavimo teritorijų planavimo dokumentų rengimo procedūrose“ Nr.191-16-V;

Teritorijų planavimo sąlygų neišdavė:

- Valstybės įmonė "Alytaus regiono keliai";
- Alytaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba;
- Alytaus visuomenės sveikatos centras;
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamentas;
- Alytaus rajono savivaldybės įmonė "Simno komunalininkas";
- Žmonių su negalia VŠĮ "Aplinka visiems";
- Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas;
- Lietuvos kelių policijos tarnyba;
- Uždaroji akcinė bendrovė "Dzūkijos vandenys";
- Viešoji įstaiga "Plačiajuostis internetas";
- Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos;
- Valstybės įmonė Alytaus miškų urėdija;
- Akcinės bendrovės "Lietuvos dujos" Kauno filialas;
- Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos;
- Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Teritorijų planavimo dokumento galiojimas – bendrojo plano sprendiniai galioja neterminuotai arba tol, kol bus parengtas ir patvirtintas jį keičiantis to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentas. Planuojamos teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptys nustatomos ir konkretizuoti bendrojo plano sprendiniai turi būti rengiami ne trumpesniam nei 10 metų laikotarpiui. Vadovaujantis patvirtinta Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo darbų programa konkretizuoti sprendiniai planuojamai teritorijai parengiami iki 2030 metų.

1.2. BENDROSIOS SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO NUOSTATOS

Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2009 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. K-79 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano ir jo sprendinių tvirtinimo“ patvirtintas Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, kuris buvo pakeistas 2012 m. lapkričio 14 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-328 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“. Patvirtinus 2012 m. Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano iki 2015 m. keitimą, galios neteko senojo Alytaus rajono teritorijos bendrojo plano žemės naudojimo dalis. Kitos Alytaus rajono teritorijos bendrojo plano dalys: gamtinis karkasas, kultūros paveldas, rekreacijos, turizmo, gamtos ir kultūros paveldo plėtojimas, susisiekimo sistemos plėtra ir inžinerinė infrastruktūra liko galioti.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo rengimo pagrindas 2016 m. rugpjūčio 30 d. Alytaus rajono savivaldybės sprendimas Nr. K-210 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo“.

Bendrujų sprendinių formavimo (konceptijos) stadijoje, atsižvelgiant į planuojamą teritoriją ir jai taikomas strateginio planavimo dokumentų nuostatas, nustatytos planuojamos teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo kryptys, naudojimo ir apsaugos principai. Alytaus rajono savivaldybės teritorijos erdvinės struktūros perspektyvinė plėtra remiasi LR teritorijos bendrojo plano pateiktu šalies gyvenamųjų vietovių sistemos erdvinės struktūros plėtros modeliu (atsižvelgus į keičiamo LR teritorijos bendrojo plano Esamos būklės įvertinimo išvadas) ir Alytaus apskrities bendrojo plano urbanistiniu karkasu, kuris integruoja šalies teritorijoje ašinį – tolygų šios struktūros plėtojimą, įgalinantį švelninti galimų raidos tendencijų neigiamas pasekmes. Suformuotas savivaldybės teritorijos vystymo modelis – vientisas apibrėžtų funkcijų centrų ir ašių teritorinis junginys, dviejų rūšių atraminiai funkciniai teritoriniai karkasai – urbanistinis ir gamtinis.

Parengtas Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo (koncepcijos) Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas, kuriame nustatytos galimos reikšmingo poveikio zonos. Juo remiantis parengta Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita, kurioje aprašytos ir įvertintos koncepcijos krypčių bei jų alternatyvų (dvi alternatyvos) įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių konkretizavimas rengiamas vadovaujantis Planavimo darbų programa, Planavimo sąlygomis, Teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis bei kitais teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentuojančiais teisės aktais. Sprendiniai formuojami atsižvelgiant į Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. D1-519 patvirtintą Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano iki 2015 m. stebėsenos ataskaitą, Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo esamos būklės įvertinimo išvadas, atliktą Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių formavimo stadiją – **2019 m. vasario 27 d. Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. D1-141 patvirtintas koncepcijos I-asis („optimistinis“) variantas**, kurio nuostatos ir sprendiniai konkretizuojami šioje stadijoje.

Koncepcijoje išskiriamas atraminis gyvenamųjų vietovių tinklas su urbanistinio vystymo centrais (klasifikacinė sistema numatyta vadovaujantis LR bendrojo plano ir Alytaus apskrities bendrojo plano sprendiniais) pagal lygmenis:

- Alytaus miestas (2 lygmens A kategorijos regioninis centras-esamas, palaikomo potencialo);
- Daugai ir Simnas (3 lygmens b kategorijos lokaliniai centrai-plėtojami mažų miestų pagrindu);
- Butrimonių mst., Nemunaičio mst., Krokialaukio mst., Punios k., Pivašiūnų k., Alovės k., Makniūnų k., Miroslavo k. (c kategorijos lokaliniai (seniūnijų) centrai-plėtojami esamų miestelių ir kaimų pagrindu);
- Vietiniai vystytini centrai (plėtojami esamų kaimų pagrindu).

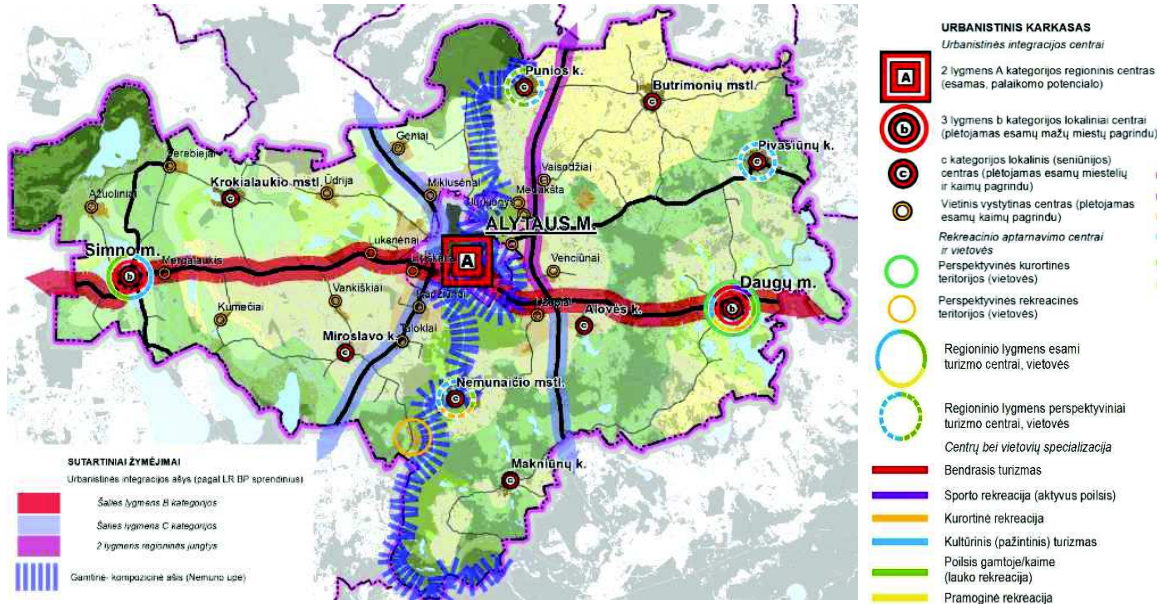
Urbanistinės integracijos ašių sistema, nurodanti ryšius ir jungtis tarp teritorijoje esančių urbanistinių centrų, atitinka aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendinius. Stiprinama I-ojo lygmens I C kategorijos – šalies vidinė urbanistinės integracijos ašis Alytus-Kaunas.

Pagrindinės principinės gairės:

- Išpildomas Alytaus rajono savivaldybės teritorijos Bendrojo plano iki 2015 m. stebėsenos ataskaitoje nustatytas siūlymas urbanistinėmis priemonėmis kurti optimalesnę Alytaus rajono struktūrą, subalansuojant darbo, gyvenamųjų vietų ir socialinių paslaugų objektų išdėstymą, mažinant bendrą kelionių ir transporto poreikį;
- Tęsimas urbanistinio vystymo kryptys numatytos Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2009 m., 2012 m.) optimizuojant numatytą plėtrą;
- Tolygiai plėtojamas gyvenviečių tinklas visoje Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje;
- Numatoma galimybė plėtoti esamą užstatymą gatviniuose kaimuose;
- Planuojamos teritorijos esančios Alytaus miesto prieigose (suplanuotos Alytaus miesto bendrajame plane) – integruojami parengti ir patvirtinti priemiestinių teritorijų specialieji planai, atsisakant galimybės plėtoti teritorijas, kurioms dar nebuvo parengti specialieji planai (iki bendrojo plano keitimo pradžios nepradėtas procesas);
- Planuojamos teritorijos suplanuotos Alytaus miesto bendruoju planu už Alytaus miesto administracinių ribų;
- Rajono teritorijoje – Alytaus miesto prieigose bei prie pagrindinių susisiekimo ašių (krašto kelių) išskiriamos infrastruktūrai ir pramonės kompleksams skirtos teritorijos (Balbieriškio

kryptimi) stiprinant I-ojo lygmens I C kategorijos – šalies vidinę urbanistinės integracijos ašį Alytus-Kaunas bei Vaidaugų k. šalia Takniškių sąvartyno;

- Tęsimos rekreacinio vystymo kryptys numatytos aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose bei Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (2009 m., 2012 m.) optimizuojant numatytą plėtrą.

1.3.1 pav. Atraminis gyvenamųjų vietovių tinklas su urbanistinio vystymo centrais pagal lygmens

(2019 m. vasario 27 d. Alytaus rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. D1-141 patvirtintas koncepcijos I-asis („optimistinis“ variantas)

2. URBANISTINĖ STRUKTŪRA IR TERITORIJOS NAUDOJIMO REGLAMENTAI

2.1. PAGRINDINIAI TEKSTINIAI REGLAMENTAI

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai adaptuojami nuo 2014 metų pasikeitusiai, teritorijų planavimą reglamentuojančiai teisės aktų sistemai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis ir kitais teisės aktais, planuojama teritorija suskirstoma į apibendrintas funkcinės zonas (M 1: 50 000).

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano, taip pat Alytaus apskrities teritorijos bendrojo plano sprendiniais viešųjų paslaugų ir infrastruktūros plėtra koncentruojama įvairių kategorijų gyvenamųjų vietovių sistemos centuose, užtikrinant paslaugų pasiekiamumą atokių gyvenamųjų vietovių gyventojams. Viešosios inžinerinės sistemos centralizuojamos ten, kur yra racionalus poreikis jas centralizuoti, taikant naujas technologijas ir inovacijas.

Siekiant užtikrinti kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, tikslinamas urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų plotas, sudarant galimybes gamtinių elementų išsaugojimui. Vertinant esamos būklės įvertinimo stadijoje konstatuotas gyventojų skaičiaus neigiamo pokyčio tendencijas bei teisės aktuose deklaruotus vystymo principus, išskiriamos prioritetingos plėtros ir neprioritetingos plėtros urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos (1 ir 2 prioritetai). **Prioritetingos plėtros teritorijose savivaldybė pagal galimybes įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.**

Bendrojo plano keitimu nustatomi pagrindiniai ir papildomi tekstiniai reglamentai.

PAGRINDINIAI TEKSTINIAI REGLAMENTAI:

- I. Aiškinamasis raštas bei grafinė dalis yra neatskiriamos Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo dalys.
- II. Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo brėžiniai parengti bei vertinami mastelyje M 1:50 000 ir į tikslesnį mastelį netransformuojami (t.y. sprendinių, pateiktų mastelyje M 1:50 000 negalima tiesmukiškai perkelti į tikslesnį, pavyzdžiui į M 1:500). Bendrojo plano keitimo brėžiniuose pavaizduotos apibendrintos didesnės nei 10 ha teritorijos, nesusietos su konkrečiomis sklypų ribomis. Grafinėje dalyje nurodytos urbanizuotos ir numatomos urbanizuoti teritorijos, taip pat rekreacinio prioriteto teritorijos, susisiektimo, inžinerinės bei kitos infrastruktūros trasos bei objektų vietos turi būti tikslinamos kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentuose pagal specifinius teritorijų požymius. Mažesnės teritorijos ir esamų teritorijų konversija ar modernizavimas esamose užstatylose teritorijose dėl smulkaus mastelio (M 1:50 000) brėžiniuose nepažymėtos ir neišskirtos kita spalva, net jeigu jose ir yra teisiškai įregistruoti kitos paskirties sklypai, kuriuose veikla galima pagal tų sklypų įteisintą paskirtį.
- III. Gyvenamoji intensyvaus ir vidutinio užstatymo intensyvumo zona (prioritetingos plėtros teritorija). Daugų m., Simno m. – b kategorijos lokaliniai centrai – plėtojami mažų miestų pagrindu (kompaktiško užstatymo teritorijos su išvystyta inžinerine ir socialine infrastruktūra polifunkciniais intensyvaus užstatymo centrais). Butrimonių mst., Nemunaičio mst., Krokialaukio mst., Punios k., Pivašiūnų k., Alovės k., Makniūnų k., Miroslavo k. – c kategorijos lokaliniai (seniūnijų) centrai – plėtojami esamų miestelių ir

kaimų pagrindu (miesteliai ir kaimai, kurių didžiąją dalį sudaro kompaktiško užstatymo teritorijos su inžinerine ir socialine infrastruktūra intensyvesnio užstatymo centrais). Prioritetinis plėtros tipas – neefektyviai naudojamų urbanizuotų teritorijų pertvarkymas urbanistinėmis priemonėmis, nuoseklus esamų kompaktiško užstatymo struktūrų užbaigimas laikantis kontekstualių užstatymo parametrų, taikant priemones, skirtas teritorijų naudojimo efektyvumui užtikrinti (modernizavimą taikant kaip pagrindinį vystymo režimą; plėtrą vykdant išnaudojant vidinius teritorijos resursus iš esmės nekeičiant šios teritorijos fizinių parametrų; įvairų saugojimo statusą turinčioms teritorijoms, objektams ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant – taikomas saugojimo režimas). Daugų m. teritorija tvarkoma pagal patvirtintą bendrąjį planą. Simno m. rekomenduojama parengti savivaldybės dalies (vietovės lygmens) bendrąjį planą.

- IV. Gyvenamoji mažo užstatymo intensyvumo zona (prioritetinės plėtros teritorija) – vietiniai vystytini centrai – plėtojami esamų kaimų pagrindu – urbanizuojamos vyraujančio nekompaktiško užstatymo teritorijos, neturinčios išreikštų centrų (kaimai, sodininkų bendrijos). Prioritetinis vystymo tipas – urbanizuotų kompaktiškai užstatytų teritorijų vystymas, išnaudojant vidinius teritorinius resursus, laikantis kontekstualių užstatymo parametrų, konversiją ir plėtrą (neefektyviai naudojamų teritorijų antrinis panaudojimas plėtrai, siekiant didinti funkcinės struktūros efektyvumą ir fizinės struktūros kompaktiškumą) taikant kaip pagrindinius vystymo režimus;
- V. Gyvenamoji ekstensyvaus užstatymo zona (neprioritetinė plėtros teritorija) – numatomos urbanizuoti teritorijos Alytaus miesto prieigose (pagal integruojamus parengtus ir patvirtintus gyvenamųjų vietovių specialiuosius planus) bei šalia esamų lokaliųjų ir vystytinų centrų. Prioritetinis vystymo tipas – nuoseklus esamų užstatymo struktūrų užbaigimas ir naujų vystymas, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros plėtra. Esami sklypai neskaidomi į mažesnius kaip 0,10 ha ploto sklypus. Alytaus miesto prieigose numatytoje ekstensyvaus užstatymo gyvenamojoje zonoje rekomenduojama parengti inžinerinės infrastruktūros vystymo planą (-us).
- VI. Žemės sklypams išsidėsčiusiems prie esamų gatvių (kurių bent viena kraštinė ribojasi su esama gatve) paskirtis keičiama (į kitą, naudojimo būdas – vienbučių dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos) supaprastinta tvarka (direktoriaus įsakymu), o nuo gatvės nutolusiems (bent per vieną sklypą) žemės sklypams paskirtis gali būti keičiama tik parengus viso kvartalo detalųjį planą. Kitos paskirties žemės sklypą norint padalinti daugiau nei į tris atskirus žemės sklypus, privaloma rengti kvartalo detalųjį planą.
- VII. Planuojant kvartalą ne mažiau kaip 20 proc. planuojamos teritorijos turi būti skiriama bendro naudojimo poreikiams (susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros vystymui, bendro naudojimo teritorijoms). Formuojant kvartalo susisiekimo infrastruktūrą, turi būti nustatoma gatvės kategorija bei raudonosios linijos (vadovaujantis pagrindiniais gatvių techniniais parametrais). Konvertuojant mėgėjų sodų žemės sklypus į kitos paskirties žemę atskirųjų želdynų įrengiama tiek, kiek lieka sodininkų bendrijos bendrojo naudojimo žemės sklype, atmetus žemės plotus skiriamus socialinės, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros įrengimui.
- VIII. Neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas) numatytos įsisavinti vėlesniam laikotarpiui, kai bus įsisavintos prioritetinės plėtros teritorijos (1 prioritetas). Esant būtinybei, atsiradus potencialioms vystymo galimybėms, neprioritetinės plėtros teritorijos (2 prioritetas), ar jų dalis, gali būti įsisavinami ir anksčiau. Šiuo atveju tarp planavimo organizatoriaus ir iniciatoriaus pasirašoma „TPĮ įgyvendinimo sutartis“, kurioje iniciatorius įsipareigoja 100

- proc. finansuoti ir įgyvendinti teritorijų planavimo sprendinius (įrengti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą).
- IX. Neurbanizuojamų teritorijų gatvinio užstatymo teritorijose kaimo plėtra vykdoma laisvų vidinių erdvių ar išorinės tūšos principais, išlaikant iš esmės analogišką konkrečiai vietai užstatymo morfologinį tipą, t.y. leidžiamas esamos gyvenamosios vietovės struktūros tankinimas ir tęstinis urbanizavimas į išorę, išlaikant nepertraukiamo užstatymo principą. Visais atvejais užstatymas galimas tik šalia pagrindinės gatvės (iš vienos arba abiejų pusių) ne didesniu atstumu nei vidutinis atstumas tarp trijų greta esančių sodybų. Paskirtis keičiama (į kitą, naudojimo būdas – vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos) supaprastinta tvarka (direktoriaus įsakymu).
- X. Gyvenvietėse, kuriose nėra numatytų urbanizuoti teritorijų (dėl jų silpno potencialo - mažo gyventojų skaičiaus, neišvystytos socialinės–inžinerinės infrastruktūros ir menkų jos sukūrimo galimybių) nerekomenduojama statyti naujų gyvenamųjų namų. Šiose gyvenvietėse rajono savivaldybė nepriima atsakomybės užtikrinti socialinės ir inžinerinės infrastruktūros plėtros naujiems vartotojams poreikį. Neurbanizuojamose teritorijose nauja statyba galima:
- tik esamose namų valdose;
 - konversijos iš taršios veiklos srities (esamų gamybinių, sandėliavimo, žemės ūkio teritorijų ar pastatų) į netašią atvejų, nesukeliant naujų neigiamų pasekmių gyvenimo ir aplinkos kokybei;
 - neurbanizuojamų teritorijų gatvinio užstatymo teritorijose;
 - numatant ūkininkų sodybas (sklypo dydis – ne mažesnis kaip 0,5 ha);
 - numatant kaimo turizmo sodybas (rekreacinio prioriteto teritorijose).
- XI. Esamos regioninio lygmens turizmo centruose (Daugai ir Simnas), perspektyviniuose regioninio lygmens turizmo centruose (Pivašiūnų k., Punios k., Nemunaičio mstl.), perspektyvinėse vietovės lygmens rekreacinėse teritorijose (Balkasodžio k. ir jo apylinkės) siūloma prioritetą skirti turizmo veiklai. Daugų apylinkės (kartu su Rimėnais) vystomos kaip pagrindinis rekreacinis centras Alytaus rajone (perspektyvinė kurortinė teritorija). Neurbanizuojamose rekreacinio prioriteto teritorijose (nekatégorizuotose rekreacinėse teritorijose) numatoma naujų kaimo turizmo sodybų statyba. Visose zonose skatintina esamų kaimo sodybų konversija į kaimo turizmo sodybas. Vystytinas kaimo turizmas (agroturizmas) su aiškiai išreikštomis edukacinio pobūdžio įvairių žemės ūkio veiklų ir tradicinių amatų programomis (pvz. žvejyba, vandens turizmas). Nemuno upės apsaugos zonos ribose (500 m atstumu nuo upės kranto) prioritetas teikiamas ekstensyviai rekreacinei veiklai (maudykloms, poilsiavietėms, mobiliam poilsiui – vandens turizmui), naujų kaimo turizmo sodybų statyba nenumatoma.
- XII. Rekreacinio naudojimo prioriteto teritorijose nenumatomos pramonės ir sandėliavimo teritorijos, taip pat kitos taršios veiklos. Rekreacinio naudojimo prioriteto teritorijose užstatymo intensyvumas: iki 5 %, kai sklypo plotas iki 1 ha; iki 3 %, kai sklypo plotas iki 5 ha; iki 2 %, kai sklypo plotas daugiau kaip 5 ha.
- XIII. Pramonės ir sandėliavimo teritorijose bet kokia esama ar planuojama ūkinė veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio greta esančiai ir planuojamai gyvenamajai aplinkai ir žmonių sveikatai, t.y. sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) privalo sutilti tai veiklai numatytoje teritorijoje – būtina vadovautis veiklos leistinumą reglamentuojančiais teisės aktais (higienos normomis, LR planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, TIPK leidimų išdavimą nustatančiais teisės aktais,

PVSV ataskaitomis ir pan.). Tais atvejais, kai objektams yra nustatytos SAZ, tačiau dėl veiklos pasikeitimo ar jos masto jas būtina keisti, tai gali būti atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūras. Gamybos, pramonės pastatų sklaida urbanizuojamose teritorijose galima tik tuo atveju, jei nedarys neigiamos įtakos gyvenamosios aplinkos kokybei (vykdoma ūkinė veikla bus nesusijusi su taršia gamyba).

- XIV. Kol neįgyvendinami bendrojo plano keitimo sprendiniai, visos neužstatytos teritorijos naudojamos pagal esamą paskirtį. Bendrojo plano keitimas taip pat nepanaikina žemės nuosavybės dokumentuose nurodytų žemės naudojimo paskirčių ir būdų (rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, gali būti nustatoma veikla pagal bendrojo plano keitimo reglamentus arba paliekama veikla pagal nustatytą žemės nuosavybės dokumentuose).
- XV. Bendrojo plano keitimo sprendiniai nepanaikina galiojančių specialiųjų ir detaliųjų planų sprendinių, išskyrus integruojamus teritorijų planavimo dokumentus. Integruojami dokumentai nurodyti aiškinamojo rašto 3 skyriuje. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, privaloma vadovautis bendrojo plano keitimo sprendiniais.
- XVI. Iki bendrojo plano keitimo patvirtinimo įsigaliojimo datos pradėti rengti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentai ir žemės valdos projektai gali būti užbaigti rengti ir teikiami tvirtinti pagal iki tos datos išduotas planavimo sąlygas.
- XVII. Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje gali būti numatomi kiti socialinės, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros objektai, kokybiškai kuriantys nesuformuotą viešam interesui naudingą socialinės, inžinerinės, susisiekimo infrastruktūros tinklą (nors jie ir nėra pažymėti brėžiniuose), esant aiškiai deklaruotam viešam interesui ir įvertinus galimą poveikį aplinkos kokybei, jeigu tai neprieštaruja galiojantiems teisės aktams bei pritarus savivaldybės tarybai. Tai gali būti atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūras.

PAPILDOMI TEKSTINIAI REGLAMENTAI:

- I. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius turi būti nuolat vykdoma bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną bei periodiškai rengiamos sprendinių įgyvendinimo ataskaitos, vadovaujantis LR Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-21 patvirtintu Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašu. Bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos dalyviai priima sprendimą dėl naujų plėtros teritorijų įsisavinimo poreikio.
- II. LR kultūros vertybių registras nuolat tikslinamas ir papildomas naujais kultūros paveldo objektais ir plane pateikti nekilnojamųjų kultūros vertybių objektai nėra baigtiniai, todėl rengiant pagal bendrojo plano keitimo nuostatas kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registro informacija.
- III. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais ir paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Detalios tvarkymo ir apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos detaliuosiuose planuose ir objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, individualiuose apsaugos reglamentuose, taip pat tipiniuose apsaugos reglamentuose, jeigu nėra parengti individualūs reglamentai. Kultūros paveldo objektų, esančių Dzūkijos nacionaliniame parke, Metelių ir Nemuno kilpų regioniniuose parkuose,

tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato šių parkų apsaugos reglamentai, planavimo schemos, teritorijos ir zonų ribų bei tvarkymo planai ir šių objektų apsaugos reglamentai.

- IV. Registruotų kultūros paveldo vertybių teritorijoms ir jų apsaugos zonoms yra taikomos Specialiųjų žemės ir miško naudojimo XIX skyriaus „Nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorija ir apsaugos zona“ nuostatos. Kultūros paveldo objektų teritorijose draudžiama veikla, galinti fiziškai pakenkti kultūros paveldo objekto vertingosioms savybėms, o jų apsaugos zonose – statyti statinius, kurie aukščiau, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektus ar objektą, trukdytų juos apžvelgti.
- V. Saugomose teritorijose veikla turi būti vykdoma vadovaujantis patvirtintais tvarkymo planais arba planavimo schemomis, taip pat saugomų teritorijų nuostatais, saugomų teritorijų individualiais apsaugos reglamentais ir kitais, su saugomomis teritorijomis susijusiais, teisės aktais. Saugomų teritorijų ribos, plotas, tvarkymo režimas, funkcinų zonų bei buferinės apsaugos zonų ribos tikslinami šių teritorijų specialiaisiais planais. Įstatymų numatyta tvarka gali būti steigiamos naujos saugomos teritorijos. Tai atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūros.
- VI. Gamtinio karkaso teritorijose galioja Gamtinio karkaso nuostatų reikalavimai (patvirtinti LR AM 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. D1-96, su vėlesniais pakeitimais). Šiose teritorijose statinių statyba ir su ja susijusių atskirųjų ir priklausomųjų želdynų įrengimas turi būti vykdomas vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais.
- VII. Gamtinio karkaso konservacinės, miškų, žemės ūkio ir kitos rekreacinės paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, formuoti kompaktiškai užstatytas teritorijas (didesnes kaip 5 ha užstatytas teritorijas, kuriose užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų). Skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, palaikomas ir stiprinamas ekosistemų stabilumas, vykdomas ekosistemų atkūrimas, palaikoma ir didinama kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė pagal parengtus teritorijų planavimo dokumentus.
- VIII. Miškų grupės nustatomos miškotvarkos specialiaisiais planais. Miškai turi būti tvarkomi, naudojami ir atkuriami pagal miškotvarkos projektą (LR Miškų įstatymas).
- IX. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius – formuojant pilnavertę rajono urbanistinę sistemą, rengiant kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentus, urbanizuotose ir numatomose urbanizuoti teritorijose, esant aiškiai deklaruotiems visuomenės interesams, įvertinus galimą poveikį gamtinės aplinkos kokybei, kraštovaizdžio struktūrai ir ekologiškai pusiausvyrai, jeigu tai neprieštaruoja galiojančių teisės aktų nuostatomis (LR Miškų įstatymo 11 straipsnio nuostatomis) bei pritarus savivaldybės tarybai, miško žemė gali būti paverčiama kitomis naudmenomis, t.y. keičiama pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis į kitos paskirties žemę (inžinerinės infrastruktūros teritorijas, visuomeninės paskirties, bendrojo naudojimo ir atskirųjų želdynų teritorijoms formuoti ir t.t.).
- X. Miškai ne miško žemėje turi būti įveisiami vadovaujantis Žemės ūkio ministro ir Aplinkos ministro patvirtintomis Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėmis (patvirtintos 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3D-130/D1-144, su vėlesniais pakeitimais). Išduodant leidimus miško įveisimui ne miško žemėje, turi būti vadovujamasi specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais (miškų išdėstymo žemėtvarkos schema ir kt.), teikiant prioritetą miškų įveisimui gamtinio karkaso teritorijose, taip pat nederlinguose ir apleistuose, nepatogiuose

naudoti žemės ūkio veiklai žemės plotuose. Miškų įveisimas draudžiamas kai kuriuose draustiniuose bei daugelyje Natura 2000 teritorijų. Miškų įveisimo sąlygos turi atitikti Saugomų teritorijų įstatymą, apsaugos reglamentus, Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų reikalavimus, o Natura 2000 teritorijose – Bendrųjų buveinių nuostatus ar Paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatus.

- XI. LR miškų valstybės kadastras bei Žemės gelmių registras nuolat tikslinami ir nėra baigtiniai (papildomas naujais objektais arba esami objektai yra išbraukiami), todėl rengiant pagal bendrojo plano keitimo nuostatus kitus teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro bei Žemės gelmių registro informacija.
- XII. Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: užstatymo pastatais, skirtais žmonėms būti, tankis vietovės klasės vienetė, pastatų aukštų skaičius ir atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės vienetė yra ne daugiau kaip 10 pastatų, didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius – ne daugiau kaip 3 aukštai (įskaitant pastogę/mansardą). Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Rengiantis statyti pastatus, įrenginius ar kitus objektus, patenkančius į magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijų ribas, t. y. 200 metrų ir mažesniu atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, taip pat šiose teritorijose pertvarkant žemės sklypus, keičiant jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį ir (ar) naudojimo būdą (-us) bei juose planuojant kitą veiklą (veiksmus), būtina gauti magistralinio dujotiekio savininko rašytinį pritarimą.
- XIII. Sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatomos LR įstatymuose, Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, ir Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586, nurodytiems ūkinės veiklos objektams (rūšims). Prie žemės ūkio gamybinių pastatų, inžinerinių bei susisiekimo komunikacijų, kitų statinių ar įrenginių, kuriems nustatyta SAZ, veikla vykdoma vadovaujantis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, LR visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo bei kitų aktualių teisės aktų reikalavimais. Bendrojo plano keitimo sprendinių įgyvendinimas, teritorijose patenkančiose į SAZ, galimas tik atlikus ūkinės veiklos poveikio vertinimą, įstatymų nustatyta tvarka.
- XIV. Vandens telkinių apsaugos zonos ir juostos turi būti nustatomos ir/ar tikslinamos vadovaujantis Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540. Ūkinė ir/ ar kitokia veikla, kurią yra draudžiama ir/ar ribojama vykdyti paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrantės apsaugos juostose, yra nustatyta Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 20 straipsnyje ir Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343, XXIX skyriuje.
- XV. Panaikinus dirbtinį vandens telkinį vandens ūkio paskirties teritorijose įsigalioja žemės ūkio teritorijoms taikomas reglamentas.

- XVI. Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius projektus, privaloma vadovautis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. D1-694 „Dėl Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normų ir Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, taip pat 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. D1-96 „Dėl Gamtinio karkaso nuostatų patvirtinimo“.
- XVII. Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, privažiuojamieji keliai ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės kelių (gyvenamosiose teritorijose sutampančių su gatvėmis) juostų ribų.
- XVIII. Neužstatytose teritorijose valstybinės reikšmės keliams (įskaitant miestus), vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ 4 punktu ir Kelių įstatymo 12 straipsniu, taikomos kelio apsaugos zonos, t.y. užstatymas (gyvenamųjų ir visuomeninių pastatų, nesusijusių su transporto ir keleivių aptarnavimu, statyba) šalia valstybinės reikšmės kelių turi būti planuojamas už kelio apsaugos zonų ribų. Siekiant sumažinti triukšmo ir taršos sklaidą, ten kur nėra esamo užstatymo, numatoma formuoti želdynų juostas.
- XIX. Dėl eismo saugos reikalavimų sankryžų (tarp jų ir nuovažų) su šalutiniais keliais kiekis valstybinės reikšmės keliuose griežtai ribojamas, susisiekimo infrastruktūros sprendiniai turi būti numatomi planuojamais lygiagrečiais su pagrindiniu keliu jungiamaisiais keliais (gatvėmis), kuriais būtų užtikrinta galimybė patekti prie numatomų plėtoti teritorijų. Jungiamieji keliai turi būti prijungiami prie esamų, teisėtai įrengtų, atitinkančių saugaus eismo reikalavimus sankryžų (nuovažų) valstybinės reikšmės keliuose, vadovaujantis Kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-11/3-3, XI skyriaus II skirsnio.
- XX. Pagal Lietuvos potvynių grėsmės žemėlapius (patvirtinti LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655) planuojamoje teritorijoje yra sniego ir liūčių užliejamų teritorijų prie Nemuno upės. Potvyniai – vienas dažniausių gamtos reiškinių, turinčių neigiamą poveikį žmonių sveikatai, aplinkai, kultūros paveldui, ekonominei veiklai ir infrastruktūrai. Lietuvoje dažniausiai potvyniai kyla dėl sniego tirpsmo ir ledo kamščių (apie 70-75 proc. atvejų), intensyvių liūčių (apie 15 proc. atvejų). Kitos priežastys, tokios kaip vandens lygio Baltijos jūroje pakilimas, hidrotechnikos statinių avarijos ir pan. sudaro 15 proc. atvejų. Dažniausiai potvyniai Lietuvoje kyla pavasario ir žiemos metu, atitinkamai apie 60 ir 35 proc. atvejų. Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas, potencialiai užliejamose teritorijose, nenumato teritorijos naudojimo (užstatymo, infrastruktūros vystymo), kuriam grėsmę keltų potvyniai. Numatoma įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius vadovautis potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiams bei taikyti potvynių rizikos valdymo planuose numatytas priemones.
- XXI. Planuojant teritorijas šalia geležinkelio būtina atsižvelgti į „Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonas“, nustatytus LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) reikalavimus.
- XXII. Automobilių kelių apsaugos zonose (AZ) gali būti vystoma kelių aptarnavimo infrastruktūra (degalinės su smulkiomis automobilių aptarnavimo įmonėmis, poilsio aikštelės). Taip pat, degalinės gali būti komercinėse bei pramonės ir sandėliavimo teritorijose (galiojančiuose miestų, miestelių, kaimų teritorijų planavimo dokumentuose numatytose teritorijose). Tai gali būti atliekama neinicijuojant bendrojo plano keitimo procedūras. Valstybinės reikšmės

kelių apsaugos zonose galima statyti statinius, nurodytus kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ XIV skyriaus III skirsnyje, išlaikant reglamentuojamus atstumus nuo kelio briaunų.

- XXIII. Vadovautis Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“, XX skyriaus „Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonos“ reikalavimais.

2.2. FUNKCINIS TERITORIJŲ ZONAVIMAS

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai adaptuojami nuo 2014 metų pasikeitusiai, teritorijų planavimą reglamentuojančiai teisės aktų sistemai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, Teritorijų planavimo normomis ir kitais teisės aktais, išskiriamos šios funkcinės zonos:

NEURBANIZUOJAMŲ TERITORIJŲ FUNKCINĖS ZONOS:

- MIŠKŲ IR MIŠKINGŲ TERITORIJŲ ZONA (MI_F) – funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai.
- ŽEMĖS ŪKIO TERITORIJŲ ZONA (ZU_F) – funkcinė zona, kurioje dominuoja žemės ūkio paskirties žemė.
- VANDENŲ ZONA (H_F) – funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė.

URBANIZUOTŲ IR NUMATOMŲ URBANIZUOTI TERITORIJŲ FUNKCINĖS ZONOS (U_F):

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose prioritetas teikiamas kitai žemės naudojimo paskirčiai. Kitos paskirties žemė vystoma plėtojant ir renovuojant kaimų gyvenamąsias vietas, galimi visi kitos paskirties žemės naudojimo būdai. Teritorija, skirta visų tipų gyvenamosios paskirties pastatams ir prekybos, paslaugų, maitinimo, viešbučių, kultūros, mokslo, sporto ir administracinės paskirties pastatams, kuriuose vykdoma ūkinė veikla nesukelia neigiamo poveikio gyvenamajai aplinkai, taip pat rekreacijai skirtais atskiraisiais želdynais ir viešosiomis erdvėmis. Dzūkijos nacionalinio parko teritorijoje, Metelių ir Nemuno kilpų regioninių parkų teritorijoje veiklą (tvarkymo ir naudojimo sąlygas) nustato šių parkų patvirtinti tvarkymo planai, taip pat saugomų teritorijų nuostatai, saugomų teritorijų individualūs apsaugos reglamentai ir kiti, su saugomomis teritorijomis susiję, teisės aktai.

Konservacinės paskirties žemės naudojimas taikomas saugomiems gamtos ir kultūros paveldo objektams. Gamtinio karkaso teritorijose prioritetas teikiamas želdynų formavimui, vykdomos priemonės, užtikrinančios gyvenviečių gyvenamosios aplinkos ekologinę kokybę ir jos gerinimą, bendrą aplinkos geoekologinio stabilumo išsaugojimą ir palaikymą, saugomi ir plečiami gyvenviečių ir jų artimosios aplinkos želdiniai, prioritetas teikiamas apsauginių želdynų formavimui ir miškingumo didinimui.

- GYVENAMOJI ZONA (U_GG_F) – visas gyvenamąsias teritorijas apibendrinanti funkcinė zona su gyvenamosios aplinkos aptarnavimui reikalinga socialine, paslaugų, inžinerine, susisiekimo ir kita infrastruktūra, taip pat gyventojų rekreacijai reikalingais atskiraisiais želdynais. Gyvenamosios teritorijos skirstomos pagal teritorijos užstatymo intensyvumą:

- INTENSYVAUS (U_GG_I_F) IR VIDUTINIO UŽSTATYMO INTENSYVUMO ZONA (U_GG_V_F);
 - MAŽO UŽSTATYMO INTENSYVUMO ZONA (U_GG_M_F);
 - EKSTENSYVAUS UŽSTATYMO ZONA (U_GG_E_F).
- PRAMONĖS IR SANDĖLIAVIMO ZONA (U_PS_F) – teritorijos, kuriose dominuoja gamybinė ar kita panaši ūkinė veikla su šių veiklų aptarnavimui reikalinga susisiekimo, inžinerine, paslaugų ir kita infrastruktūra.
 - SPECIALIZUOTŲ KOMPLEKSŲ ZONA (U_SK_F) – funkcinė zona, skirta krašto apsaugai.

2.2.1 lentelė. Teritorijos funkcinės zonos ir jų turinys

Funkcinės zonos reikšmė	Funkcinės zonos tipas	Funkcinis prioritetas	Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis	Igyvendinimo prioritetas
URBANIZUOTOS IR NUMATOMOS URBANIZUOTI TERITORIJOS				
Gyvenamoji zona/ intensyvaus užstatymo zona	U_GG_I_F	Ui; Ue; Ri	KT; galimos M, C, H	1
Gyvenamoji zona/ vidutinio užstatymo intensyvumo zona	U_GG_V_F	Ui; Ue; Ri	KT; galimos M, C, H	1
Gyvenamoji zona/ Mažo užstatymo intensyvumo zona	U_GG_M_F	Ui; Ue; Ri	KT; galimos M, C, H	1
Gyvenamoji zona/ Ekstensyvaus užstatymo intensyvumo zona	U_GG_E_F	Ue; Re	KT; galimos M, C, H	2
Pramonės ir sandėliavimo zona	U_PS_F	Ug	KT; galimos M, H	1
Specializuotų kompleksų zona	U_SK_F	-	KT	-
NEURBANIZUOJAMOS TERITORIJOS				
Miškų ir miškingų teritorijų zona	MI_F	Mi; Mt; Ri; Re	M; galimos C; Z; H	0
Žemės ūkio teritorijų zona	ZU_F	Zi; Zt; Ri; Re	Z; galimos M; C; H	0
Vandenų zona	H_F	Vi; Vt; Ri; Re	H	0

Pastabos:

1. Miško žemę paversti kitomis naudmenomis galima tik Miškų įstatymo 11 straipsnyje nustatytais išimtiniais atvejais.
2. Gamtinio karkaso teritorijose veiklą reglamentuoja Gamtinio karkaso nuostatai.

3. Saugomose teritorijose veikla turi būti vykdoma vadovaujantis patvirtintais tvarkymo planais arba planavimo schemomis, taip pat saugomų teritorijų nuostatais, saugomų teritorijų individualiais apsaugos reglamentais ir kitais, su saugomomis teritorijomis susijusiais, teisės aktais.

4. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais ir paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

Kvartalas - gatvėmis, infrastruktūros koridoriais ar kitais natūraliais barjeriais ribojamas mažiausias gyvenamosios (urbanizuotos) vietovės struktūros elementas.

Gatvinio (linijinio) užstatymo teritorijos - teritorijos, turinčios vieną pagrindinę gatvę palei kurią iš vienos arba abiejų pusių lygiagrečiai jai išdėstytos sodybos.

Ūkininko sodyba - nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype pastatytas vienas gyvenamosios paskirties pastatas su pagalbinio ūkio ir kitos paskirties (fermų, ūkio, šiltnamių, kaimo turizmo) pastatais reikalingais ūkininko veiklai vykdyti.

Kompaktiškai užstatyta teritorija – didesnė kaip 5 ha užstatyta teritorija (pastatų, kiemų, aikštelių užimta žemė, kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama žemė), kurioje užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų.

SANTRUMPOS:

Pagrindinė žemės naudojimo paskirtis:

Z – Žemės ūkio paskirties žemė

M – Miškų ūkio paskirties žemė

C – Konservacinės paskirties žemė

H – Vandens ūkio paskirties žemė

KT – Kitos paskirties žemė

Funkcinis prioritetas:

Ui – intensyvi urbanizacija – šiai kategorijai priskiriamos užstatytos ir kompaktiškos plėtros teritorijos bei jų dalys, kur vyrauja intensyvesnis užstatymas. Prioritetas teikiamas kitai žemės naudojimo paskirčiai. Galimi visi kitos paskirties žemės naudojimo būdai ir pobūdžiai. Leidžiama iš esmės keisti užstatymo pobūdį (užstatymo tankio ir aukštingumo didinimas, esamos planinės struktūros transformavimas, urbanistinės aplinkos keitimas). Skatinamas želdynų ir viešųjų erdvių formavimas, tame tarpe atskirųjų želdynų, kapinių. Prioritetas teikiamas socialinės infrastruktūros ir paslaugų objektų plėtrai.

Ue – ekstensyvi urbanizacija – šiai kategorijai priskiriami naujai formuojami žemės ūkio paskirties teritorijose kitos paskirties atskiri sklypai, kurie nesudaro ištisinio kompaktiško užstatymo. Atskirose sodybose ar jų grupėse žemės ūkio paskirties teritorijose reguliuojamas užstatymo tankio didinimas, prioritetas teikiamas želdynų formavimui. Skatinama gyvenamosios funkcijos konversija į rekreacinę – turistinę funkciją. Leidžiama gyvenamųjų kvartalų, smulkaus ir vidutinio verslo ir komercinių objektų statyba kompaktiškose kaimo gyvenamųjų vietovių teritorijose.

Ug – gamybos plėtra – ekstensyvus arba intensyvus technogenuotas kraštovaizdis. Teritorija, skirta pramonės ir gamybos įmonių, sandėlių, terminalų bei kitų sandėliavimo objektų statybai.

Ri – intensyvi rekreacija – tai teritorijos, pasižyminčios ypatinga kultūrine ar gamtine verte, pritaikytos lankymui ir rekreacijai. Panaudojimo reglamentas:

- išlaikomas esamas užstatymo pobūdis, puoselėjamas kraštovaizdis;
- užstatytose teritorijose vykdomos priemonės (dažniausiai renovacinio pobūdžio), padedančios gerinti poilsavimo sąlygas;
- kuriama rekreacinė infrastruktūra - rekreaciniai takai, poilsio ir apžvalgos aikštelės, gerinamas lankytojų objektų ženklavimas ir informatyvumas;
- atskirose rekreacinių miškų dalyse gali būti formuojamos intensyvaus pritaikymo poilsio teritorijos su specialia rekreacinės veiklos programa.

Re – ekstensyvi rekreacija – tai įvairiose turistams ar lankytojams patraukliose vietovėse esančios teritorijos, nebūtinai pasižyminčios ypatinga, išskirtine kultūrine ar gamtine verte, tačiau galinčios įtakoti kitas šalia esančias rekreacinių požiūriu vertingas teritorijas. Jose:

- galima tikslingai keisti esamo užstatymo pobūdį, kad nebūtų pažeidžiamos estetinės kraštovaizdžio vertybės ir nebūtų daroma vizualinė įtaka aplinkinėms vertybėms;

- plėtojamos aktyvaus sporto ir poilsio galimybės, gerinant ir/arba kuriant reikalingą infrastruktūrą;
- plėtojamas intensyvus rekreacinis teritorijos panaudojimas, plečiant turistinių paslaugų pasiūlą;
- skatinama diversifikuota ūkinė veikla (komerciniai, maitinimo ir apgyvendinimo objektai).

Zi – Intensyvus žemės ūkis

Zt – Tausojantis žemės ūkis

Mi – Intensyvus miškų ūkis

Mt – Tausojantis miškų ūkis

Vi – Intensyvi žuvininkystė

Vt – Tausojanti žuvininkystė

Igyvendinimo prioritetas:

1 – prioritetinė plėtros teritorija;

2 – neprioritetinė plėtros teritorija.

2.3. TERITORIJŲ VYSTYMO KRYPTYS

Urbanizuotos teritorijos – pastatais užstatytos miestų, miestelių, kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Urbanizuojamos teritorijos – numatomos kompaktiškai pastatais užstatyti teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatomais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos – tai užstatomos ir neužstatomos gyvenviečių teritorijos – veikla jose mažiausiai ribojama, vystoma urbanistinių bei inžinerinių ar technologinių pastatų statyba. Šiose teritorijose plėtra remiasi intensyvia žemėnauda, atsižvelgiant į švarios ir sveikos aplinkos palaikymo bei šiose teritorijose esančių gamtos ir kultūros paveldo objektų apsaugos reikalavimus. Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos Alytaus rajono savivaldybėje apima stambesnių gyvenviečių bei jų plėtros teritorijas.

Rekreacinio prioriteto teritorijos neurbanizuojamose teritorijose (rekreacinės agrarinės teritorijos) – tai vaizdingos agrarinės paežerių ar paupių teritorijos (agroparkai), intensyviai naudojamos poilsiui, dažniausiai apsistojus pas vietos gyventojus.

Nustatytos Alytaus rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių vystymo galimybės, kompleksiskai įvertinus savivaldybės urbanistinę erdvinę sistemą, ją konkretizuojant įvertinus gamtinio pamato erdvinės struktūros (Nemuno geosistemos gamtinio karkaso, kraštovaizdžio) reglamentuojančias nuostatas, perspektyvinio žemės naudojimo zonavimo nuostatas, gyvenamosios vietovės vietą ir funkciją gyvenamųjų vietovių tinkle.

Gyvenviečių urbanizavimo mastas diferencijuojamas pagal urbanistinio ar gamtinio prioriteto dominavimą:

- Gyvenvietėms, kurių teritorijos pilnai ar dalinai patenka į saugomą teritoriją gyvenvietės vystomos sutinkamai su saugomos teritorijos apsaugos ir tvarkymo reglamentu, kuris tikslinamas ir detalizuojamas specialiaisiais saugomų teritorijų planais;
- Gyvenvietėms, kurių teritorijos pilnai ar dalinai patenka į gamtinio karkaso zonas, gyvenvietės vystomos sutinkamai su gamtinio karkaso nuostatų reikalavimais. Gyvenvietės naujo užstatymo plėtojimo prioritetinė kryptis nustatoma į teritorijas, mažiausiai ribojamas gamtinių sąlygų (gamtinio karkaso nuostatų ir kt.);

- Gyvenviečių urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinės zonos apibrėžtos kaip teritorijos dalys, skirtos esamam ir naujam užstatymui ir jam funkcionuoti reikalingai socialinei, inžinerinei, susisiekimo infrastruktūrai bei bendram naudojimui skirtoms teritorijoms, pagal gyvenvietės numatytą perspektyvinio erdvinio vystymo tipą. Gyvenvietės erdvinį tipą nusako užstatytų teritorijų (gyvenamųjų vietų) išsidėstymo erdvinis modelis teritorijoje, bei jas jungiančios pagrindinės techninės (susisiekimo) infrastruktūros linijos.

Saugojimas nustatomas įvairų statusą turinčioms saugomoms teritorijoms ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant. Šiose teritorijose numatoma statyba gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka ir (ar) atliekant tvarkybos darbus: konservavimą, restauravimą, atkūrimą ar pritaikymą.

Modernizavimas – urbanizuotų teritorijų fizinės ir (ar) funkcinės struktūros atnaujinimas, kai plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus iš esmės nekeičiant šios teritorijos naudojimo funkcinės struktūros ir fizinių parametrų:

- modernizavimo režimas skirtas urbanizuotoms teritorijoms, kai būtinas kompleksinis užstatymo ir infrastruktūros, fizinės ir socialinės aplinkos atnaujinimas;
- modernizuojant urbanizuotas teritorijas nauja statyba gali būti numatoma:
- pagal tai teritorijai būdingus užstatymo principus baigiant formuoti nebaigtas urbanistines struktūras, ypač miestelių centruose;
- specializuotuose centruose pritraukiant naujas funkcijas ar plečiant juose teikiamų paslaugų apimtį;
- gyvenamosios aplinkos teritorijose plėtojant socialinę, paslaugų ir kitą infrastruktūrą;
- rekonstruojant pastatus pagal tai teritorijai būdingą erdvinę urbanistinę struktūrą;
- į monofunkcines gyvenamųjų vietovių dalis pritraukiant naujas funkcijas, nesukeliantis neigiamo poveikio aplinkai.

Galimi modernizavimo būdai:

- atgaivinimas (revitalizacija) – gyvybingumo grąžinimas degraduojančioms gyvenviečių struktūrinėms dalims, fizinės aplinkos kokybės, ekonominio aktyvumo, socialinės integracijos skatinimas. Revitalizacija – naujų funkcijų atsiradimas, senųjų skatinimas su atitinkamais statybos darbais, kurie pagyvina socialinę ir ekonominę veiklą, suteikia naujas funkcines, estetiškas savybes, padidina teritorijos patrauklumą, pritraukia į ją naujus, įvairesnių socialinių sluoksnių gyventojus;
- atnaujinimas (renovacija) – pastatų ir (ar) inžinerinių sistemų fizinių ir energinių savybių atkūrimas ar pagerinimas, energetinio efektyvumo padidinimas, architektūrinės išraiškos atnaujinimas. Kompleksinė renovacija – kompleksinis gyvenamosios aplinkos ir inžinerinės įrangos atnaujinimas. Kompleksinė renovacija taip pat gali numatyti ir gyvenamosios aplinkos perplanavimą, dalinį pastatų griovimą ir naują statybą.

Konversija (pertvarkymas) – neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų (gyvenvietėse esančios taršios ar neefektyvios gamybos, tame tarpe žemės ūkio apleistose technikos kiemų, buvusių fermų teritorijose) naujas (antrinis) panaudojimas plėtrai:

- konversijos tikslai – didinti gyvenamųjų vietovių funkcinės ir fizinės struktūros integralumą, sudaryti sąlygas taršos mažinimui, kurti palankią investicijoms aplinką, tolygiau išdėstyti gyvenamąsias teritorijas ir darbo vietas, sukurti sąlygas aplinkos, užstatymo, susisiekimo sistemos ir inžinerinės įrangos atnaujinimui urbanizuotoje gyvenamosios vietovės dalyje;
- pertvarkomose teritorijose, kuriose buvo vykdoma tarši ūkinė veikla, turi būti atlikti gruntų tyrimai ir tęsiamas monitoringas dėl galimo grunto užterštumo cheminėmis medžiagomis;
- atskiras konversijos atvejis – sodininkų bendrijų teritorijų konversija į gyvenamąsias teritorijas. Kompleksiškai perplanuojant šias teritorijas siekiama išvystyti susisiekimo, inžinerinę infrastruktūrą, sukurti būtina socialinę ir aptarnavimo infrastruktūrą.

Nauja plėtra – neužstatytų teritorijų urbanizavimas:

- rekomenduojama, kad nauja plėtra sudarytų iki 20% viso plėtros poreikio. Likusį poreikį rekomenduojama tenkinti efektyviau naudojant kitus teritorijų vystymo režimus: modernizavimą, konversiją;
- naujos plėtros teritorijų vystymo eiliškumas nustatomas išskiriant prioritetingas plėtros teritorijas, kuriose savivaldybė esant galimybėms įsipareigoja vystyti socialinę ir (ar) inžinerinę infrastruktūrą.

3. INTEGRUOTI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI, RENGTI PLANAI

3.1. INTEGRUOTI DOKUMENTAI

Vadovaujantis Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo papildomu uždaviniu: „Patvirtintų savivaldybės lygmens ar vietovės lygmens specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius integruoti į bendrojo plano sprendinius“ į bendrojo plano keitimo sprendinius integruojami šie teritorijų planavimo dokumentai:

Specialieji planai/Inžinerinės infrastruktūros vystymo planai/Savivaldybės lygmens:

- **Degalinių išdėstymo Alytaus rajono teritorijoje specialusis planas.** Patvirtintas 2003 m. liepos 31 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-100. TPD registracijos Nr. T00004535.

Numatoma patvirtinus ir įregistravus bendrojo plano keitimo sprendinius, panaikinti 2003 m. liepos 31 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-100 patvirtintą Degalinių išdėstymo Alytaus rajono teritorijoje specialųjį planą.

Specialieji planai/Inžinerinės infrastruktūros vystymo planai/Vietovės lygmens:

- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 14 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 16 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-258. TPD registracijos Nr. T00079147;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 15 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 16 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-259. TPD registracijos Nr. T00079156;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 16 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 16 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-260. TPD registracijos Nr. T00079158;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 17 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 16 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-261. TPD registracijos Nr. T00079161;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 18 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 16 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-262. TPD registracijos Nr. T00079195;

Numatoma patvirtinus ir įregistravus bendrojo plano keitimo sprendinius, panaikinti aukščiau išvardintus specialiuosius planus.

Specialieji planai/Kiti specialiojo teritorijų planavimo dokumentai/Savivaldybės lygmens:

- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 1 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-278;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 2 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-279;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 3 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-280. TPD registracijos Nr. T00081647;

- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 4 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-281;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 5 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-282;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 6 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-283. TPD registracijos Nr. T00081650;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 7 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-284;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 8 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-285;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 9 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-286. TPD registracijos Nr. T00081660;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 10 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-287. TPD registracijos Nr. T00081661;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 11 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-288. TPD registracijos Nr. T00081662;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 12 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-289. TPD registracijos Nr. T00081663;
- **Alytaus miesto priemiestinės plėtotinos teritorijos Nr. 13 specialusis planas.** Patvirtintas 2016 m. rugsėjo 26 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-290. TPD registracijos Nr. T00081664.

Numatoma patvirtinus ir įregistravus bendrojo plano keitimo sprendinius, panaikinti aukščiau išvardintus specialiuosius planus.

Kiti parengti teritorijų planavimo dokumentai lieka galioti.

3.2. RENGTTINI PLANAI

Kompleksinio, specialiojo teritorijų planavimo ir kiti dokumentai, kuriuos siūloma parengti arba keisti:

- Simno m. kompleksinį teritorijų planavimo dokumentą (savivaldybės dalies bendrąjį planą, vietovės lygmens);
- Alytaus rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo specialųjį planą/schemą ir atnaujinti 2007 metais Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-168 patvirtintą vietinės reikšmės kelių sąrašą;
- Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialiojo plano keitimą, kurio apimtyje nustatyti (po specialiojo plano patvirtinimo įteisinti) apsaugos zonas visoms vandenvietėms ir nuotekų valykloms;
- Simno m. paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialųjį planą arba plėtos schemą, studiją;
- Daugų m. paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtos specialųjį planą arba plėtos schemą, studiją;
- Alytaus rajono savivaldybės atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtos veiksmy planą (arba atnaujinti „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo Alytaus regiono Alytaus rajone galimybių studiją“, kurios apimtyje būtų nustatytos, konkretizuotos potencialios atsinaujinančių energijos išteklių plėtos teritorijos).

Alytaus miesto prieigose numatytoje ekstensyvaus užstatymo gyvenamojoje zonoje rekomenduojama parengti inžinerinės infrastruktūros vystymo planą (-us).

4. KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA

4.1. GAMTINIO KARKASO FORMAVIMAS

Bendrosios nuostatos

Mūsų šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 2001, Nr. 108-3902). Gamtinio karkaso nuostatuose (Žin., 2007, Nr. 22-858 ir vėlesnėse nuostatų redakcijose) įteisinta gamtinio karkaso sampratos geoekologinė koncepcija, pagrindiniai gamtinio karkaso planavimo, bei teritorijų naudojimo apribojimų nustatymo principai.

Pagal minėtus dokumentus – kaip **gamtinis karkasas suprantamas vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

Gamtinio karkaso, kaip ekologinio kompensavimo funkciją realizuosiančios kraštovarkinės struktūros, nustatymo būtinumą formuoja šie siekiai:

1) sukurti vientisą, įvairaus hierarchinio lygmens gamtinių ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;

2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;

3) saugoti gamtinį, gamtinį - kultūrinį kraštovaizdį bei gamtinius rekreacinius išteklius;

4) didinti agrariškai degraduotų teritorijų miškingumą;

5) išlaikyti ir formuoti įvairiamažę ir įvairiarūšę miškų medynų struktūrą;

6) optimizuoti, pagrįstai valdyti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos, bei žemės ūkio plėtrą.

Alytaus rajono savivaldybės teritorija iš kitų aplinkinių rajonų išsiskiria itin didele gamtinio pagrindo įvairove. Vidurinę rajono teritorijos dalį šiaurės pietų kryptimi kertą Nemuno slėnio migracijos koridorius išsaugojęs aukštą geoekologinį potencialą. Didesnė dalis savivaldybės teritorijos yra susieta su skirtingo kalvotumo stambia geomorfologine struktūra – Dzūkų aukštuma, kurios atskiros dalys (miškingi ežerynai) savivaldybės teritorijos ribose ir už jos yra ypač saugomi, išskirtinės gamtinės vertės ir itin didelį geoekologinį ir rekreacinį potencialą turinti struktūra. Dėl palyginus didelio jos ūkinio įsavinimo laipsnio, ji pasižymi didele žemėveikslių sąsaskaida ir atitinkamai didele kraštovaizdžio įvairove. Vakarinėje ir šiaurės vakarinėje rajono teritorijos dalyje, kur vyrauja molingų banguotų pakilumų ir lygumų gamtinis pamatas, dėl intensyvaus agrarinio įsavinimo kraštovaizdžio įvairovė yra ženkliai mažesnė. Paminėti faktai Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje (ypač rytinėje, vidurinėje ir pietrytinėje dalyje), sudaro gana palankias gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimo sąlygas.

Alytaus rajono teritorijos gamtinis karkasas yra ypač svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema, užimanti 60% visos savivaldybės teritorijos, ir užtikrinanti bendrą intensyvaus naudojimo agrarinių - miškingų ir urbanizuotų teritorijos ekologinį stabilumą, gyvybingumą, migracinių (medžiaginių, energetinių) ryšių su greta esančia gamtine aplinka nepertraukiamumą. Gamtinio karkaso elementų natūralumo, gyvybingumo užtikrinimas formuojant, gausinant ir gerinant jų kokybę, savo ruožtu pirmiausiai garantuoja aukštesnę gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybę, bei gamtinės aplinkos ekologinį stabilumą ilgalaikėje perspektyvoje.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui savivaldybės kaimiškose teritorijose, esanose ir naujai formuojamuose gyvenamosiose. Taip pat suformuoti medžiaginius-energetinius ryšius su gretimai esančiomis gamtinėmis ir intensyviai antropogenuotomis teritorijomis;
- sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti
- išsaugoti išlikusius nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės natūralaus kraštovaizdžio fragmentus.
- Išsaugoti esamus gamtinius ir kultūrinius rekreacinius išteklius, bei didinti jų estetinį potencialą;
- didinti planuojamos teritorijos žėlinių bei žėdinių plotus, intensyviau urbanizuotose ir naujai urbanizuojamose Alytaus rajono teritorijos dalyse.;
- užtikrinti optimalų santykinai gamtinių ir technogenuotų žėmėveikėlių ploto santykį naujai užstatomose teritorijos dalyse

Gamtinį karkasą planuojamoje Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje formuoja šios pagrindinės dalys, iš kurių kiekviena naudojant kodavimo sistemą skirstomos pagal svarbą į nacionalinės, regioninės ir vietinės:

1. Geoekologinės takoskyros;
2. Vidinio stabilizavimo arealai;
3. Migracijos koridoriai.

1. Geoekologinės takoskyros (T) – teritorijų juostos, jungiančios ypatingą ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, karsto paplitimo ir požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos skiria stambias gamtines geosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio pusiausvyrą.

Alytaus rajono teritorijoje Dzūkų aukštumų moreninių masyvų virtinė nusidriekianti lanku per visą rajono teritoriją iš ŠR į PV ir kertanti Nemuno slėnį formuoja tarptautinės svarbos geoekologinę takoskyrą, kuri apjungia visas Baltiškąsias aukštumas. Dalis 17% geoekologinėms takoskyroms priskiriamų teritorijų yra regioninės svarbos. Bendroje sumoje pastaroji gamtinio karkaso dalis apima 23,87% rajono teritorijos ir 39,79% nuo viso GK ploto. Dėl santykinai didelio agrarinio įsavinimo laipsnio, didesnei daliai geoekologinėms takoskyroms priskiriamų plotų nustatytas ribotas ir silpnas geoekologinis potencialas, kuris sąlygoja E ir F gamtinio karkaso tvarkymo tipų vyravimą.

2. Vidinio stabilizavimo arealai (S) santykinai didelės gamtinės teritorijos (dauguma atveju intensyviai urbanizuotas teritorijas supantys miškų masyvai) užstatytų teritorijų pakraštinėje dalyje arba kiek toliau nuo jų, intensyviai generuojančios gamtinius medžiagų ir energijos srautus (deguonies produkavimas), kurie dažniausiai vyraujančių vėjų kryptimi migracijos koridoriais patenka į miesto vidinę dalį. Išoriniai ekologinio stabilizavimo arealai yra ypač reikšmingi urbanizuotose teritorijose generuojamo antropogeninio poveikio ekologiniam kompensavimui.

Alytaus rajono teritorijoje lokalizuoti vidinio stabilizavimo arealai apima 14,48% teritorijos, arba 24,13% nuo viso rajono teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso ploto. Vidinio stabilizavimo arealai aprėpia Žuvinto pelkę ir apypelkį, Daugų ežeryną, bei kitus mažesnius miškais ar kita sumedėjusia augmenija apaugusius plotus. Vidinio stabilizavimo arealams priskiriamos teritorijos, dėl žemo antropogeninio įsavinimo laipsnio, pasižymi santykinai aukštu geoekologiniu potencialu. Šio tipo GK vidinėje struktūroje vyrauja patikimo ir riboto geoekologinio potencialo plotai, kurie reikalauja minimalaus įsikišimo, t.y. jiems būtinas tik natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio saugojimo ir išlaikymas.

3. Migracijos koridoriai (M) didesni ar mažesni upių ir kitų vandentėkmių slėniai, kanalai, nedidelės užpelkėjusios dubumos suskaidytos natūraliomis ar dirbtinėmis vandentėkmėmis, ežerų ar tvenkinių virtinės, rinos, sauslėniai ir kitos teritorijos, kurių dėka palaikoma intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita (teršalų išsklaidymas, švaraus oro pritekėjimas ir kt.) tarp urbanizuotos teritorijos vidinės dalies ir jos periferijoje esančių išorinių ekologinio stabilizavimo arealų

Alytaus rajone migraciniams koridoriams priskirtos teritorijos užima 23%. Daugiau kaip du trečdalius jų apimamo ploto sudaro rajoną pusiau dalinantis nacionalinės svarbos migracijos koridorius - Nemuno slėnis. Likusią dalį Nemuno baseino upių: Peršėkės, Bambenos, Varėnės, ir kitų smulkių upelių slėniai, bei nuvedamieji melioracijos kanalai. Alytaus rajono teritorijoje lokalizuoti migracijos koridoriai apima 20,63% rajono teritorijos, arba 36,06% nuo visų rajono teritorijoje lokalizuotų GK plotų. Didesniai daliai (pagal užimamą plotą) migracijos koridoriams priskirtų teritorijų būdingas patikimas geoekologinis potencialas, todėl jų atžvilgiu būtinas minimalus įsikišimas - natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio saugojimo ir išlaikymas (Nemuno slėnio dalys: ties Punios kilpa ir tarp Alytaus ir Nemunaičio). Likusieji plotai, kurie atitinka agrariškai įsavitų teritorijų mažų upelių slėniukus ir melioracijos sistemos kanalų pakraščius, daugeliu atveju identifikuojamos kaip silpno ir pažeisto geoekologinio potencialo teritorijos, kurioms būtinas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų gražinimas ir gausinimas (Nemuno slėnio atkarpa nuo Nemunaičio iki Dzūkijos nacionalinio parko ribos, bei visų kitų smulkių upelių slėnių ir melioracijos kanalų atkarpos.)

Visos gamtinio karkaso metafunkcinės dalys – gamtinio karkaso sistema Alytaus rajone užima 59,99% teritorijos. Tai faktiškai tapatu LR teritorijos vidurkiui (60%).

Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuota GK sistema, kokia ji numatyta realių alternatyvų neturi. Bet kokia kitokia koncepcija paremta alternatyva, lygiai taip pat, kaip ir mažesnio bendro ploto ar kitokio teritorinio išdėstymo gamtinio karkaso struktūra (išskyrus didesnę rajono savivaldybės teritorijos dalį apimanti GK sistema) nesudaro realių priedaidų teritorijos geoekologinio stabilumo suformavimui ir palaikymui. Siekiant gamtiniam karkasui priskiriamų teritorijų ekologinio bei teritorinio optimizavimo formuojant sprendinius tikslinga atlikti šiuos GK teritorijų optimizavimu susijusius veiksmus:

- a) detalizuoti ir patikslinti gamtinio karkaso komponentų ribas, tuo pačiu integruojant vietinės svarbos GK elementus.*
- b) remiantis esamų atskirų gamtinio karkaso dalių geoekologiniu potencialu numatyti jų tvarkymo kryptis*
- c) identifikuoti tvarkymo kryptyse numatytų veiksmų realizavimo priemones.*

Teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso formavimo politikos ir funkcinėse zonose numatytų kraštovaizdžio formavimo kryptių realizavimo įmanoma siekti šiais pagrindiniais būdais:

- 1) palaikant fizinių bei juridinių asmenų teikiamas gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas;
- 2) ieškant bei skatinant gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas bei investicijas;
- 3) gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvų aktyvus organizacinis bei finansinis rėmimas optimizuojant valstybės ir (arba) savivaldybės mokestinę politiką.

Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo darbuose įtvirtintas nuostatas.

4.1.1. lentelė. Alytaus r. teritorijos gamtinio karkaso struktūra (įskaitant Alytaus miesto teritoriją)

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijoje esančio GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (T1; T)			
<u>T1</u>	29895,49	34,59	20,75
<u>T</u>	4499,08	5,21	3,12
Viso	34394,58	39,79	23,87
VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (S; s)			
<u>S</u>	13646,86	15,79	9,47
<u>s</u>	7214,49	8,35	5,01
Viso	20861,36	24,14	14,48
MIGRACINIAI KORIDORIAI (M1;M; m)			
<u>M1</u>	19816,23	22,93	13,75
<u>M</u>	2242,78	2,59	1,56
<u>m</u>	9114,80	10,55	6,33
Viso	31173,81	36,07	21,64
VISAS GK	86429,75	100	59,99

Kiekvienoje iš paminėtų Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso dalių teoriškai galimi keturi skirtingi gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo krypčių tipai (D;E;F;G) Ši GK teritorijų tvarkymo tipų grupė siejasi su gamtinėmis ar santykinai gamtinėmis skirtingu laipsniu antropogeniškai paveiktomis teritorijomis, kur tvarkymo tipai sudėlioti gamtinio karkaso teritorijos dalių geoekologinio potencialo mažėjimo ir atitinkamai teritorijų natūralumą atstatančių priemonių intensyvėjimo linkme. Viso derinyje su gamtinio karkaso funkcinėmis dalimis, teoriškai įmanomi 12 tvarkymo tipų variantai. Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje nustatyta visi iš potencialiai galimų tvarkymo tipų variantų.

4.1.2. lentelė. Alytaus r. teritorijos gamtinio karkaso tvarkymo tipų struktūra (įskaitant Alytaus miesto teritoriją)

Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
<u>D</u>	39933,27	46,20	27,72
<u>E</u>	21275,72	24,62	14,77
<u>F</u>	22828,12	26,41	15,85
<u>G</u>	2392,64	2,77	1,66
VISAS GK	86429,75	100	59,99

D. Natūralus kraštovaizdžio pobūdžio palaikymas ir saugojimas. Gamtinio karkaso teritorijų dalys, kuriose išlaikomas ir stiprinamas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis.

Pastarojo tipo GK teritorijų tvarkymo arealų plotai tiesiogiai koreliuoja su natūraliausiomis (miškais apaugusiomis), mažiausiai antropogeniškai paveiktomis Alytaus rajono savivaldybės teritorijos dalimis. Jos savo ruožtu siejasi su didžiausią natūralumą išlaikiusiais miškų masyvais vidurinėje, su Nemuno slėniu (migracijos koridoriumi) sutampančioje rajono teritorijos dalyje, taip pat atskiri plotai pietinėje ir pietrytinėje rajono teritorijos dalyje atitinkantys tarptautinės ir nacionalinės svarbos geoekologinių takoskyrų dalis, ir didesnioji dali vidinio stabilizavimo arealų iš kurių svarbiausias ir reikšmingiausias yra Žuvinto biosferos rezervatas.

Šio tipo arealus ištaisai, arba su nedideliais atvirų plotų tarpais dengia natūrali sumedėjusių augalų danga. Pastariesiems arealams būdingi mažiausi priežiūros ir planuojamų pokyčių mastai. Jiems būtinas esamos augalijos dangos struktūros ir jos natūralumo išsaugojimas, tolydžiai vykdant pagrindinį miško naudojimą ir parenkant kirtimo būdus mažiau įtakojančius miško ekosistemos pokyčius (atvejiniai ir atrankiniai kirtimai). **D** tvarkymo tipo arealai – Alytaus rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso „aukso fondas“, kurio didesnioji dalis yra kompleksinės apsaugos saugomose teritorijose, ir perspektyvoje susijęs su racionalaus subalansuoto miškų ūkio vedimu, optimalios amžiaus struktūros išlaikymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtomis saugomoms teritorijoms. Šiam tvarkymo tipui priskiriamos zonos atsižvelgiant į jų geoekologinį potencialą įvardintos kaip patikimo geoekologinio potencialo.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis vykdant atvejinius, atrankinius, sanitarinius kirtimus ir netaikant plynų. Taip pat veikla susijusi su racionaliu šalutinių miško išteklių panaudojimu. Poilsinis turizmas rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose, derinant naudojimo pobūdį su konkrečių teritorijų naudojimo reglamentu. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse, kurių šiam tvarkymo tipui priskirtose teritorijose yra mažai - ekologinio-tausojančio žemės dirbimo sistemos diegimas. Smulkiasklypė rekreacinio pobūdžio daržininkystė, sodininkystė, bei kitos alternatyvios veiklos būdingos Dzūkijos ir Suvalkijos etnografiniam regionui.

E. Natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio atstatymas (Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas). Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.

Šio tipo gamtinio karkaso reglamentavimo ir tvarkymo arealai yra palyginus netolygiai išsidėstę Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso plotuose, daugiausia smulkiasklypės, organiškai susiformavusios ir melioracijos nepažeistose mišrios žemės naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškai, pelkės, ežerai su žemės ūkio naudmenomis. Arba pereinamosiose juostose tarp gamtinių požiūriu degraduotų agrarinių ir natūralių miško naudmenų, smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose, jaunuolynuose, ir paupiuose. Nagrinėjamos teritorijos atveju, tai dėl smulkaus kalvotumo vidutiniškai ir silpnai agrarizuoti Dzūkų aukštumų dalių (moreninių masyvų) paviršiai, pavienės rajono teritorijoje tekančių upių ir upelių slėnių (Bambena, Varėnė, Peršėkė) atkarpos. Šiuos arealus reikėtų laikyti silpnai arba itin silpnai urbanizuotais, tačiau dėl šiuo metu vykdomos ar kadaise vykdytos žemės ūkio veiklos jie yra netekę dalies natūralios sumedėjusios augalijos. Pastarųjų teritorijų tvarkymas yra kiek sudėtingesnis, nes būtinas atkuriamųjų priemonių taikymas gamtinės struktūros galioms stiprinti. Joms būtini didesni performavimo mastai susiję su santykinai nedidelėmis materialinėmis sąnaudomis – t.y. pirminės natūralios augmenijos struktūros atkūrimas – medžių įveisimas, savaiminės renatūralizacijos skatinimas, didinant sumedėjusios augmenijos plotus ir tuo pačiu žemės ūkio naudmenų sąskaidą. Sumedėjusios augmenijos plotų gausinimą būtina derinti su kraštovaizdžio estetinių savybių formavimu ir išlaikymu. Šias zonas tikslinga įvardinti riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Svarbiausia šių teritorijų naudojimo kryptis yra vidutinio stambumo ir smulkus ūkis su ganyklinės žemdirbystės (pieno ūkiai ir galvijų auginimas), daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Esami ūkiai palaipsniui turėtų būti orientuojami į ekologinius ar pereinamojo tipo tvaraus ūkininkavimo (kaimo turizmo arba agroturizmo) ūkius. Dalis dirbamų žemių laipsniškai verčiamos į pievas ir ganyklas. Užtikrinamas didesnis natūralių ir kanalizuočių vandentėkmių apsaugos zonų plotis. Didinama stambių dirbamų laukų masyvų sąskaida įveisiant apsaugines želdinių grupes bei juostas, formuojant dirbtines pelkes (biogeninių medžiagų kaupimo baseinus), arba palaikant savaiminės renatūralizacijos procesus pasenusių ir pažeistų melioracijos sistemų plotuose. Galimas miškingumo didinimas mažiau našių, taip pat didelio drėgnumo (su silpnai funkcionuojančia ar nefunkcionuojančia sausavimo sistema) žemių sąskaita,

apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, jei tai pagerintų ekologines ir estetines kraštovaizdžio savybes.

F. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (agrarinėse teritorijose). Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.

Pastarojo tipo gamtinio karkaso tvarkymo ir reglamentavimo arealai Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje užima tarpinę padėtį tarp urbanizuotų ir natūralių plotų. Pastarasis tvarkymo tipas dažniausiai taikytinas žmogaus ūkinės veiklos stipriai pakeistose ir gamtiniu požiūriu pažeistose gamtinio karkaso teritorijos dalyse. Šios zonos susiformavo Alytaus rajono molingų pakilumų ir lygumų teritorijoje dėl intensyvaus žemės naudojimo, pažeidžiant ekologinę pusiausvyrą, nesilaikant racionalios gamtonaudos reikalavimų. Tai masinės melioracijos ir intensyvaus žemės dirbimo rezultatas Varėnos rajono teritorijos dalyse palietusi dalį tarptautinės svarbos geoekologinių takoskyrų, ir didžiausią dalį nacionalinės svarbos geoekologinių takoskyrų, kurios lokalizuotos vakarinėje rajono dalyje esančiose molingose pakilumose ir lygumose. Taip pat, pastarojo tvarkymo tipo teritorijos išskiriamos didesnėje dalyje vietinės svarbos migracijos koridorių, kurie beveik tolygiai išsidėstę po visą rajono teritoriją. Šiose GK tvarkymo zonose kraštovaizdžio formavimas susijęs su natūralios gamtinės aplinkos atkūrimu. Pastarąsias zonas, konstatuojant esamą situaciją, galima būtų įvardinti kaip silpno ir pažeisto geoekologinio potencialo.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Būtinasis orientavimasis ir laipsniškas perėjimas prie vidutinio stambumo ir smulkus ūkio su ganyklinės žemdirbystės, daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Skatintinas ekologinių – agroturizmo ūkių kūrimas. Šiose teritorijose būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes ar masyvus, taip pat dirbtinių pelkių ir vandens telkinių formavimas. Būtinasis teritorijos miškingumo didinimas dirbtinai apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, naudojamų mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita, jei tai pagerintų ekologines ir nepakenktų estetinėms kraštovaizdžio savybėms. Šiai zonai būtini didžiausi žemėnaudos struktūros pakeitimai ir žemės dirbimo sistemos perorientavimo mastai.

G. Kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose. Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas.

Stipriai pažeisto (degraduoto gamtinio karkaso teritorijos) – probleminiai gamtinio karkaso plotai – tai gamtinio karkaso užimamos teritorijos dalys, kurios persidengia su urbanistinio karkaso ašimis, branduoliais, ar tiesiog yra užimtos kompaktiškai urbanizuotomis (ne sodybinis užstatymas) teritorijomis. Alytaus rajono atveju, šio GK teritorijų tvarkymo tipui priskiriami plotai atitinka urbanizuotus plotus ar jų dalis.

Pastarojo tvarkymo tipo teritorijos užima santykinai mažą gamtinio karkaso sistemos dalį, kuriuose, siekiant pagerinti ekologinę būklę yra tikslinga nedidinti užstatymo ir išlaikyti kiek įmanoma didesnę želdynų ploto dalį. Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotos gamtinio karkaso dalys kertančiuose tankiai urbanizuotas miestelių ar sodų masyvų teritorijas nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštovarkos kryptis ir priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai planuojamos teritorijos ekologiškai pusiausvyrai palaikyti.

Gamtinio karkaso funkcinėse dalyse išskirtų tvarkymo zonų nuostatas sunkiausia realizuoti sankirtose su urbanizuotomis, planuojamomis urbanizuoti ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų tenkinančių skirtingų funkcinių zonų nuostatas.

4.2. SAUGOMŲ TERITORIJŲ IR KRAŠTOVAIZDŽIO APSAUGOS REIKALAVIMAI

1. Bendrąją Alytaus rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina pagal LR saugomų teritorijų įstatymą įsteigtos institucinės (turinti administraciją) kompleksinės saugomos teritorijos – Dzūkijos nacionalinis parkas, valstybiniai *Nemuno kilpų ir Metelių regioniniai parkas*, bei Žuvinto biosferos rezervatas.

2. *Dzūkijos nacionalinis parkas* įsteigtas siekiant reprezentuoti miškingą giliaslėnių upynų kraštovaizdį su žemyninių kopų masyvais ir savitais senaisiais šilinių dzūkų kaimais, reprezentuojančias Dzūkijos etnokultūrinės sritys ir jos paribio gamtos bei kultūros savitumus, juos tvarkyti ir reguliuoti jų naudojimą. *Metelių regioninis parkas* įsteigtas unikaliam didžiųjų Sūduvos ežerų kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. *Nemuno kilpų regioninis parkas* įsteigtas unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti. Pagal gamtos ir kultūros vertybių pobūdį, apsaugos formas ir rekreacinio bei gamybinio naudojimo galimybes paminėtose kompleksinės apsaugos teritorijose yra išskirtos šios funkcinės (funkcinio prioriteto) zonos: konservacinio, apsauginio, rekreacinio ir ūkinio prioriteto. Didžiausią ploto dalį sudaro gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą realizuojančios konservacinės zonos.

4.2.1 lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančios konservacinės zonos, esančios Alytaus r. teritorijos ribose)

Eil. Nr.	Kategorija Pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
<i>V a l s t y b i n i a i b i o s f e r o s r e z e r v a t a i</i>				
1.	Žuvintas	18 490	Alytaus	Įsteigtas didžiausiam Lietuvoje pelkiniam kompleksui su liekaninių ežeru, svarbioms vandens paukščių perėjimo ir apsistojimo migracijų metu vietoms išsaugoti.
<i>N a c i o n a l i n i a i p a r k a i</i>				
2.	Dzūkijos	55040	Varėnos, Alytaus raj. (2150)	Įsteigtas siekiant reprezentuoti miškingą giliaslėnių upynų kraštovaizdį su žemyninių kopų masyvais ir savitais senaisiais šilinių dzūkų kaimais.
<i>R e g i o n i n i a i p a r k a i</i>				
3.	Metelių	17729	Lazdijų Alytaus (2129)	Įsteigtas unikaliam didžiųjų Sūduvos ežerų kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.
4.	Nemuno kilpų	25171	Prienų Alytaus (2500)	Įsteigtas unikaliam didžiųjų Nemuno kilpų ir Punios šilo kraštovaizdžiui, jo gamtinei ekosistemai bei kultūros paveldui išsaugoti, tvarkyti ir jų naudojimui reguliuoti.
<i>G e o m o r f o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
5.	Pivašiūnų	447	Alytaus	raiškus tarpduburinės dislokacijos moreninis masyvas Dzūkų aukštumoje
6.	Sudvajų	302	Alytaus	Nemuno upės paslėnio erozinis kalvynas
<i>P e d o l o g i n i a i d r a u s t i n i a i</i>				
7.	Sabališkės	129,9	Alytaus	Rytų Lietuvos aukštumų vakarinių atšlaičių velėniniai glėjiniai priemolio ir molio dirvožemiai

Eil. Nr.	Kategorija Pavadinimas	Plotas (ha)	Savivaldybė	Apsaugos tikslai
8.	Varčios	99	Alytaus	Pietų Lietuvos aukštumų šiaurinių atšlaičių velėniniai jauriniai glėjiniai priemolio dirvožemiai
B o t a n i n i a i d r a u s t i n i a i				
9.	Balkasodžio	240	Alytaus	Nemuno slėnio termofilinių pušynų augalų bendrijos su retų rūšių augalų augavietėmis
10.	Vidzgirio	387,85	Alytaus mst.	Pietų Lietuvos miškų kompleksas Nemuno slėnyje su retų rūšių augalų augavietėmis

3. Saugomų teritorijų sistemą atstovaujantis Dzūkijos NP, Metelių RP ir Nemuno kilpų RP savivaldybės teritorijoje užima atitinkamai 2150ha., arba 7,9%; 2129ha., ir 2500ha 17,2% nuo visų saugomų teritorijų ploto. Bendras saugomų teritorijų ploto rodiklis Alytaus rajone yra 19,1%, t.y. gerokai didesnis už šalies vidurkį (15,3%) ir atspindi ne tik kad pakankamą, bet ir siektiną LR ypač saugomų teritorijų tinklo išvystymo lygį. Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje saugomų teritorijų tinklo plėtojimas iki 14-18% krašto teritorijos, išskiriamas kaip vienas iš ilgalaikių uždavinių, išsaugant kraštovaizdžio ir biologinę šalies įvairovę, todėl Alytaus rajono teritorijoje įvertinant kiekybinius saugomų teritorijų tinklo išvystymo rodiklius, didžiausią dėmesį reikėtų skirti saugomų teritorijų, tame tarpe ir savivaldybės svarbos, sistemos vystymui, bei reikiamam saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo reikalavimų užtikrinimui.

4. Alytaus rajono teritorijoje yra 14 valstybės saugomų gamtos paveldo objektų. Dalis iš jų patenka į kompleksinės apsaugos teritorijas esančias savivaldybės teritorijos ribose (4.2.2 lentelė). Utenos r. savivaldybės bendrajame plane pasiūlymai dėl naujų gamtos paveldo objektų steigimo neteikiami. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

5. Alytaus rajono savivaldybės gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugos sistemos plėtojimas sietinas su svarbiausiam šiuo metu rengiamame šalies teritorijų planavimo dokumente - LR teritorijos bendrasis planas (2020 m.) bei Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane numatytais kraštovaizdžio apsaugos užtikrinimo sprendiniais.

4.2.2. lentelė. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Utenos rajono savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	Savivaldybė Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
Alytaus rajonas		
Geologiniai objektai		
1.	Alovės atodanga	Kaniūkų km.
2.	Nemunaičio atodangos	Nemunaičio km.
3.	Didysis Dzūkijos akmuo	Vangelonių km.
4.	Dūdiškių akmuo	Dūdiškių km.
5.	Raudonasis akmuo	Dirmiškių girininkija, Norūnų miškas
Geomorfologiniai objektai		
6.	Galvinio gūbrys	Subartonių girininkija, Mižonių km.
7.	Panemuninkų skardis	Punios girininkija
Hidrologiniai objektai		
8.	Druskelės šaltinis	Balkasodžio km.
9.	Nemunaičio mineralinė versmė	Lankų km.
Botaniniai objektai		
11.	Aukščiausia Lietuvos eglė	Dzirmiškių girininkija
12.	Aukščiausia Lietuvos pušis	Punios girininkija, Punios šilas
13.	Senoji guoba	Geisčiūnų km.
14.	Storasis ažuolas	Punios girininkija, Punios šilas

Vertingiausi gamtos paveldo objektai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „Dėl gamtos paminklų paskelbimo“ (Žin., 2000, 24 – 621) paskelbti **gamtos paminklais**.

4.3. BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS APSAUGA

1. Bendrąją Alytaus rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas pradėtas formuoti europinę biologinę svarbą turinčių *Natūra 2000* teritorijų tinklas.

2. Biologinės įvairovės apsaugos sistemai Alytaus rajono savivaldybėje priklauso šios saugomų teritorijų grupės:

- 1) nacionalinės institucinės saugomos teritorijos: Žuvinto biosferos rezervatas, Dzūkijos nacionalinis parkas, Metelių regioninis parkas, Nemuno kilpų regioninis parkas.
- 2) nacionalinę ST sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natūra 2000* teritorijos:
 - Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST).
 - Buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST).

3. Didelė dalis Alytaus rajono teritorijoje esančio Žuvinto biosferos rezervato, Dzūkijos nacionalinio parko, Metelių ir Nemuno kilpų regioninių parkų, kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančios konservacinės zonos – draustiniai (4.3.1 lentelė), tuo pačiu vykdo ir biologinės įvairovės apsaugą. Atskirų biologinės įvairovės apsaugai skirtų specializuotų – valstybinių botaninių ir zoologinių draustinių Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje yra tik du (Vidzgirio ir Balksodžio). Be tikslingos apsaugos teritorijų biologinės įvairovės apsaugos tikslus savo nuostatose visada turi ir kiti siauresnio profilio draustiniai - geomorfologiniai (*Pivašiūnų, Sudvajų*) ir pedologiniai (Sabališkės, Varčios).

4. Konkrečių biologinės Alytaus rajono teritorijoje įvairovės apsaugą vykdančių saugomų teritorijų suvestinė pagal *Natūra 2000* kategorijas pateikiama 4.3.1 ir 4.3.2 lentelėse.

4.3.1. lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	ID Nr.	Vieta	Pavadinimas	Plotas ha, (visas)	Steigimo tikslas
1	LTALYB003	Marijampolės, Alytaus raj. , Lazdijų raj. savivaldybės	Žuvinto, Žaltyčio ir Amalvo pelkės	(6904) 18489,68	Didžiųjų baublių (<i>Botaurus stellaris</i>), nendrinų lingių (<i>Circus aeruginosus</i>), pievinių lingių (<i>Circus pygargus</i>), tetervinų (<i>Tetrao tetrix</i>), griežlių (<i>Crex crex</i>), švygždų (<i>Porzana porzana</i>), plovinių vištelių (<i>Porzana parva</i>), gervių (<i>Grus grus</i>), tikučių (T
2	LTPRIB006	Birštono ir Alytaus raj. Savivaldybės	Nemunas tarp Pelėšiškių ir Balbieriškio	(125) 404,16	Mažųjų žuvėdrų (<i>Sterna albifrons</i>) apsaugai

Eil. Nr.	ID Nr.	Vieta	Pavadinimas	Plotas ha, (visas)	Steigimo tikslas
3	LTVARB005	Varėnos raj., Alytaus raj. , Lazdijų raj., Druskininkų savivaldybės	Dainavos giria	(2437) 55439,81	Tetervinių (Tetrao tetrix), kurtinių (Tetrao urogallus), lututės (Aegolius funereus), lėlių (Caprimulgus europaeus), žalvarnių (Coracias garrulus), ligutės (Lullula arborea), tulžių (Alcedo atthis) apsaugai
4	LTALYB001	Lazdijų raj. ir Alytaus raj. savivaldybės	Metelių, Dusios ir Obelijos ežerai	(609) 4479,51	Didžiųjų baublių (Botaurus stellaris), rudžių (Aythya nyroca), nendrių lingių (Circus aeruginosus), švygždų (Porzana porzana), plovinių vištelių (Porzana parva), mėlyngurklių (Luscinia svecica); migruojančių vandens paukščių sancaupų vietų apsaugai

Saltinis: LR Vyriausybės nutarimas Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarimo NR. 399 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 92-3635).

4.3.2 lentelė. Vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (sąrašas skirtas pateikti Europos komisijai) Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	ID Nr.	Vieta	Pavadinimas	Plotas	Steigimo tikslas
1	LTVAR0017	Alytaus raj. , Lazdijų raj., Varėnos raj., Druskininkų savivaldybės	Dainavos giria	(2437,14) 54832,61	2330, Nesusivėrusios žemyninės smiltpievės;3260, Upių sraunumos su kurklių bendrijomis;6120, Karbonatinių smėlynų smiltpievės;6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai;7140, Tarpinės pelkės ir liūnai;7220, Šaltiniai su besiformuojančiais tufais;9010, Vakarų ta
2	LTALY0002	Alytaus raj. Savivaldybė	Norūnų miškas	(243,10) 243,10	9010 Vakarų taiga; 9050 Žolių turtingi eglynai; Ūdra; Plikažiedis linlapis, Vėjalandė šilagėlė
3	LTPRI0010	Alytaus raj. , Birštono, Prienų raj. Savivaldybės	Nemuno kilpos	(212,08) 1345,76	3270, Dumblingos upių pakrantės; Kartuolė; Paprastasis kirtklis; Pleištinė skėtė; Salatis; Ūdra

Eil. Nr.	ID Nr.	Vieta	Pavadinimas	Plotas	Steigimo tikslas
4	LTALY0005	Alytaus raj., Lazdijų raj., Marijampolės savivaldybės	Žuvinto ežeras ir Buktos miškas	(6889,76) 15867,76	3140 Ežerai su menturdumblių bendrijomis; 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai; 6410 Melvenynai; 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450 Aliuvinės pievos; 6510 Šienaujamos mezofitų pievos; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140
5	LTALY0004	Alytaus raj. savivaldybė	Punios šilas	(2699,57) 2702,00	9010 Vakarų taiga; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9160 Skroblynai; 9180 Griovų ir šlaitų miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; 91E0 Aliuviniai miškai; 6530 Miškapievės; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; Skauterėtasis tritonas; Raud
6	LTLAZ0010	Alytaus raj., Lazdijų raj. savivaldybės	Metelių regioninis parkas	(2148,84) 17004,78	3150, Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 6120, Karbonatinių smėlynų smiltpievės; 6210, Stepinės pievos; 6530, Miškapievės; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 9050, Žol
7	LTALY0001	Alytaus raj. Savivaldybė	Vidzgirio miškas	(387,85) 387,85	9160 Skroblynai; 91E0 Aliuviniai miškai; Skauterėtasis tritonas; Raudonpilvė kūmutė; Niūriaspalvis auksavabalis; Plačialapė klumpaitė
8	LTALY0006	Alytaus raj. Savivaldybė	Sabališkių miškas	(129,97) 129,97	9160 Skroblynai; 9050 Žolių turtingi eglynai

Šaltinis: LR aplinkos ministro įsakymas „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 105 – 3908; 106; 107; 108); LR aplinkos ministro įsakymas dėl aplinkos ministro 2005 m. birželio 15d. įsakymo Nr. D1-302 „Dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos komisijai, patvirtinimo“ pakeitimo (Žin., 2006, Nr. 124-4709).

5. Didžioji dalis Alytaus rajono teritorijoje išskirtos biologinę įvairovę saugančios *Natūra 2000* teritorijos patenka į kompleksinės apsaugos – valstybinio Dzūkijos nacionalinio, Metelių ir Nemuno kilpų regioninio parko ribas, bei į Žuvinto biosferos poligono teritoriją. Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2004, Nr. 41-1335; 2006, Nr.44-1606).

6. Alytaus rajono teritorijoje savivaldybės teritorijoje yra keturi biologinės įvairovės komponentus saugantys gamtos paveldo objektai (botaniniai objektai).

7. Biologinės įvairovės apsaugos plėtojimo pagrindimas reikalauja gana detalių, savivaldybės bendrojo plano rengimo užduotims nepriklausančių, teritorijos botaninių bei zoologinių tyrimų ir jo apimtyje negali būti įvykdomas. Todėl tikslinga tik perteikti kompleksinei gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugai skirtus pasiūlymus, turinčius vidines nuostatas biologinės įvairovės apsaugai stiprinti bei galimus koordinacinius pasiūlymus dėl geresnio esamos gamtinės įvairovės apsaugos sistemos suderinimo. Savivaldybės lygmenyje būtų aktualu parengti teritorijos kompleksinį biologinės įvairovės įvertinimą, išskiriant atskirus gamtinius kompleksus, kuriuose yra saugomų ir retų rūšių bei inicijuojant savivaldybės saugomų draustinių ir /ar gamtos paveldo objektų steigimą.

4.4. KRAŠTOVAIZDŽIO TVARKYMO REGLAMENTAVIMO KRYPTYS

Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentavimas

Alytaus rajono savivaldybės teritorija kraštovaizdžio morfologiniu požiūriu (pagal gamtinį ir bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį) dalinama į atskiras dalis – kraštovaizdžio tvarkymo zonas. Kiekvienai skirtingai kraštovaizdžio tvarkymo zonai būdingas savitas organiškai susiklostęs ar dirbtinai suformuotas kraštovaizdžio naudojimo pobūdis, kuris sąlygojamas savitos žemėveikšlių (žemės naudmenų) struktūros ir skirtingo žemės naudmenų tarpusavio santykio. Kiekvienam skirtingam kraštovaizdžio morfologinės struktūros tipui formuojama reglamentų sistema susidedanti iš skirtingų tvarkymo priemonių derinio. Pagrindiniame Alytaus rajono teritorijos bendrojo plano brėžinyje lokalizuotos kraštovaizdžio tvarkymo zonos apibūdinamos trinariu indeksu, kuris parodo kraštovaizdžio pobūdį, esamą jo naudojimo intensyvumą, nuo kurio priklauso numatomų tvarkymo krypčių ir priemonių pobūdis. Išskirtoms teritorijos dalims numatomos tvarkymo priemonės apibūdinamos per tvarkymo strategijas, kurios nusako planuojamą teritorijos naudojimo pobūdį bei intensyvumą.

m3L (*m* – Bendrasis kraštovaizdžio pobūdis; **3** – Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis; **L** – Kraštovaizdžio gamtinio pagrindo pobūdis)

Alytaus rajono savivaldybės teritorija pagal gamtinį pagrindą yra labai įvairialypė. Teritorijoje pagal plotą vyrauja priemolingų moreninių kalvynų (**K'**), Ežerynų (**E'**), ir ežeruočių duburių (**E'**), gamtinio kraštovaizdžio tipai. Pagal plotą reikšmingą dalį rajono teritorijos sudaro, centrinėje, vakarinėje ir šiaurės vakarinėje rajono teritorijos dalyje paplitę molingų banguotų pakilumų (**B**) ir smėlingų banguotų pakilumų (**B'**), centrinėje ir rytinėje rajono teritorijos dalyje esantys smėlingų kalvynų (**K'**), bei centrinėje ir vakarinėje dalyje esantys slėnių (**S**) gamtinio kraštovaizdžio tipai, kurie, išskyrus paskutinius du yra intensyviai agrariškai įsavinti.

Pagal planuojamo ir bendrojo plano galiojimo laikotarpiu numatomo naudojimo pobūdį Alytaus savivaldybės teritorijoje identifikuojami šie kraštovaizdžio tipai: 1 – konservacinis; 2 – konservacinis-tausojantis; 3 – tausojantis; 4 - tausojantis-intensyvus; 5 – intensyvus-konservacinis; 6 – intensyvus.

Kraštovaizdžio tvarkymo strategija - kraštovaizdžio struktūros formavimo ir tvarkymo kryptis, apsprendžiama teritorijoje nustatyto funkcinio prioriteto bei jos kraštovaizdžio naudojimo ir apsaugos santykinio intensyvumo laipsnio. Alytaus bendrojo plano korektūros bendrųjų sprendinių dokumente identifikuoti kraštovaizdžio tvarkymo strategijos tipai ir nustatyti jų arealai sudaro kraštovarkinį foną, kuriame realizuojasi ir kartu funkcionuoja atraminės urbanistinio-ūkinio vystymo bei ekologinio kompensavimo struktūros.

Siektinas kraštovaizdžio kokybės tikslas – kiekvienam skirtingo tipo kraštovaizdžio teritoriniams vienetams nustatomas formuotinas jų struktūros etalonas, atitinkantis šalyje turimus viešąjį interesą atspindinčius visuomenės ekologinės ekonominės sąmonės standartus bei moksliskai pagrįstus kraštovaizdžio struktūros rodiklius, kurie užtikrintų jos ekologinį tvarumą, psichologinį komfortiškumą ir socialinį-ekonominį žemėnaudos racionalumą.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių rengimo stadijoje laikomasi Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane taikytų metodologinių kraštovaizdžio tvarkymo strategijų išskyrimo nuostatų. Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja šios žemiau išvardintos principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos:

- 1) *intensyviai antropogeniškai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, antropogeninės įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse;*
- 2) *vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis;*
- 3) *vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose;*
- 4) *vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais*

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių rengimo stadijoje kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonos yra išskiriamos remiantis esamos būklės erdvinės analizės duomenimis (išvadamis), įvertinus svarbiausių funkcinių prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį, o taip pat remiantis:

1) Alytaus rajono savivaldybės teritorijos įvairaus hierarchinio rango kraštovaizdžio morfologinių vienetų (ruožų, sričių, rajonų) gamtinio ir sukultūrinimo pobūdžio vertinimu atliktu esamos būklės analizės rengimo metu. Tai sudaro prielaidas objektyviau teritoriškai diferencijuoti plotus pagal jų vystymo intensyvumą bei naudojimo režimo pobūdį;

2) Alytaus rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipų ir estetinio potencialo vertinimu schema (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas), padedanti formuoti kraštovaizdžio tvarkymo zonų vizualinio reguliavimo nuostatas;

3) Alytaus rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso lokalizacija ir jo geoekologinio potencialo vertinimu leidžiančios teritoriniu atžvilgiu objektyviau numatyti teritorijos vystymo intensyvumą, ypač tausojančio naudojimo zonas bei nustatyti šių teritorijų naudojimo režimo pobūdį;

- 4) Patvirtintais kompleksiniais (bendrasisiais) planais;
- 5) Patvirtintais saugomų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo planais;
- 7) Miškų ūkinių grupių nustatymo planai.

Remiantis Nacionaliniu kraštovaizdžio planu bei jį atitinkamai detalizuojant bei konkretizuojant stambesniame mastelyje, pagal teritorijos vystymo strategijos pobūdį Utenos rajono savivaldybės teritorijoje teoriškai gali būti nustatomos tokios kraštovaizdžio tvarkymo strategijos:

SAUGANČIO IR TAUSOJANČIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

VYRAUJANČIOS KONSERVACINĖS APSAUGOS STRATEGIJŲ GRUPĖ

- 1 - *Konservacinės apsaugos strategija*
- 2 - *Konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo strategija*

VYRAUJANČIO REKREACINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

- 3a - *Rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos strategija*
- 3b - *Intensyvaus rekreacinio naudojimo strategija*

VYRAUJANČIO TAUSOJANČIO BIOPRODUKČINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

- 4a - *Tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos strategija*
- 4b - *Tausojančio bioprodukcinio naudojimo strategija*
- 4b-u - *tausojančio bioprodukcinio naudojimo su neurbanizuojamomis, nekompaktiško (išsklaidyto) užstatymo teritorijų (kaimai, viensėdžiai, jų grupės) vystymo (labai ekstensyvaus*

užstatymo plėtojimas siejamas su atitinkamu naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti) strategija.

INTENSYVAUS NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

VYRAUJANČIO INTENSYVAUS BIOPRODUKČINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

5a - *Bioprodukcinių naudojamų ir dalinės konservacijos strategija*

5b - *Intensyvaus bioprodukcinių naudojamų strategija*

5b-u *intensyvaus bioprodukcinių naudojamų su neurbanizuotomis ir neurbanizuojamomis, nekompatiško (išsklaidyto) užstatymo teritorijų (kaimai, viensėdžiai, jų grupės) vystymo (labai ekstensyvaus užstatymo plėtojimas siejamas su atitinkamu naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvinei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti) strategija.*

VYRAUJANČIO URBANISTINIO VYSTYMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

6a - *Ekstensyvios urbanizacijos strategija*

6b *Urbanizacijos strategija:*

6b1 – *urbanizuotų mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų (gyvenvietės, kaimai, sodininkų bendrijos) vystymo (naujos plėtros) strategija.*

6b2 – *urbanizuotų intensyvaus ir vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų (miestai, miesteliai, gyvenvietės - A, B, C, a lygmens urbanistinės integracijos centrai) vystymo (saugojimo, modernizavimo ir konversijos) strategija.*

VYRAUJANČIO TECHNOLOGINIO VYSTYMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

7a - *Infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo strategija*

7b - *Kasybos vystymo strategija*

Vyraujančios konservacinės apsaugos strategijų grupėje pirmasis (1) kraštovaizdžio tvarkymo strategijų tipas yra taikomas išimtinai konservacinio prioriteto ir lokalizuotas gamtinių rezervatų ar biosferos poligonų teritorijose (Punios šilo gamtinis rezervatas, esantis Nemuno kilpų RP ir Žuvinto biosferos poligonas vakarinėje rajono teritorijos dalyje), kurios vystymas apima nustatytų aplinkosauginių reglamentų ir konservacinės funkcijos realizavimo efektyvumo užtikrinimą.

Antrasis (2) šios grupės kraštovaizdžio tvarkymo strategijų tipas yra polifunkcinis, jis nustatytas esamų valstybinių parkų (Metelių regioninis parkas, Nemuno kilpų regioninis parkas, Dzūkijos nacionalinis parkas) ir biosferos poligonų buferinių zonų teritorijoms, kurių tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvios (atskirais atvejais ir intensyvios) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioprodukcinių ūkių santykinės reikšmės mažėjimu, prioritetą teikiant tausojančio bioprodukcinių ūkių vystymui.

Vyraujančio rekreacinio naudojimo strategijų grupėje skiriami du kraštovaizdžio tvarkymo strategijų tipai (3a, 3b), kurie yra taikomi esamo bei perspektyvinio rekreacinio naudojimo arealams, kuriuose tikslinga formuoti ir palaikyti rekreacinį kraštovaizdį su rekreacijai palankia aplinka bei reikalinga infrastruktūra. Pirmoji šios grupės tvarkymo strategija (3a) numatyta rekreacinį potencialą turinčioms ir šiuo metu vidutiniškai intensyviai ir intensyviai naudojamoms teritorijoms, kurios gamtiškai susietos su miškingo – agrarinio, arba miškingo kraštovaizdžio ežerai bei upių slėniais. Tų teritorijų, kurių perspektyvinis naudojimas yra siejamas su būtinu funkcinės konversijos (pertvarkos) plėtojimu, pirmiausiai bioprodukcinių ūkių santykinės reikšmės mažėjimu ir rekreacinio-turistinio naudojimo svarbos augimu. Alytaus rajono teritorijoje tokio pobūdžio režimas numatomas Daugų ežeryne ir Simno paežerėse turinčiose didelį rekreacinį potencialą. Antroji grupės strategija (3b) Alytaus raj. teritorijoje koncepcijos stadijoje nenumatoma.

Vyraujančio tausojančio bioprodukcinių naudojimo strategijų tarpe ketvirtosios (4) grupės strategijos atstovauja esamas ir planuojamas saugomas teritorijas (valstybinius draustinius, NATURA 2000

teritorijas) **(4a)**, pagrindines nacionalinės ir regioninės svarbos gamtinio karkaso teritorijas, kurios susietos su ekologiniu požiūriu svarbiomis Baltiškojo kalvyno (Dzūkų ir Sūduvos aukštumų), ir jį skaidančių slėnių arealus **(4b)**. Visose šiose teritorijose numatomas dominuojantis tausojantis bioprodukcinis naudojimas. Vienoje iš bendrųjų sprendinių alternatyvų teikiamas siūlymas tam tikrose tausojančio bioprodukcinio naudojimo zonose su neurbanizuojamomis, nekompaktiško (išsklaidyto) užstatymo teritorijų (kaimai, viensėdžiai, jų grupės) vystymą (labai ekstensyvaus užstatymo plėtojimas) sieti su ekologiškai ir estetiškai pagrįstu žemės naudmenų struktūros formavimu, kuris užtikrintų teritorijos geoekologinį optimalumą **(4b-u)**.

Tausojančio naudojimo arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, atsižvelgiant į vietos gamtinio pagrindo specifiką ir laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų. Vieni iš pagrindinių tikslų turėtų būti gamybinių procesų ekologizavimo, kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros užtikrinimo ir palaikymo siekimas.

Vyraujančio intensyvaus bioprodukcinio naudojimo strategijų grupę sudaro žymesnių ekologinių ribojimų nekeliantys esamų biosferos poligonų **(5a)** bei Alytaus rajono teritorijos vakarinėje dalyje esančių stipriai agrarizuotų plynaukčių ir molingų lygumų kraštovaizdžio arealai **(5b)**, kuriuose rekomenduojama išlaikyti intensyvų bioprodukcinį naudojimą, ieškant optimalių šios veiklos realizavimo formų, užtikrinant racionalų ir efektyvų turimų išteklių naudojimą (dirvožemio derlingumo ir produktyvumo išlaikymą), bei aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi orientuotą į hidrologinių ir biologinių resursų apsaugą. Vienoje iš bendrųjų sprendinių alternatyvų teikiamas siūlymas tam tikrose intensyvaus bioprodukcinio naudojimo zonose su neurbanizuotomis ir neurbanizuojamomis, nekompaktiško (išsklaidyto) užstatymo teritorijų (kaimai, viensėdžiai, jų grupės) vystymą (labai ekstensyvaus užstatymo plėtojimas) sieti su atitinkamu naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti **(5b-u)**.

Vyraujančio urbanistinio vystymo strategijų grupė: urbanizuojamų teritorijų, esančių urbanistinių centrų įtakos zonoje, vystymo (užstatymo plėtojimas siejamas su atitinkamu naudmenų struktūros formavimu, skirtu optimaliausiai erdvei kraštovaizdžio struktūrai užtikrinti) strategija **(6a)** bei urbanistinių centrų ir kompaktiško užstatymo teritorijų vystymo (naujos plėtros, saugojimo, modernizavimo ir konversijos) strategija **(6b)**. Pastaroji yra skirstoma į du potipius:

6b1 – urbanizuotų mažo intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų (gyvenvietės, kaimai, sodininkų bendrijos) vystymo (naujos plėtros) strategija, Alytaus rajono teritorijoje siejama su gyvenviečių, kurios nepriskirtos nei vienai iš vystymo kategorijų, teritorijomis (Ažuolinių, Verebiejų, Mergalaukio, Kumečių, Ūdrijos, Vankiškių, Luksnėnų, Genių, Miklusėnų, Likiškėlių, Radžiūnų, Talokių, Užupių, Venciūnų, Alytaus, Jurkionių, Medukštos, Vaisodžių, Bazorų (sodininkų bendrijos);

6b2 – urbanizuotų intensyvaus ir vidutinio intensyvumo kompaktiško užstatymo teritorijų (miestai, miesteliai, gyvenvietės - A, b, c kategorijos urbanistinės integracijos centrai) vystymo (saugojimo, modernizavimo ir konversijos) strategija. Alytaus rajono teritorijoje šiam potipiui priskiriamos Daugų, Simno, Alovės, Butrimonių, Pivašiūnų, Krokialaukio, Punios, Nemunačio, Miroslovo, Makniūnų gyvenviečių teritorijos.

Vyraujančio technologinio vystymo strategijų grupė taikoma pramoninių-logistinių kompleksų **(7a)** bei kasybos karjerų teritorijoms **(7b)**.

Miškingas kraštovaizdis (m):

m1 – konservacinis miškingas kraštovaizdis (miškas 90 – 100%; agrarinių naudmenų 0 – 10%) su griežtesnę kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ypatingą konservacinę vertę turinčių teritorijų ir jose esančių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų strategijos tipu. **(A 1a)**. Pastaroji konservacinės apsaugos reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono bendrojo plano atveju taikoma šiaurinėje rajono teritorijos dalyje – Nemuno kilpų regioniniame parke esančiame

Punios šilo rezervato teritorijai su konservacine paskirtimi (gamtiniai rezervatai), ir tuo pačiu nacionalinės svarbos GK komponentams esantiems miškingose teritorijose. Šio tipo teritorijos, beveik visais atvejais turi patikimą retesniais atvejais ribotą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su teisiškai apibrėžtas saugomos teritorijos naudojimo reglamentais. Šio tipo teritorijoms dažniausiai būdingi natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiai.

***m2** – konservacinis-tausojantis miškingas kraštovaizdis (miškas 90 – 100%; agrarinių naudmenų 0 – 10%) su griežtesnę kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.*

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ypatingą konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų strategijos tipu. (**B 2**). Nagrinėjama integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono bendrojo plano atveju taikoma rajono teritorijoje atskirai išsidėsčiusioms, ir kompleksinės apsaugos teritorijų sudėtyje esančių teritorijomis su dominuojančia konservacine paskirtimi (gamtiniai draustiniai). Šio tipo teritorijos turi patikimą retesniais atvejais ribotą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais.

***m3** - tausojantis miškingas kraštovaizdis (miškas 90 – 100%; agrarinių naudmenų 0 – 10%) su įvairaus pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu .*

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su padidintą ekologinę ir vietomis rekreacinę reikšmę turinčių miškingų teritorijų tvairiu ir tolydžiu naudojimu, kuris užtikrintu tvarkymo reglamentų strategijos (**D 4c**) įgyvendinimą. Ši tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijos bendrojo plano sprendiniuose taikoma ganėtinai didelėje miškingo kraštovaizdžio dalyje (kompleksinės apsaugos teritorijų ekologinės apsaugos zonose, miškingose rajono teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso dalyse). Šio tipo teritorijos beveik visais atvejais turi patikimą geoekologinį potencialą. Esant ribotam geoekologiniam potencialui, ir pagrįstam poreikiui būtina taikyti mažo intensyvumo tvarkymo priemonės susijusi su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais (apmiškinimas savaiminės renatūralizacijos būdu).

Miškingas agrarinis kraštovaizdis (ma):

***ma2** - Miškingas agrarinis kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su griežtesnę kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.*

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Alytaus rajono teritorijoje daugiausiai siejamas su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**B 2**). Tai ypač didelę aplinkosauginę ir tuo pačiu rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotą konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis nustatyta Alytaus rajone esančiose kompleksinės apsaugos teritorijose esančių, ir atskirai funkcionuojančių draustinių plotuose su esamu ar planuojamu miškingu agrariniu kraštovaizdžiu. Šiuose teritorijose būtina derinti konservacinius, rekreacinius, miškų ir žemės ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetingą draustiniuose esančių kraštovaizdžio vertybių apsaugą, sudaryti sąlygas fragmentiškai pasireiškiančios ekstensyvos žemdirbystės fragmentų apsaugai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą vėlinant kirtimo amžių, formuojant ir išlaikant didesnę dalį pabrėžtančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį. Taip pat esant galimybėms didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas, tuo pačiu susiejant jas su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Planuojamos tvarkymo zonos atžvilgiu taikytinas perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo ir apimties funkciniais pokyčiais.

ma3 - Miškingas agrarinis kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Alytaus rajono teritorijoje daugiausia siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**) ir rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacijos reglamentų tipu (**C 3a**) taikomu rytinėje, pietrytinėje ir pietinėje rajono teritorijos dalyje, beveik visais atvejais gamtinio karkaso (geoekologinių takoskyrų) teritorijose. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Alytaus rajono teritorijoje taikoma įvairaus dydžio miškingo agrarinio kraštovaizdžio plotuose priskirtuose gamtinio karkaso teritorijoms, kurių identifikuotas geoekologinis potencialas svyruoja nuo riboto iki pažeisto, bei į gamtinį karkasą nepatenkančioms atitinkamo mozaikiškumo kalvotų aukštumų (Dzūkų ir Sūduvos aukštumos) teritorijoms. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su intensyviais didesnės apimties funkciniais pokyčiais susijusiais su teritorijų natūralizavimu įvairiomis priemonėmis mažinant agrarizacijos intensyvumą. Taip pat taikytinos priemonės susijusios su kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masių pakraščiuose. Agrariškai įsavitų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimu.

ma4 - Miškingas agrarinis kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotą konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis miškingame agrariniame kraštovaizdyje nustatyta Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso dalyje, kurioje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, didinti GK teritorijų geoekologinį potencialą, sudaryti sąlygas ekstensyvios žemdirbystės raiškiai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrežtančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį. Taip pat esant galimybei didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas, Dzūkų ir Sūduvos aukštumų, Daugų ežero duburio ir kai kuriuose Nemuno apyplėnių plotuose. Tuo pačiu šias teritorijas būtina susieti su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Kita dalis pastarojo kraštovaizdžio tipo teritorijos (Daugų ežero apylinkės) siejamos su (**C 3a**) tvarkymo reglamentų strategija, kuri numato rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų įgyvendinimą.

Miškingas ežerotas/slėniuotas kraštovaizdis (me/s):

me/s4; Miškingas ežerotas, slėniuotas kraštovaizdis (miškas 50 – 70%; ežerai 30 – 50%; agro 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą, gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji išskirta vienoje Alytaus rajono savivaldybės miškingo ir ežeringo kraštovaizdžio teritorijoje, kurios sutampa su rajono teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso plotais (Nemuno slėnio migracijos koridoriai). Šio tipo zonose būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus užtikrinant prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrežtančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Rekreaciniu požūriu atraktyviose vietose būtina didinti kraštovaizdžio

vaizdingumą. Taip pat esant galimybėms didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas upių slėnių, bei ežerų duburių kryptimi. Tuo pačiu šias teritorija būtina susieti su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais).

Miškingas mažai urbanizuotas kraštovaizdis (mu‘):

mu‘4; Miškingas mažai urbanizuotas kraštovaizdis (miškas 70 – 90%; urbo 10 – 20%; agro 10 – 20%) su tausojančio - intensyvaus pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai tausojančio - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje išskirtos tik keliose teritorijose prie Nemuno slėnio, ir Dzūkų kalvotų aukštumų urbanizuotose, ar planuojamose urbanizuoti dalyse. Visais atvejais teritorijose patenkančiose į gamtinio karkaso plotus. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio natūralumui didinti, užtikrinant didelio ploto miško naudmenų formavimą. Taip pat leistina ir skatintina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

Pelkėtas ežeruotas kraštovaizdis (te):

te1; Miškingas pelkėtas kraštovaizdis (pelkė 50 – 60%; ežerai 20 – 30%; miškai 0 – 20%) su konservacinio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu režimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ypatingą konservacinę vertę turinčių teritorijų ir jose esančių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų strategijos tipu. (**A 1a**). Pastaroji konservacinės apsaugos reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono bendrojo plano atveju vakarinėje rajono teritorijos dalyje – Žuvinto biosferos rezervato teritorijoje su dominuojančia konservacine paskirtimi (gamtiniai rezervatai). Šio tipo teritorijos, beveik visais atvejais turi patikimą retesniais atvejais ribotą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su teisiškai apibrėžtas saugomos teritorijos naudojimo reglamentais. Šio tipo teritorijoms dažniausiai būdingi natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiai.

Agrarinis miškingas kraštovaizdis (am):

am2 - Agrarinis miškingas kraštovaizdis (agro50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su griežtesnę kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas integruotos kraštovaizdžio apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų tipu (**B 2**). Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, kuri Alytaus rajono teritorijoje taikoma arealams esantiems kompleksinių saugomų teritorijų sudėtyje, ir sutampantiems su silpno geoekologinio potencialo gamtinio karkaso, bei ekologiškai jautrių kalvotų aukštumų plotais su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masų pakraščiuose. Agrariškai įsavitų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimu.

am3 - Agrarinis miškingas kraštovaizdis (agro50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsauga užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, kuri Alytaus rajono teritorijoje taikoma arealams sutampantiems su pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso, bei ekologiškai jautrių kalvotų aukštumų plotais su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masių pakraščiuose. Agrariškai įsavitų plotų mozaikiškumo didinimu įvesiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimu.

am4 - Agrarinis miškingas kraštovaizdis (agro50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su tausojančio – intensyvaus pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotą konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis agrariniame - miškingame kraštovaizdyje nustatyta Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuoto gamtinio karkaso dalyje, kurioje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, didinti GK teritorijų geoekologinį potencialą, sudaryti sąlygas ekstensyvos žemdirbystės raiškai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribręstančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį. Taip pat esant galimybėms didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas, Dzūkų ir Sūduvos aukštumų, Daugų ežero duburio ir kai kuriuose Nemuno apylėnio plotuose. Tuo pačiu šias teritorijas būtina susieti su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Kita dalis pastarojo kraštovaizdžio tipo teritorijos (Daugų ir Luksnėnų ežerų grupės apylinkės) siejamos su (**C 3a**) tvarkymo reglamentų strategija, kuri numato rekreacinio naudojimo ir dalinės konservacinės apsaugos reglamentų įgyvendinimą.

am6 - Agrarinis miškingas kraštovaizdis (agro50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose (molingų banguotų pakilimų ir lygumų arealuose). Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje pastaroji kraštovaizdžio tvarkymo zona lokalizuotas šiaurės vakariniame pakraštyje. Pastarosios teritorijos siejamos su stipriai agrariškai įsavitomis molingomis lygumomis. Dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti ypač didelio ploto žemės ūkio naudmenų formavimo. Išsaugoti esamus miško plotus, skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros).

Agrarinis ežerotas/upėtas kraštovaizdis (ae/s):

ae4 - Agrarinis ežeringas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; ežerai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su tausojančio - intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu nediferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Alytaus rajono teritorijoje šio tipo strategija siejama su ekologiškai jautriomis kalvotų aukštumų ežerynų dalimis. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, Alytaus rajono teritorijoje taikoma į gamtinio karkaso plotus patenkantiems ežeringiems arealams su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Būdamos vidutiniškai ir stipriai agrarizuotos jos turi silpna arba pažeistą geoekologinį potencialą. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masių pakraščiuose. Rekomenduojamas agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimas įveisiant apsauginius želdinius, formuojant upių ir kitų vandens telkinių apsaugines zonas, o taip pat orientuojantis į ramaus pobūdžio rekreacinio - turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimą.

as3; as4 - Agrarinis upėtas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su tausojančio (tausojančio-intensyvaus) pobūdžio teritoriniu požiūriu nediferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Alytaus rajono teritorijoje šio tipo strategija siejama su stipriai agrariškai įsavintomis, seklių upių slėniukų ir tankiu kanalų tinklu suskaidytais Sūduvos aukštumos pašlaitėmis esančiomis į pietvakarius nuo Alytaus. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Šio tipo teritorijos būdamos vidutiniškai ir stipriai agrarizuotos turi silpna arba pažeistą geoekologinį potencialą. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masių pakraščiuose. Rekomenduojamas agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimas įveisiant apsauginius želdinius, formuojant upių ir kitų vandens telkinių apsaugines zonas, o taip pat orientuojantis į ramaus pobūdžio rekreacinio - turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimą.

as6 - Agrarinis upėtas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose. Alytaus rajono teritorijos pietrytinėje dalyje pastarasis kraštovaizdžio naudojimo tipas apima keletą arealų išsidėsčiusių smėlingoje lygumoje, ir molingoje banguotoje pakilumoje. Šių arealų, suskaidytų tankiu seklių upelių slėnių tinklu, vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Šio tipo arealuose reikėtų vengti ypač didelio ploto žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliavimo baseinai - kūdros).

at4 - Agrarinis pelkėtas kraštovaizdis (agro 70 – 80%; pelkė miškas 20 – 30%) su tausojančio (tausojančio-intensyvaus) pobūdžio teritoriniu požiūriu nediferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio - intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Alytaus rajono teritorijoje šio tipo strategija daugiausia siejama su vidutiniškai agrariškai įsavintomis bei pelkėtomis Dzūkų aukštumų pietrytinių pašlaičių teritorijomis patenkančiomis į gamtinio karkaso plotus. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Šio tipo teritorijos būdamos vidutiniškai ir

stipriai agrarizuotos turi silpna arba pažeistą geoekologinį potencialą. Pastarųjų teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masyvų pakraščiuose. Rekomenduojamas agrariškai įsavintų plotų mozaikiškumo didinimas įveisiant apsauginius želdinius, formuojant upių ežerų ir papelių apsaugines zonas.

Agrarinis kraštovaizdis (a):

a3 - Agrarinis kraštovaizdis (agro 80 – 90%; urbo 0 – 10%; miškas 0 – 20%) su tausojančio pobūdžio naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, kuri Alytaus rajono teritorijoje taikoma arealams sutampantiems su pažeisto ir stipriai pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso, bei ekologiškai jautrių kalvotų aukštumų plotais, kuriuose dominuoja žemės ūkio naudmenomis. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su intensyviai agrariškai įsavintų plotų ekologinio stabilumo didinimu, kuris gali būti siekiamas skatinant didinti žemės naudmenų fragmentaciją, formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros).

a4 - Agrarinis kraštovaizdis (agro 80 – 90%; urbo 0 – 10%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**). Tai tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje numatytos ekologiškai jautrių kalvotų aukštumų plotuose kurie nepatenka į gamtinio karkaso sistemą. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių požūrių vertingų teritorijų apsaugą.

a6 - Agrarinis kraštovaizdis (agro 80 – 90%; urbo 0 – 10%; miškas 0 – 20%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtinių požūrių palankiose žemdirbystei teritorijose. Pastarasis kraštovaizdžio naudojimo tipas išskiriamas šiaurės vakarinėje ir šiaurinėje rajono teritorijos dalyje, kur vyrauja molingos lygumos, ir kurie nėra GK sistemos sudėtinė dalimi. Pastarosios teritorijos siejamos su stipriai agrariškai įsavintomis teritorijomis, dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti ypač didelio ploto žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros) Taip pat galimas ekstensyvios urbanizacija skatinimas.

Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (au’):

au’3 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 60 – 80%; urbo 10 – 20%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje išskirtos tik rytiniame, į kalvotas aukštumas įsiterpiančiame Alytaus priemiestyje. Šio tipo kraštovaizdyje orientuojamasi į sodybinio tipo užstatymą, ūkinėse veiklose naudoti kraštovaizdį tausojančias formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriais vertingų teritorijų apsaugą.

au’4 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 60 – 80%; urbo 10 – 20%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje išskirtos tik vidurinėje ir vakarinėje dalyje esančių arba planuojamų urbanizuoti teritorijose, kurios patenka į gamtinio karkaso plotus. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ir skatintina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

au’6 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; urbo 40 – 60%; miškas 0 – 10%) su intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje numatyta vakariniame miesto pakraštyje, banguotą ir lyguminį pagrindą turinčiame kraštovaizdyje. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat skatintina ir leistina ekstensyvi, ir intensyvesnio tipo gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti tvaraus vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

Agrarinis urbanizuotas kraštovaizdis (au):

au4 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 60 – 80%; urbo 10 – 20%; miškas 0 – 20%) su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje išskirtos tik vidurinėje ir vakarinėje dalyje esančių arba planuojamų urbanizuoti teritorijose, kurios patenka į gamtinio karkaso plotus. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ir skatintina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

au'6 - Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (agro 40 – 60%; urbo 40 – 60%; miškas 0 – 10%) su intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvios urbanizacijos strategijos tipu (**F 6a**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo ir ekstensyvios urbanistinės plėtros tvarkymo reglamentų formavimo strategija Alytaus rajono teritorijoje numatyta vakariniame miesto pakraštyje, banguotą ir lyguminį pagrindą turinčiame kraštovaizdyje. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus, bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat skatintina ir leistina ekstensyvi, ir intensyvesnio tipo gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija. Šių arealų vystymas turi atitikti tvaraus vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, ir greta esančių gamtinių ir kultūrinių požiūriu vertingų teritorijų apsaugą.

Urbanizuotas kraštovaizdis (u):

u4 - Urbanistinis - tausojantis kraštovaizdis (urbo 80 – 100%; miškas 0– 10%; agro 0 – 10%) su tausojančio - intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F 6a**). Alytaus rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami plotai siejami su mažaaukščio užstatymo teritorijomis, kurių atskiros dalys, ar visas plotas patenka į gamtinį karkasą. Joms nustatyti ekstensyvios urbanizacijos reglamentai, kurie užtikrina šioje kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

u5 - Urbanistinis kraštovaizdis (urbo 80 – 100%; miškas 0– 10%; agro 0 – 10%) su intensyvaus - konservacinio pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F 6a**). Alytaus rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami vos keli plotai siejami su mažaaukščio užstatymo gyvenvietėmis rekreaciniu požiūriu intensyviai naudojamomis gamtinio karkaso teritorijomis, su nustatytais ekstensyvios urbanizacijos reglamentais, kurie užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

u6 - Urbanistinis kraštovaizdis (urbo 80 – 100%; miškas 0– 10%; agro 0 – 10%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F 6a**). Alytaus rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami plotai siejami su mažaaukščio užstatymo gyvenvietėmis ne gamtinio karkaso teritorijose. Jam nustatyti ekstensyvios urbanizacijos reglamentai, kurie užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

Industrinis technogenizuotas kraštovaizdis (i):

i6 - Urbanistinis kraštovaizdis (techno 80 – 100%; miškas 0 – 20%) su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.

Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvia infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo reglamentų kryptimi (**G 7a**). Alytaus rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami keli arealai išsidėstę apymiesčio zonoje (vakariniame ir šiaurės vakariniame pakraštyje). Šio tipo kraštovaizdžiui nustatytas intensyvaus industrinio vystymo reglamentas, kuris užtikrina šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos funkcijų tęstinumą ir atitinkamą priklausomųjų bei atskirųjų želdynų formavimą.

5. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO VYSTYMO KRYPTYS

5.1. BENDROSIS NUOSTATOS

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano korektūros dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų ir pavienių objektų tvarkymą bendroje rajono teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris garantuotų nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje nagrinėjama: kultūros paveldo statinių kompleksai, vietos, pavieniai, nedidelę teritoriją užimantys kultūros paveldo objektai ir kultūros paveldo vietovės.

Nustatyti teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetai bei priemonės, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas neatsiejama integralia Alytaus rajono teritorijos plėtros dalimi. Pagrindinė strateginė kryptis – plano sprendiniai atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą – siekiama kultūros paveldo objektų išsaugojimo, skatinant jo naudojimą visuomenės reikmėms.

Sprendiniai atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (5 str.; Žin., 1997, Nr. 19-411):

- priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- vystyti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), respektavimui bei regeneravimui.

Laikomasi pagrindinės esamo Bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalies sprendinių nuostatos – išsaugoti kultūros paveldą, kaip neatskiriama ir integruotą kraštovaizdžio elementą ir perduoti jį ateities kartoms.

Kultūros paveldo išsaugojimas siejasi su rajono plėtros koncepcija – decentralizuota koncentracija, kuri atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą – vertingiausių objektų išsaugojimas, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms - saugomi ir tvarkomi rajono kultūros paveldo objektai – vietovės, archeologinės, mitologinės vietos, statinių kompleksai, pavieniai statiniai, laidojimo vietos, memorialiniai statiniai, įvykių vietos, reprezentuojantys istorinę rajono aplinką, atspindintys istorijos etapus, formuojantys rajono įvaizdį, padedantys išsaugoti ir išryškinti rajono savitumą.

Savivaldybės teritorijos bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje detalizuojamos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytos kultūros paveldo teritorijų saugojimo ir naudojimo sistema bei gairės.

Dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų tvarkymą bendroje teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris garantuoja nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą. Bendrajame plane atsižvelgiama į esamą

įstatyminę bazę, atskirų rajono miestų bendruosius planus, atliktus mokslo tyrimo darbus, specialiuosius planus, dabartinę padėtį, ir realias rajono vystymosi tendencijas.

Bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą, vadovaujantis Lietuvos nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų.

Sprendiniai atitinka Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtino principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbų veiksni, įtakojantį vietovės ekonominę plėtrą (1 str. 3 sk., Žin., 2002, Nr. 110-4852).

Teritorinės kultūros paveldo apsaugos prioritetai apibrėžiami, nustačius kultūros paveldo objektų sankaupos arealus, didžiausia kultūrine verte ir visuomenine reikšme pasižyminčius objektus, remiantis iki tol atliktais tyrimais. Papildomu vertės kriterijumi ir toliau laikomas regiono urbanistikos, archeologijos, mitologinio ir memorialinio palikimo, sakralinės architektūros bei dailės tradicijos reprezentavimas.

Bendrojo plano sprendiniais numatomi išsaugoti Alytaus rajono kultūrinio kraštovaizdžio savitumai.

Sprendiniai numato koncentruotis į jau esančių LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre kultūros paveldo kompleksų ir pavienių objektų saugojimą ir tvarkymą, ypač atsakingai ir apgalvotai įtraukiant į saugomų tarpą naujus kompleksus ar pavienius objektus.

Pagrindinės nuostatos:

- Bendrojo plano sprendinių tęstinumas, įvertinant realias rajono vystymosi tendencijas;
- Kultūros ir gamtos paveldo integralumo stiprinimas;
- Svarbiausių kultūros paveldo kompleksų ir pavienių objektų naudojimas viešajai paskirčiai bei kultūriniam turizmui, pirmenybę teikiant autentiškumo išsaugojimui;
- Objektų įrašymas į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įsitikinus, kad tai būtina ir bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą panaudojimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo kompleksai ir objektai bei jų apsaugos zonos pažymėtos brėžiniuose. Ten pateiktas jų sąrašas. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registras kinta, įrašant naujus objektus.

5.2. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TVARKYBA IR NAUDOJIMAS

Alytaus rajono bendrojo plano sprendiniai įgyvendinami, remiantis pagrindinėmis kultūros paveldo apsaugos nuostatomis:

- išsaugoti ir atgaivinti paveldėtą regiono savitumą atspindintį kultūros paveldą;
- stiprinti valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą.

Planuojamai teritorijai bei jos tvarkymo ir naudojimo režimui nustatyti reikia vadovautis kultūros paveldo objektų ir vietovių Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktais bei nuolat atnaujinama Kultūros vertybių registro informacija, pateikta internetinėje svetainėje <http://kvr.kpd.lt>.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga ir tvarkymas

Valstybės ir savivaldybių saugomų kultūros paveldo objektų žemės sklypu, kuriuose draudžiama ūkinė veikla, nesusijusi su šių objektų ir jų užimtų teritorijų specialia priežiūra, tvarkymu ir apsauga žemės paskirtis turi būti konservacinė (Žemės įstatymo 28 str.).

Valstybės saugomais registruotus kultūros paveldo objektus skelbia Kultūros ministras, savivaldybės saugomais – Savivaldybės taryba.

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis NKPAĮ 22 str. 1, 2, 3 dalių reikalavimus:

1. Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos bei jų apsaugos zonos tvarkomos ir veikla juose plėtojama pagal kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis NKPAĮ įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis
 2. Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos, apsaugos zonos, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai tvarkomi ir veikla juose plėtojama:
 - 1) Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus kultūros paveldo objektų tipiniuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose kultūros ministro nustatyta tvarka.
 - 2) Kultūros paveldo vietovės ir jų apsaugos zonos – pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus (išskyrus šio įstatymo nurodytus 4 ir 5 punktuose nustatytus atvejus). Tvarkymo planai kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka gali būti rengiami ir kompleksiniams kultūros paveldo objektams. Kompleksinių kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai prilyginami kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planams ir rengiami bei tvirtinami tokia pačia tvarka, kaip ir kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai.
- Nekilnojamojo kultūros paveldo pradinė apsauga vykdoma, vadovaujantis NKPAĮ 9 str.
- Kultūros vertybių registre registruoto kultūros paveldo objekto, dėl kurio nėra priimtas sprendimas skelbti jį saugomu ar neskelbti, valdytojas, planuojantis atlikti kultūros paveldo objekto vertingąsias savybes, turi pateikti savivaldybės paveldosaugos padalinii projektinius siūlymus arba raštu išdėstytus numatomus darbus. Savivaldybės paveldosaugos padalinys apie tai nedelsdamas praneša Departamentui.
- 3) Jeigu numatoma, kad numatomi darbai žalogų vertingąsias savybes, per 15 dienų turi inicijuojamas kultūros paveldo objekto skelbimas saugomu. Sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objektą valstybės saugomu priima Departamentas, o savivaldybės saugomu – savivaldybės paveldosaugos padalinys.
 - 4) Jei atliekant statybos ar kitokius darbus aptinkama archeologinių radinių ar nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, valdytojai ar darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti savivaldybės paveldosaugos padalinii, o šis informuoja Departamentą. Departamentas gali sustabdyti darbus 15 dienų. Per šį terminą jis kartu su savivaldybės paveldosaugos padalinii turi patikrinti pranešimą ir priimti sprendimą inicijuoti ar neinicijuoti aptiktos nekilnojamosios kultūros vertybės įregistravimą, kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu ar aptiktos vertingosios savybės atskleidimą ir apsaugos reikalavimų patikslinimą.
 4. Departamentas taip pat gali sustabdyti darbus 15 dienų, jei išaiškėja, kad buvo pažeisti šio straipsnio 1 ar 2 dalies reikalavimai.
 5. Institucija, priėmusi sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu arba jau saugomo objekto naujai aptiktos vertingosios savybės nustatymą bei apsaugos reikalavimų pakeitimą, gali iki 6 mėnesių apriboti ar uždrausti darbus, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes. Jei teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 m atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkstami tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas.

Bendras uždraudimo vykdyti darbus terminas negali būti ilgesnis negu 8 mėn. Per šį terminą šio įstatymo nustatyta tvarka turi būti atliekami trūkstami tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai. Nepaskelbus kultūros paveldo objekto saugomu, nesudarius sutarties su jo valdytoju, neskiriant lėšų tvarkymui objektas gali būti sunaikintas arba žymiai sumenkintos jo vertingosios savybės.

6. Vadovaujantis NKPAJ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

Nustatant konkrečius reikalavimus statybai, į Kultūros vertybių registrą įrašytiems objektams, kuriems apsaugos zonos nėra nustatytos, taikomi LR NKPAJ 11 str. 5 p., reikalavimai ir LR Vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p.(Žin. ,1992-05-12, Nr. 22-652)..

Urbanistinės vietovės

Butrimonių, Simno ir Daugų arealuose prioritetas teikiamas urbanistikos paveldo išryškinimui ir atgaivinimui bei nuo jo neatsiejamo sakralinio architektūros paveldo apsaugai, taip pat Butrimonių miestelyje ir Daugų bei Simno miestuose išlikusių vertingų mūrinių namų ir tradicinės medinės architektūros objektų apsaugai.

2016 m. Kultūros paveldo centro buvo nustatytos ir Vertinimo taryboje patvirtintos urbanistinių vietovių vertingosios savybės, nustatytos tikslios vertingų teritorijų ribos. Nustatyti pastatai, turintys vertingųjų savybių požymių. Saugotina: plano struktūros tipas, tinklas, gatvių trasos, aikštės, dangos, perspektyvos, išsklotinės, užstatymo tipai, buvusio vertingo užstatymo vietos, reljefo ypatumai, gamtos elementai, faktai apie istorinius įvykius, gyvenusias reikšmingas asmenybes, supantis kraštovaizdis. Urbanistinių vietovių teritorijose po keletą pastatų yra registruota Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre, Simno bažnyčia turi paminklo statusą, 2015 m. Simno sinagoga buvo įrašyta į registrą. Tačiau kol kas minėtose urbanistinėse vietovėse yra daug nesutvarkytų vertingų pastatų.

2009 m. Medinio paveldo stebėsenos duomenimis 20-ties sodybų gatvinis Daugirdų kaimas įvertintas, kaip nauja didelė gyvenvietė, išsidėsčiusi abipus gatvės, o tarp senojo kaimo sodybų nėra nei gatvės nei keliuko. Teigiama, kad įrašymo į vietos reikšmės paminklų sąrašą metu 1971 m. situacija buvo kitokia – sodybų buvo daugiau, jas jungė kelias. Dabar nebematyti gatvinio kaimo apraiškų.

2018-11-20 NKP Vertinimo tarybos aktu vietovės teisinė apsauga panaikinta.

Toliau turi būti prisilaikoma Daugų miesto bendrojo plano sprendinių, kur nustatyti prioritetiniai juose esančių kultūros paveldo objektų tvarkybos ir naudojimo principai – darni plėtra, kultūros ir gamtos paveldo integravimas, naudojimas visuomenės reikmėms.

Urbanistinėms vietovėms būtina parengti tvarkymo planus.

Etnokultūrinis Raižių arealas

Bendrajame plane išskirtas unikalus, ypatingai svarbus Alytaus rajono savitumui, etnokultūrinis arealas – Raižiai. Tai totorių istorinių gyvenviečių ir istorinių laidojimo vietų sankaupos teritorija, laikoma dabartinių Lietuvos totorių dvasiniu centru. Istorinės totorių gyvenvietės buvę ir kitose rajono

vietose (Bazoruose, Butrimonyse), tačiau Raižiai yra išskirtiniai Lietuvos musulmonų kultūrinių etnokonfesinių tradicijų tęstinumu.

2016 m. patikslinti Raižių mečetės duomenys, nustatyta teritorija ir apsaugos zona. Pastatas sutvarkytas. Raižiai ir apylinkėse esančios senosios totorių kapinės įtrauktos į turistinius maršrutus: „Po kunigaikščio Margirio žemę“, „Vytauto Didžiojo laiškų pėdsakais Alytaus krašte“ ir kt. Kitose rajono vietovėse esančios totorių senosios kapinės, taip pat, registruotos LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre. Būtina toliau saugoti arealo savitumą, populiarinti jį, kaip unikalų turizmo objektą.

Statinių kompleksai ir statiniai

Vadovaujantis NKPAJ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

Nustatant konkrečius reikalavimus statybai į Kultūros vertybių registrą įrašytiems objektams, kuriems apsaugos zonos nėra nustatytos, taikomi LR NKPAJ 11 str. 5 p., reikalavimai ir LR Vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p.(Žin., 1992-05-12, Nr. 22-652).

Statinių kompleksai ir statiniai tvarkomi pagal kultūros paveldo apsaugos reglamentus: turi būti nustatomos teritorijų ribos, fizinės ir vizualinės apsaugos pozonai bei paveldosaugos reikalavimai. Prioritetą taikyti istoriniu, architektūriniu ar kt. požiūriu reikšmingiems objektams, formuojantiems rajono identitetą, patenkantiems į turizmo ir rekreacinės veiklos vystymo arealus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba vykdoma, vadovaujantis NKPAJ 23 str., pagal nustatytus paveldosaugos reikalavimus, pagal kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų reglamentus (statybos techninius reglamentus), patvirtintus aplinkos ir kultūros ministrų, pagal kultūros ministro patvirtintus paveldo tvarkybos reglamentus, nustatytus reikalavimus konkrečioms tvarkybos darbams. Be jau seniai pripažintų istorinių statinių ir kompleksų, įtrauktų į Kultūros paminklų sąrašą, (vėliau į Kultūros vertybių registrą) dėmesys turi būti skiriamas ir kitiems rajono identitetą formuojantiems statinių kompleksams ir statiniams.

Savivaldybė turi inicijuoti statinių ir jų kompleksų (kurių apskaitos duomenys nepatikslinti) duomenų patikslinimą bei individualių apsaugos reglamentų rengimą.

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldas.

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga vykdoma pagal NKPAJ 20 str.

1. Kultūros vertybių registre registruotų vietinio reikšmingumo lygmens neveikiančių senųjų kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.
2. Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo vieta gali būti saugoma, nors ir nėra jokių žmogų, įvykių ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima paminklinėmis lentomis, skulptūros kūriniais, memorialiniais statiniais, buvusią įvykio ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais. Draudžiama griauti ar žaloti statinius, skirtus tokios vietos vertingosioms savybėms pažymėti. Šie statiniai gali būti keičiami ar statomi nauji, tik gavus už tos vietos apsaugą atsakingos institucijos sutikimą.
3. Būtina užtikrinti šių objektų vertingųjų savybių išsaugojimą, skirti lėšas jų teritorijų ir prieigų tvarkymui. Numatyti ir įrengti privažiavimus, priėjimo takus, informacinius ženklus, nuorodas.

4. Užsienio valstybėms reikšmingos kapinės tvarkomos pagal „Užsienio valstybėms reikšmingo kultūros paveldo, esančio Lietuvos Respublikoje, tvarkymo taisyklės“, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016-05-02 įsakymu Nr. ĮV-354.

5. Ypatingą dėmesį skirti kapinių, kur yra daug Lietuvai nusipelnusių žmonių kapų, meniniu požiūriu vertingų antkapinių paminklų bei senųjų žydų kapinių sutvarkymui.

6. Būtina įrengti informacines nuorodas į kapines.

7. Tvarkyti vertingus meniniu požiūriu antkapinius paminklus senosiose kapinėse.

8. Geriausiai atspindinčias regiono savitumą senąsias kapines, reikšmingiausias Lietuvos ir regiono istorijai kapavietes, pažymintčius svarbius Lietuvai ir regionui įvykius, meniniu požiūriu vertingus paminklus ir mažosios architektūros objektus įtraukti į turistines trasas.

Archeologijos, mitologijos objektai

Yra patikslinti beveik visų archeologinių vietų duomenys, pastoviai buvo vykdomi archeologiniai tyrimai. Archeologijos objektai yra tvarkomi ir pritaikomi lankymui.

Piliakalniai yra vieni svarbiausių Alytaus rajono turizmo išteklių. Visi turistiniai maršrutai Alytaus rajone apima piliakalnius. Piliakalniai įtraukti į tarptautinio turistinio dviračių maršruto Lietuvos pasienio su Baltarusija projektą. Yra parengti specialiai piliakalniams lankyti turistiniai maršrutai – „Alytaus krašto piliakalnių legendų keliais“, 2013 m. išleista knyga „Alytaus rajono piliakalniai“, parengti lankstinukai apie atskirus piliakalnius, statomi stendai, nuorodos, leidžiami žemėlapiai. Tačiau rajone dar yra archeologijos objektų, kuriuos reikia tvarkyti ir pritaikyti lankymui.

Bendrojo plano sprendiniais, nepažeidžiant mitologijos ir archeologijos objektų vertingųjų savybių, bus išsaugotas unikalus kraštovaizdis, objektų vizualinė reikšmė.

Kultūros paveldo objektų, esančių draustinyje, rezervate, valstybiniame tvarkymas ir naudojimas

Kultūros paveldo objektų, esančių draustinyje, rezervate, valstybiniame parke (Dzūkijos nacionaliniame parke, Metelių ir Nemuno kilpų regioniniuose parkuose) tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (toliau NKPAI) 21 str. ir Saugomų teritorijų įstatymai.

1. Kultūros paveldo vietovių apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami istoriniai nacionaliniai parkai, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai.

2. Kultūros ministras organizuoja teritorijų planavimo dokumentų rengimą (išskyrus valstybiniuose parkuose esančių kultūrinių draustinių ir kultūrinių rezervatų teritorijų planavimo dokumentų rengimą); tvirtina kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų) naudojimo ir lankymo tvarkos aprašą ir kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų steigimo kriterijus, teikia jeigu tarptautinėse sutartyse nenustatyta kitaip, įrašyti šias saugomas teritorijas į tarptautinius saugomų teritorijų sąrašus, steigia valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų direkcijas ir tvirtina teritorijų planavimo dokumentus, nurodytus Saugomų teritorijų įstatyme.

3. Valstybiniuose parkuose esančios kultūros paveldo vietovės, kultūriniai draustiniai ir kultūriniai rezervatai – tvarkomi pagal valstybinių parkų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus).

4. Valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančios kultūros paveldo vietovės – pagal šių saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus) ir tvarkymo planus.

5.3. VIETINIO REIKŠMINGUMO LYGMENS KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ APSAUGA IR TVARKYBA

Vietinis reikšmingumo lygmuo nustatytas 58 Alytaus rajono kultūros paveldo objektams (Kultūros vertybių registro informacija, pateikta internetinėje svetainėje <http://kvr.kpd.lt>., žiūrėta 2019-03-10).

1. Savivaldybės ar kelių savivaldybių sudarytos vertinimo tarybos sprendžia dėl savivaldybės teritorijoje esančio vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo vertingųjų savybių ir vietinio reikšmingumo lygmens nustatymo, vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijos ribų apibrėžimo ir apsaugos reikalingumo, apsaugos vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamosioms kultūros vertybėms netaikymo ar tokių vertybių apskaitos duomenų tikslinimo. Kultūros paveldo objektų tvarkyba turi rūpintis tų objektų valdytojai ar naudotojai nepriklausomai nuo to, koks reikšmingumo lygmuo tam objektui nustatytas. T.y. savivaldybė neprivalo rūpintis ne jai nuosavybės teise priklausančio vietinio reikšmingumo lygmens objekto tvarkyba, apsauga, priežiūra.

2. Savivaldybės institucijos prižiūri saugomose teritorijose esančių savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo objektų ir vietovių naudojimą ir juose atliekamus statybos ar tvarkybos darbus, kontroliuoja, kaip užtikrinama savivaldybės saugomų objektų, vietovių apsauga ir kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo planuojant ar vykdant veiklą, rengia savivaldybės saugomų objektų, vietovių apsaugos reglamentus, organizuoja kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą (išskyrus valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą).

3. Vadovaujantis NKPAĮ 10 str. 3 p Savivaldybės taryba savivaldybės paveldosaugos padalinio teikimu kultūros paveldo objektus skelbia saugomais savivaldybės. Vadovaujantis NKPAĮ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

4. Nustatant konkrečius reikalavimus statybai į Kultūros vertybių registrą įrašytiems objektams, kuriems apsaugos zonos nėra nustatytos, taikomi LR NKPAĮ 11 str. 5 p., reikalavimai ir LR Vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p.(Žin., 1996-08-10, Nr. 22-652).

Be jau seniai pripažintų istorinių statinių ir kompleksų, įtrauktų į Kultūros paminklų sąrašą, (vėliau į Kultūros vertybių registrą) dėmesys turi būti skiriamas ir kitiems rajono identitetą formuojantiems statinių kompleksams ir statiniams.

5. Finansiškai skatinti savininkus tvarkyti statinius, sudaryti jiems lengvatines sąlygas tvarkant dokumentaciją. Pritraukti investuotojus norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, rekreacijos, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes. Įpareigoti savininkus tinkamai tvarkyti statinius ir teritorijas;

Norint išsaugoti urbanistinių vietovių savitumą, įsitikinus, kad bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą panaudojimą, įrašyti į Kultūros vertybių registrą ir skelbti saugomais vertingus rajono miestų ir miestelių pastatus;

6. Būtina pastoviai sekti ypač pažeidžiamų objektų - medinių kryžių, stogastulpių, koplytstulpių, koplytėlių, sudėtų iš riedulių paminklų būklę ir nedelsiant reaguoti į jų būklės pokyčius, laiku juos restauruoti;

Vietinio reikšmingumo lygmens statinius bei jų kompleksus įtraukti į turistines trasas.

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga.

Vykdoma pagal NKPAĮ 20 str.

- Vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo įstatymo 20 straipsnio 1 dalies nuostatas visos kapinės prižiūrimos pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos patvirtintas kapinių tvarkymo taisykles;
- Kultūros vertybių registre registruotų vietinio reikšmingumo lygmens neveikiančių senųjų kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo vieta gali būti saugoma, nors ir nėra jokių žmogų, įvykių ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar element. Ši vieta žymima paminklinėmis lentomis, skulptūros kūriniais, memorialiniais statiniais, buvusią įvykio ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais. Draudžiama griauti ar žaloti statinius, skirtus tokios vietos vertingosioms savybėms pažymėti. Šie statiniai gali būti keičiami ar statomi nauji, tik gavus už tos vietos apsaugą atsakingos institucijos sutikimą.

- Numatyti ir įrengti privažiavimus, priėjimo takus, informacinius ženklus, nuorodas;
- Užsienio valstybėms reikšmingos kapinės tvarkomos pagal „Užsienio valstybėms reikšmingo kultūros paveldo, esančio Lietuvos Respublikoje, tvarkymo taisykles“, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016-05-02 įsakymu Nr. ĮV-354;
- Tvarkyti vertingus meniniu požiūriu antkapinius paminklus senosiose kapinėse;
- Geriausiai atspindinčias regiono savitumą senąsias kapines, reikšmingiausias Lietuvos ir regiono istorijai kapavietes, pažyminčius svarbius Lietuvai ir regionui įvykius, meniniu požiūriu vertingus paminklus ir mažosios architektūros objektus įtraukti į turistines trasas.

Įsitikinus, kad bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą naudojimą, įrašyti į Kultūros vertybių registrą naujus objektus, nustatant jiems vietinio reikšmingumo lygį.

Vietinio reikšmingumo lygio kultūros paveldo objektų sąrašas pateiktas Priede Nr. 1.

5.4. APSAUGOS ĮGYVENDINIMO IR STEBĖSENOS PRINCIPAI

Alytaus rajono kultūros paveldo apsauga turi būti realizuojama, jį pritaikant viešajam naudojimui, ir kultūriniam bei pažintiniam (vietiniam bei tarptautiniam) turizmui vystyti, kultūros puoselėjimui ir propagavimui.

Rengiant kultūros paveldo tvarkybos projektus, numatyti priemonės, didinančias jo patrauklumą, prieinamumą visuomenei. Savivaldybė turi organizuoti ir koordinuoti kultūrinį turizmą rajone.

Būtina pritraukti investuotojus, norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, rekreacijos, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes.

Kultūros paveldo išsaugojimui ir tausojančiam naudojimui labai svarbus informacijos skleidimas ir visuomenės švietimas. Informacija turi būti visuomenei prieinama ir tinkamai pateikta.

Reikia vystyti informacijos infrastruktūrą. Strategiškai patogiose vietose išdėstyti informacinės sistemos ženklus. Plėtoti informacijos apie kultūros paveldo objektus leidybą ir platinimą.

Pagrindinis Alytaus rajono kultūros paveldo išsaugojimo prioritetas turi būti kultūros paveldo teritorijų ir atskirų objektų integravimo į rajono gyvenimą užtikrinimas, tinkamas naudojimas ir priežiūra.

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų kultūrinės vertės pokyčiams nustatyti reikalingi moksliniai tyrimai.

Alytaus rajono kultūros paveldo apsaugos ir tinkamo panaudojimo sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės periodiškai ir detaliai, atsižvelgiant į objektų būklę, teisinę priklausomybę, naudojimo būdą. Turi būti nustatomi objektų vertingąsias savybes naikinantys ar žalojantys veiksniai bei įgyvendinamos juos šalinančios priemonės. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kultūrinio kraštovaizdžio, vizualinių ryšių su svarbiausiomis panoramų, siluetų apžvalgos vietomis išsaugojimui.

Turi būti nuolat sekami svarbių kultūrinio kraštovaizdžio formantų - vizualiai reikšmingų rajono identitetui objektų vizualinės įtakos aplinkai pokyčiai. Būtina sekti minėtų objektų fizinę būklę ir fiksuoti jos pokyčius, šalinti veiksnius, galinčius fiziškai pakenkti jų teritorijoms ir statiniams, pvz. reguliuoti želdinių augimą, šalinti istorinius statinius ardančius želdinius. Fiksuoti netinkamo tvarkymo faktus.

Nuolat turi būti stebima istorinių statinių ir jų kompleksų būklė, fiksuojami fizinės būklės, architektūrinio vaizdo, netinkamo aplinkos tvarkymo pasikeitimai.

Želdiniai, esantys kultūros paveldo teritorijose, turi būti įvertinami paveldosauginiu požiūriu, nustatant, kad jie turi kultūrinę vertę, saugomi, kaip sudarantys vieningą visumą su užstatymu ir išplanavimu. Turi būti pastoviai sekama jų fizinė būklė. Želdiniai turi būti pastoviai tvarkomi, atsižvelgiant į paveldosaugos reikalavimus.

6. SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ APLINKA

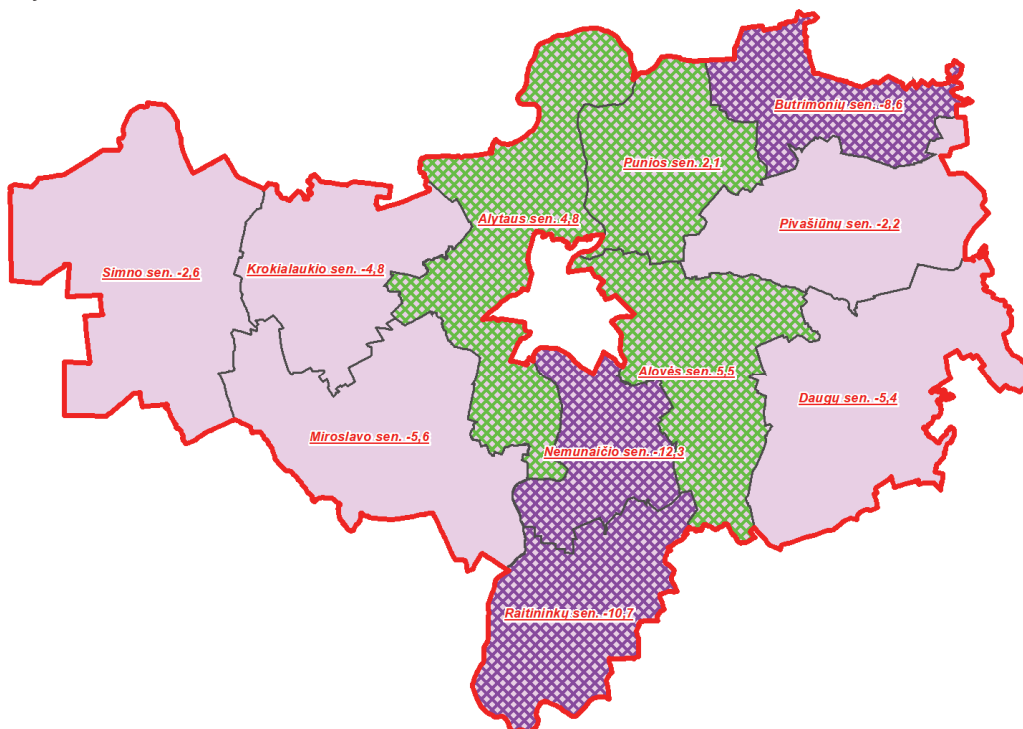
Bendrojo plano keitimo sprendiniuose vadovaujamosi nuostatomis, kad būtų sukurta subalansuota socialinė ir ekonominė aplinka – pilnavertės gyvenimo ir darbo sąlygos, sveikatos, socialinės apsaugos, švietimo ir ugdymo sistemų veikimas (gyvybingumas).

6.1. GYVENTOJŲ SKAIČIAUS KITIMAS

Rengiant Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, siekiama užtikrinti esamų socialinių, ekonominių išteklių poreikį, sudarant galimybes koncentruotis rajono gyventojams gyvenamosiose vietovėse arba jų gretimybėje, kurios yra patrauklesnės gyventi ir dirbti.

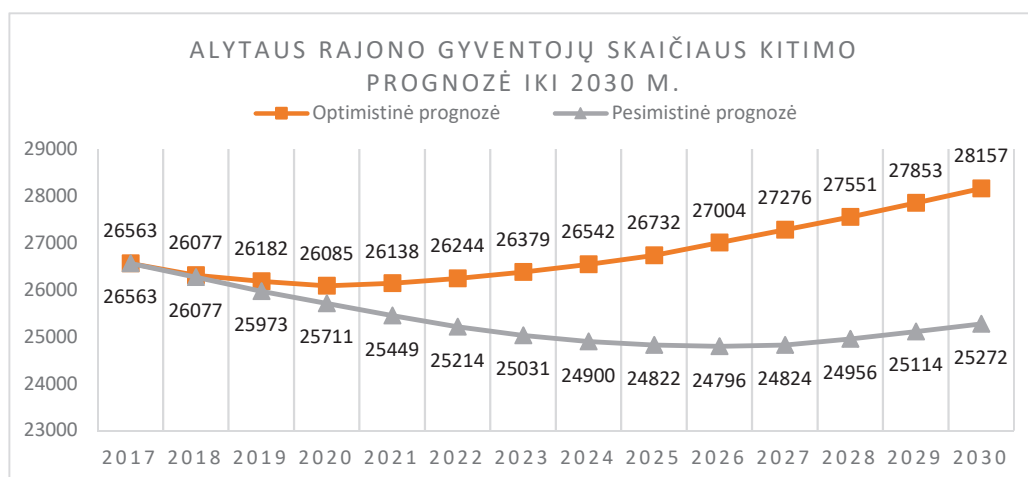
Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Alytaus rajone 2018 m. gyveno apie 26077 gyventojų, iš kurių apie 90 proc. gyveno kaime ir apie 10 proc. mieste. Gyventojų tankis rajono teritorijoje 2018 metais buvo apie 18,6 gyv./km². Tai ganėtinai mažas gyventojų tankis, palyginus su Lietuvos vidurkiu (43 gyv./km²). Rajone gyventojų tankis yra netolygus, vienas iš požymių – gyventojų koncentracija apie Alytaus miestą.

Alytaus rajono savivaldybėje yra fiksuojamas nuolatinis gyventojų skaičius mažėjimas. Didžiausią gyventojų skaičiaus neigiamą pokytį nuo 2012 m. patyrė toliau nuo Alytaus miesto išsidėsčiusios seniūnijos, tokios kaip Nemunaičio, Raitininkų, Butrimonių. Gyventojų skaičiaus augimas buvo fiksuojamas Alytaus, Alovės ir Punios seniūnijose, kurios fiziškai ribojasi su Alytaus miestu. Pagrindinės gyventojų skaičiaus mažėjimo priežastys – neigiamas gyventojų natūralus prieaugis, emigracija.

6.1 pav. Gyventojų skaičiaus pokytis seniūnijose

Siekiant nustatyti gyventojų skaičiaus pokyčio tendencijas, buvo atlikta pastarojo dešimtmečio duomenų analizė, kurios pagrindu atlikta gyventojų skaičiaus kitimo prognozė (žr. žemiau esantį paveikslą).

6.2. pav. Alytaus rajono gyventojų skaičiaus kitimo prognozė iki 2030 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Jeigu ateityje išsilaikys susiklosčiusios tendencijos, prognozuojamas rajono gyventojų skaičiaus mažėjimas, kuris gali sudaryti iki 1,2 proc. per metus. Optimistiniu variantu gyventojų skaičius rajono savivaldybėje stabilizuosis ir nuo 2021 m. pradės augti iki 1 proc. per metus. Deja, statistiniai duomenys rodo pastovias 1-3 proc. gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijas, todėl tikėtina, kad gyventojų skaičius ir toliau mažės. Siekiant mažinti neigiamus gyventojų skaičiaus rodiklius, turi būti nuolat gerinama socialinė ir ekonominė aplinka. Socialinės ir ekonominės aplinkos gerinimui būtina visuomeninių objektų funkcinė įvairovė, nauji traukos objektai, kokybiška inžinerinė bei susisiekimo infrastruktūra, sudarytos palankios sąlygos smukliojo ir vidutinio verslo atsiradimui bei plėtrai.

Gyventojų skaičiaus neigiamas pokytis, gyventojų koncentracijos vietos bei atitinkamai plėtros poreikio tendencijos nusako, kad tolygios gyvenamųjų vietovių sistemos plėtojimas rajono teritorijoje savaimingai nebus vykdomas. Reikalingos papildomos priemonės stiprinti Alytaus rajono savivaldybės miestus ir miestelius. Tačiau taip pat ypač svarbu ir toliau atsakingai planuoti Alytaus miesto priemiestines teritorijas siekiant, užtikrinti optimalią urbanistinę struktūrą – atitinkamai, gyvenimo aplinkos kokybę.

6.2. ŠVIETIMO SISTEMA

Švietimas – prioritetinga valstybės remiama sritis. Švietimo sistemos paslaugų apimtį ir įvairumą lemia ekonominių ir demografinių procesų kaita. Alytaus rajono savivaldybėje pastebimas mokinių mažėjimas, dėl šios priežasties mažėja ir švietimo įstaigų apkrovimas, bei daugelis mokyklų dėl vaikų trūkumo neišnaudoja savo potencialo.

Siekiant užtikrinti švietimo įstaigų funkcionavimą bei apkrovimą, Alytaus rajono savivaldybė nuolat vykdo švietimo įstaigų stebėseną, rengia pertvarkos planus, pagal kuriuos vykdo įstaigų reorganizaciją, likvidaciją, vidaus struktūros pertvarkymą ir pan.

Alytaus rajono bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatoma:

- ir toliau nuolat vykdyti švietimo sistemos stebėseną;
- švietimo sistemą tvarkyti, vadovaujantis 2016 m. rugpjūčio 30 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-199 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2016-2020 m bendrojo plano patvirtinimo“. Pasibaigus plano galiojimui, parengti naujus švietimo planus ir programas;
- atsižvelgiant į savivaldybės demografinius rodiklius, naujų švietimo įstaigų steigimas artimiausiu metu nenumatomas. Siūloma išlaikyti esamą rajono bendrojo lavinimo įstaigų tinklą;
- nuolat gerinant ugdymo kokybę per pastatų, ugdymo priemonių ir aplinkos modernizavimą skiriant didelį dėmesį kūrybiškumą skatinančiai ugdymosi aplinkai, užtikrinant vaikų saugumą ir pritaikant

neinaudojamas švietimo įstaigų patalpas kitoms švietimo reikmėms (pvz., ikimokykliniam ir kitam neformaliajam ugdymui, suaugusiųjų mokymuisi);

- užtikrinti įstaigų pasiekiamumą atokiau kaimo vietovėse gyvenantiems mokiniams ir švietimo darbuotojams;

- skatinti nuolatinį ugdymo įstaigų pedagogų kompetencijų (mokinių pažinimo, vadybinių, dalykinių ir technologinių, mokinių kūrybiškumo, lyderystės ir kt. gerųjų savybių ugdymo) ir kvalifikacijos kėlimą;

Vaikų socializacijos, mokymosi motyvacijos įgūdžius formuojanti priemonė – neformalusis ugdymas, kurio dėka skatinama vaikų saviraiška, laisvalaikio tikslingas praleidimas, gerinant savo kultūrinius, intelektualinius, fizinius gebėjimus, formuojant savarankišką, prasmingai save realizuojančią asmenybę. Neformaliojo ugdymo tinklo veiklos efektyvumo rezultatai atlieka svarbų vaidmenį, siekiant išlaikyti mokinius formaliojo švietimo sistemoje, papildydamas įvairiomis ugdymo kryptimis bei moksleivio galimybėmis. Todėl tikslinga daug dėmesio skirti kokybiškam ikimokyklinio, priešmokyklinio ir neformaliojo ugdymo procesui, ypatingai atkreipiant dėmesį į socialinės rizikos šeimose augančius vaikus, siekiant jų visapusiško integravimo į gerąsias žmogaus savybes skatinančias veiklas.

2014-2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programoje 9 prioritetu yra numatomos investicijos į švietimą, profesinį mokymą, siekiant suteikti įgūdžių ir užtikrinti mokymąsi, tobulinant švietimo ir mokymo sistemos infrastruktūrą. Konkretaus programos uždavinio – didinti bendrojo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigų tinklo veiklos efektyvumą, dėka sudaroma galimybė investuoti į didesnę kokybiško ugdymo prieinamumą visiems vaikams, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos.

6.3. SVEIKATOS PRIEŽIŪROS INFRASTRUKTŪRA

Sveikatos sistemos plėtros pagrindiniai siekiai – gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą; optimizuoti teikiamų paslaugų mastą ir struktūrą, racionalizuoti sveikatos sistemos finansinių bei infrastruktūros išteklių panaudojimą; stabilizuoti sveikatos priežiūros įstaigų finansinę padėtį ir sudaryti galimybes sveikatos apsaugos sistemoje dirbančių darbuotojų didesnio darbo užmokesčio nustatymui.

Bendrojo plano sprendiniais siekiama užtikrinti kokybišką sveikatos apsaugos paslaugų teikimą, gerinti gyventojų socialinę gerovę, stiprinti sveikatą. Pagrindinės vystymo kryptys:

- ambulatorinių paslaugų plėtra, ypač pirminės sveikatos priežiūros ir ligų profilaktikos stiprinimas;
- slaugos, ilgalaikio gydymo, paliatyviosios pagalbos ir geriatrijos paslaugų plėtra, intensyvesnė dienos stacionaro, dienos chirurgijos, stebėjimo paslaugų plėtra;
- nuolat vykdyti materialinės bazės atnaujinimą ir modernizavimą, kaip vieną iš paslaugų kokybės gerinimo bei įstaigos veiklos efektyvumo didinimo priemonių, išnaudojant visas Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos teikiamas galimybes;
- ugdyti sveiką visuomenę, sveiką gyvenimą. Šioje srityje yra svarbus sveikatos apsaugos darbuotojų komunikavimas su moksleiviais, rengiant akcijas (pvz.: sveikatingumo savaitė, kurios metu būtų vedamos pamokos apie fizinio aktyvumo svarbą, teisingos mitybos pagrindus ir t.t.), projektus moksleivių grupėse ir kitokios formos prevencines priemones sveikos gyvensenos įgūdžių formavimui.

6.4. KULTŪRA

Bendrojo plano sprendiniais siekiama efektyviai organizuoti kultūrinę veiklą rajone, optimizuoti kultūros paslaugas teikiančių įstaigų veiklą, atskleisti rajono kultūrinį savitumą. Tiksliai pasiekti būtina:

- gerinti kultūros įstaigų infrastruktūrą ir materialinę bazę;
- formuoti bendruomenės požiūrį į kultūrą, skatinti bei populiarinti kultūrinius renginius;
- skatinti bei remti vietos gyventojų bendruomenių veiklą.

Bendru atveju Alytaus rajono savivaldybės prioritetinio vystymo gyvenamosiose vietovėse (b, c kategorijos lokaliniuose centruose ir vietiniuose bei rekreacinio aptarnavimo centruose) socialinę ir kultūrinę bazę sudarytų esamos ir plėtojamos švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos, globos ir rūpybos, kultūros įstaigos.

Pagrindinės plėtros kryptys – įstaigų modernizavimas, paslaugų kokybės gerinimas. Ypatingas dėmesys būtų skiriamas daugiafunkcinių socialinės infrastruktūros centrų steigimui ir plėtojimui. Bendru atveju, rekomenduojama gyvenamųjų vietovių socialinių ir kultūrinių įstaigų sudėtis pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

6.1. lentelė. Rekomenduojama gyvenamųjų vietovių socialinių ir kultūrinių įstaigų sudėtis

Urbanistiniai centrai	Institucinio parūpinimo įstaigos	Kultūros objektai
Simno ir Daugų miestai (b kategorijos lokaliniai centrai)	- Mokykla; - Ilimokyklinės ir priešmokyklinės įstaigos; - Medicinos įstaigos, globos ir rūpybos centrai, tarnybos.	- Kultūros objektai (kultūros centrai, filialai, kt.); - Bendruomenių centrai; - Bibliotekos.
c kategorijos lokaliniai (seniūnijų) centrai	- Mokykla*; - Ilimokyklinės ir priešmokyklinės įstaigos*; - Medicinos įstaigos, globos ir rūpybos centrai, tarnybos.	- Vietiniai bendruomenių centrai; - Bibliotekos.
Vietiniai vystytini centrai ir rekreacinio aptarnavimo centrai	- Medicinos įstaigos, globos ir rūpybos tarnybos*	- Vietiniai bendruomenių centrai; - Bibliotekos*.

* – institucinio aprūpinimo įstaigos vystomos pagal demografines tendencijas.

6.5. GYVENAMOJO BŪSTO PLĖTRA

Alytaus rajone esantis būstų gyvenamasis fondas sudaro apie 1244,0 tūkst. m² naudingojo ploto, iš kurio apie 8 proc. mieste ir apie 92 proc. kaime. 2017 m. vidutiniškai vienam gyventojui atiteko 47,7 m² naudingojo ploto.

Būstų vystymo esminio poreikio nėra. Perspektyvoje tikėtina, kad naujo būsto poreikis mažės dėl migracijos, gyventojų skaičiaus mažėjimo. Tačiau išliks socialinio būsto poreikis, taip pat stiprės būstų kokybės (energetinės) potencialas – renovacija, rekonstrukcija. Gali stiprėti nepasitenkinimas gyvenimo kokybe daugiabučiuose namuose, todėl gali suaktyvėti vienbučių-dvibučių namų statyba.

Pagal pirmąjį gyventojų skaičiaus kaitos scenarijų 2030 m. gyventojų skaičius sumažėtų, pagal antrąjį, optimistinį – nuo 2021 m. pradės augti, todėl statistinis esamo aprūpinimo lygio būstu palyginimas būtų toks:

2017 m.	47,7 m ² /gyv.
2030 m. I sc. (pesimistinis)	50,1 m ² /gyv.
II sc. (optimistinis)	44,8 m ² /gyv.

Perspektyvoje prognozuojama:

- Dalis gyvenamųjų namų ir sodybų nepatraukliose kaimo vietovėse sunyks;
- Naujo būsto, rekonstruojamo miestuose ir kaimuose statybos iniciatoriai – nuolatiniai savivaldybės gyventojai, siekiantys pagerinti gyvenimo sąlygas, ypač pasirenkant atskiro šeimos namo ar sodybos variantą. Kita grupė – dėl metropolizacijos atsiradę nauji savivaldybės gyventojai, siekiantys įsikurti palankioje gamtinėje aplinkoje (jeigu tam bus sudaromos sąlygos). Ši gyventojų kategorija gali prisidėti prie sodybų atnaujinimo;
- Didesnė tikimybė, kad naują kokybišką būstą sieks įsigyti Alytaus m. ir stambesnių miestelių gyventojai;
- Dėl gyventojų senėjimo, vienišų senų žmonių augs socialinio būsto arba kito tipo – globos namų poreikis.

Būsto kiekybinės ir kokybinės plėtros, būsto tipo pasirinkimas bus susijęs su gyventojų mokumu; gyventojų bendru skaičiumi ir jo persiskirstymu tarp Alytaus miesto ir miestelių vietovių, šeimos dydžio mažėjimu.

6.6. SOCIALINIO BŪSTO PLĖTRA

Šiuo metu socialinio būsto plėtros artimiausių metų perspektyvas, finansuojant socialinio būsto plėtrą Europos regioninės plėtros fondo lėšomis iki 2020 m., numato Savivaldybių socialinio būsto fondo plėtros 2015–2020 metais veiksmų planas, patvirtintas 2015 m. balandžio 9 d. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-192. Šioje programoje nustatytos savivaldybių socialinio būsto fondo plėtrai skiriamos Europos regioninės plėtros fondo lėšos pagal asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinio būsto nuomą skaičių. Pagal minėtą veiksmų planą Alytaus rajono savivaldybei yra skirta 205,606 tūkst. eurų socialinio būsto plėtrai.

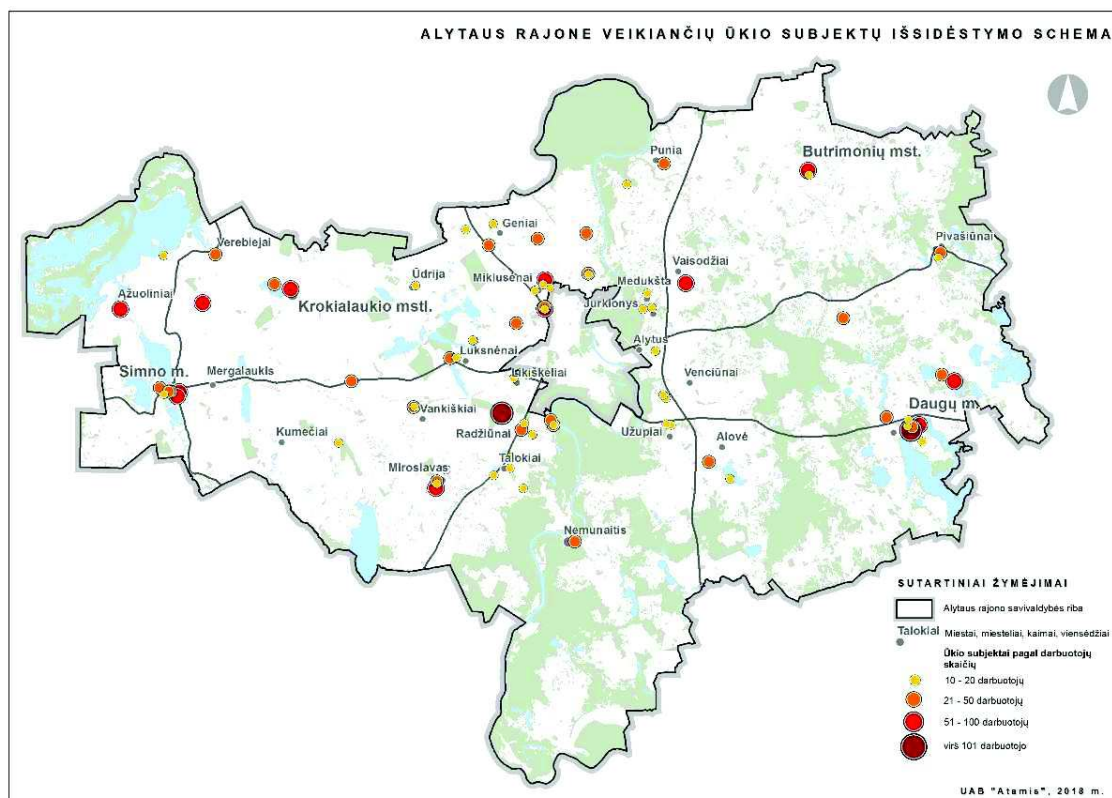
Šiuo metu rajone, savivaldybei priklausantis socialinio būsto fondas sudaro apie 3,5 tūkst. m². Bendrame būstų skaičiuje savivaldybės būstų dalis yra labai maža, todėl savivaldybė praktiškai neturi galimybių padėti apsirūpinti socialiniu būstu gyventojams, turintiems mokumo ar kitų problemų. Pagal Alytaus rajono savivaldybės administracijos duomenis, 54 asmenys ir/ar šeimos yra įtrauktos į laukiančiųjų sąrašą turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti. Siekiant užtikrinti socialinę paramą, perspektyvoje būtina plėsti socialinio būsto fondą.

Veiksmų plano uždaviniai:

- plėtoti savivaldybės socialinio būsto fondą (perkant ar statant naujus gyvenamosios paskirties vieno, dviejų, trijų ir daugiau butų (daugiabučius) pastatus (namus);
- rekonstruoti ar remontuoti savivaldybei nuosavybės teise priklausančius gyvenamosios paskirties pastatus, skirtus gyventi įvairių socialinių grupių asmenims (bendrabučius, vaikų namus, prieglaudą, globos namus, šeimos namus ir pan.);
- aktyviai dalyvauti programose dėl socialinio būsto finansavimo (rengti projektus bei paraiškas lėšų įsisavinimui iš Europos fondų ar kitų šaltinių).

6.7. PASLAUGŲ, VERSLO IR PRAMONĖS PLĖTRA

LR Statistikos departamento duomenimis, 2018 m. Alytaus rajone veikė 481 ūkio subjektas. Rajone veikiančios ūkio subjektai yra gana smulkūs, 318 įmonėse, arba 66 proc. visų veikiančių ūkio subjektų, dirbo iki 4 darbuotojų, 124 įmonėse (arba 26 proc.) – nuo 5 iki 20 darbuotojų. Vadovaujantis statistikos departamento duomenimis matyti, kad rajone dominuoja smulkūs ūkio subjektai. Atlikus veikiančių ūkio subjektų, turinčių 20 ir daugiau darbuotojų, analizę (žr. žemiau esančią schemą), matyti, kad tankiausia ūkio subjektų koncentracija yra Alytaus miesto gretimybėje palei pagrindines susisiekimo ašis. Tokią situaciją iš dalies lemia stiprų traukos potencialą turintis Alytaus miestas. Tolstant nuo Alytaus miesto įtakos zonos, fiksuojamas ūkio subjektų suaktyvėjimas rajono lokaliuose centruose (Dauguose, Simne, Krokialaukyje, Miroslave).

6.3. pav. Alytaus rajone veikiančių ūkio subjektų išsidėstymo schema

Remiantis esamos būklės analize daroma prielaida, kad artimiausią dešimtmetį užimtumo ir ekonominės bazės struktūra neišliks pastovi dėl įvairių veiksnių, tarp jų – nepriklausančių nuo savivaldybės kompetencijos (šalies ir ES socialinės, ekonominės politikos, globalizacijos procesų), demografinių procesų (neigiamo natūralaus prieaugio, gyventojų senėjimo tempų, didelio migracijos potencialo), iš dalies dėl metropolizacijos proceso – Alytaus plėtros įtakos.

Svarbiausios užimtumo ir ekonominės bazės kaitos kryptys:

- Savivaldybės darbo jėgos balansas bus vis labiau atviresnis, darbo vietos pasirinkimas labiau priklausys ne nuo gyvenamosios vietos, o nuo jų pasiūlos regione, nuo darbo sąlygų, reikalingos kompetencijos, galimo atlyginimo ir t. t. Tokio darbo balanso prielaida – lengvasis automobilis, savaitės ar sezono migracija;
- Dėl atviresnio darbo jėgos balanso Alytaus užimtų nuolatinių gyventojų dalis statistiškai gali mažėti, nes augs tų gyventojų užimtumas gretimuose rajonuose. T.y. ryškės vis didesnė miestų ir savivaldybių konkurencija, todėl būtinas naujų darbo vietų kūrimo Alytaus savivaldybėje skatinimas;
- Didžiausia tiesioginės užimtumo kaitos tikimybė – mažesnis užimtumas žemės ūkyje. Pagal analogiją su ES šalimis užimtumas gali sumažėti 2–3 ir daugiau kartų. Atitinkamai mažesnis dalis gyventojų, kurių pajamų šaltinis būtų žemės ūkis;
- Palyginti maža darbo vietų diversifikacija (įvairovė) mažina savivaldybės veiklos ir ūkio gyvybingumą, negarantuoja tolygaus vystymo ir nesumažina bedarbystės rizikos konkurencinėje šalyje ir tarptautinėje erdvėje.

Bendrojo plano sprendimais sudaroma prielaida aktyvinti ekonominę aplinką Alytaus miesto prieigose bei rajono lokaliniuose ir vystytiniuose centruose. Alytaus miesto prieigose bei prie pagrindinių susisiekimo ašių (krašto kelių) yra išskiriamos infrastruktūrai ir pramonės kompleksams skirtos teritorijos (Balbieriškio kryptimi ir šalia Takniškių sąvartyno). Bendrojo plano sprendiniuose numatyta koncentruota pramoninių teritorijų plėtra sudaro prielaidas ateiti stambiems investuotojams, sistemingai plėtoti infrastruktūrą bei kompleksiskai taikyti aplinkosaugines priemones.

7. SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA

Susisiekimo sistemos planavimui didelę reikšmę turi besikeičianti urbanistinė ir ekonominė situacija, vykstanti technologinė pažanga, aplinkosauginiai reikalavimai. Tinkamai funkcionuojanti susisiekimo sistema gyventojams ir rajono svečiams turi užtikrinti patogias sąlygas greitai ir mažiausiais kaštais pasiekti kelionės tikslą.

Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai įgyvendinami ne tiesiogiai, o per žemesnio lygmens planus – rajono dalių, gyvenamųjų vietovių (miestų, miestelių, kaimų) ir kitų teritorijų bendruosius, detaliuosius bei specialiuosius planus, rengiamus stambesniame mastelyje.

Bendrojo plano galiojimo metu turi būti laikomasi bendrųjų susisiekimo infrastruktūros vystymo principų, tačiau rekomenduojama vystymo prioritetus dėstyti pagal urbanistinės struktūros vystymo kryptis. Bendrojo plano sprendiniai neriboja susisiekimo infrastruktūros plėtros – esant pagrįstam poreikiui (pvz., siekiant gerinti susisiekimo infrastruktūrą, inžinerinių paslaugų kokybę, didinti teritorijos konkurencingumą, mažinti neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai) gali būti įrengiama infrastruktūra, neįtraukta į bendrojo plano sprendinius.

Alytaus rajono savivaldybės, teritorijos bendrojo plano keitimo susisiekimo sistemos sprendiniai formuojami pagal galiojančių teritorijų planavimo, strateginių dokumentų sprendinius bei atliktos esamos būklės analizės rezultatus, identifikavus susisiekimo sistemos būklės ypatumus, jos elementų raidos tendencijas.

7.1. KELIŲ TINKLAS

Alytaus rajono savivaldybėje pagrindiniai transportiniai ryšiai su kitais regionais ir toliau bus realizuojami automobilių keliais. Šalia Alytaus rajono teritorijos praeina I ir IX B transeuropinio transporto koridoriai, kurie formuoja pagrindines jungtis tarp didžiausių Lietuvos miestų bei užtikrina transportinius ryšius su vakarų ir rytų šalimis. Šalia Alytaus rajono praeinantys transeuropinio transporto koridoriai sutraukia didžiausius tranzitinius srautus, ir rajonas lieka šešėlinėje zonoje. Nepaisant to, tranzitinis eismas rajone yra pakankamas. Bendras eismo intensyvumas rajono keliuose yra artimas šalies vidurkiui.

Esamas automobilių kelių tinklas tiek bendrais kiekybiniais rodikliais, tiek ir vertinant susisiekimo tarp stambesnių gyvenviečių galimybes, yra pakankamas ir pilnai užtikrina bendrą susisiekimo poreikį. Savivaldybės teritorijoje esantys krašto keliai užtikrina patogų susisiekimą su kitais šalies regionais bei integraciją į transeuropinio kelių tinklo koridorius. Valstybinių reikšmės kelių tinklas pagal funkcionavimo patikimumo, teritorijų aptarnavimo efektyvumo, srautų laidumo kriterijus vertintinas kaip geras, laidumo požiūriu tinklas yra perteklinis. Perspektyvoje naujų valstybinės reikšmės kelių plėtra nėra būtina ir bendrajame plane nenumatoma.

Alytaus rajono savivaldybėje esančių valstybinės reikšmės kelių būklė yra sistemingai gerinama, atliekamos sankryžų, kelių ruožų rekonstrukcijos, tačiau bendroje kelių struktūroje yra likę nemažai žvyrkelių. Vadovaujantis 2015-2020 metų Lietuvos Respublikos valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros programa, Alytaus rajono savivaldybėje 2019-2020 m, numatoma valstybinės reikšmės kelių plėtra ir parametrų gerinimas. Pagal programą, parametrų gerinimas numatomas: 131 Alytus – Simnas – Kalvarija (21,60-26,61km), 220 Trakai – Rūdiškės – Pivašiūnai – Alytus (48,70-50,50 km), 129 Antakalnis – Jieznas – Alytus – Merkinė (34,40-52,05 km), 128 Valkininkų g. st. – Daugai – Alytus (26,20-38,84 km), 4706 Onuškis – Butrimonys – Punia (31,86-34,97 km); nauja statyba: 131 Alytus – Simnas – Kalvarija (Simno aplinkkelis) (22,40-29,33 km); kelių su žvyro danga asfaltavimas: 1116 Talokiai – Revai (1,60-2,77 km), 3305 Stakliškės Butrimonys (8,20-11,30 km), 1127 Makniūnai – Raitininkai (0,50-3,23 km), 5021 Kampai-Ryliškiai-Merkinė (13,37-16,70 km), 1128 Daugai – Meškučiai – Meškasalis (6,17-9,99; 10,59-13,20 km); 1131 Muižėlnai – Domantonys

(1,60-3,04 km), 1125 Skraičionys – Klydžionys (0,00- 3,62 km), 1121 Likiškiai – Kaniūkai (0,00-2,19 km); pėsčiųjų ir dviračių tako įrengimas: 131 Alytus – Simnas – Kalvarija (24,07-25,81 km).

Vietinės reikšmės (viešųjų) kelių tinkle dominuoja keliai su žvyro dangomis. Perspektyvoje siekiant efektyviai integruoti vietinės reikšmės kelius į valstybinį kelių tinklą, tokiu būdu realizuojant vidaus ir išorės susisiekimo tikslus, būtinas vietinės reikšmės (viešųjų) kelių dangos bei techninių parametrų gerinimas. Prioritetas tiesiant naujus ar rekonstruojant esamus vietinės reikšmės kelius skiriamas teritorijoms, kurios Bendrojo plano sprendiniuose yra numatytos urbanizuoti arba jau yra urbanizuotos. Vietinės reikšmės keliai (viešieji) tiesiami, taisomi (remontuojami), prižiūrimi ir saugaus eismo sąlygos užtikrinamos pagal savivaldybių kelių reikmėms finansuoti patvirtintas programas.

Parengti Alytaus rajono savivaldybės teritorijos vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo planą/schemą ir atnaujinti 2007 metais Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-168 patvirtintą vietinės reikšmės kelių sąrašą. Vietinės reikšmės kelių tinklo išdėstymo plano/schemos apimtyje turi būti pateikta informacija apie vietinės reikšmės kelių plėtros poreikį, techninius parametrus, remonto poreikį bei sukurta vietinės reikšmės kelių duomenų bazė, leisianti kryptingai vykdyti kelių plėtrą bei rekonstrukciją.

Rengiant Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, paliekamas Alytaus apskrities teritorijos bendrojo plano sprendinys – įrengti Alytaus miesto šiaurinį ir Simno miesto aplinkkelius, kurie nukrautų tranzitinius transporto srautus nuo Alytaus ir Simno miestų.

Visoje savivaldybės teritorijoje modernizuoti ir plėtoti susisiekimo infrastruktūrą: kompleksiskai atnaujinti miestų, miestelių ir kaimų gatves (renovuoti, rekonstruoti, stiprinti ar asfaltuoti dangas, įrengti apšvietimą ar šaligatvius pagal poreikį ir kt.), įrengti takus dviračiams ir pėstiesiems, susisiekimo infrastruktūrą pritaikyti neįgaliesiems. Prioritetą skirti rekreacinėms teritorijoms bei gyvenamosioms vietovėms, kurios atlieka arba gali atlikti lokalinių (seniūnijų) centrų vaidmenį. Gyvenamųjų teritorijų susisiekimo sistemos plėtra turi būti vykdoma vadovaujantis statybos techninio reglamento STR 2.06.04:2014 “Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai” bei kitų teisės aktų nuostatomis.

Atsižvelgiant į eismo saugumo reikalavimus, nuovažos nuo valstybinės reikšmės automobilių kelių gali būti rengiamos tik tada, kai nėra kitų techninių ir teisinių patekimo (įvažiavimo ir išvažiavimo) būdų į šalia kelio esančius ar planuojamus objektus. Teritorijoms, esančioms prie valstybinės reikšmės kelių, susisiekimą planuoti iš žemesnės reikšmės kelių arba įrengti alternatyvius apjungiamuosius, lygiagrečius kelius, kuriais galėtų naudotis vietinis ir viešasis transportas. Valstybinės reikšmės keliuose sankryžos ir nuovažos kiekvienoje kelio pusėje gali būti įrengiamos vadovaujantis Kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-11/3-3, XI skyriaus II skirsnio reikalavimais. Perspektyvoje esant poreikiui, esamos nuovažos į valstybinės reikšmės kelius gali būti naikinamos, apjungiamos arba įrengiami alternatyvūs keliai.

Alytaus rajono savivaldybėje automobilizacijos lygis yra vienas didžiausių apskrityje ir siekia 487 aut./1000 gyv. Prognozuojant transporto srautų kitimą laikotarpiui iki 2030 m., buvo vadovautasi ES rekomendacijomis Lietuvai [„Guide to Cost-benefit Analysis of Investment Projects“], kuriose numatytas 2 proc. transporto srautų augimas iki 2025 m. ir 1 proc. augimas nuo 2025 m.

7.1. lentelė. Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) krašto keliuose (aut./parą)

Kelio Nr.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	Prognozuojamas VMPEI 2030 m.
Nr. 128 Valkininkų g. st – Daugai – Alytus	4311	4231	4313	4770	5078	6378
Nr. 129 Antakalnis – Jieznas – Alytus – Merkinė	2353	2473	2663	2778	2923	3671
Nr. 130 Kaunas – Prienai – Alytus	8661	8779	9177	9710	10175	12780
Nr. 131 Alytus – Simnas – Kalvarija	2484	2622	2329	2082	2522	3168
Nr. 132 Alytus – Seirijai – Lazdijai	4361	4440	4639	5255	5388	6768
Nr. 181 Seirijai – Simnas – Igliauka	370	383	382	412	388	487
Nr. 220 Trakai – Rūdiškės – Pivašiūnai - Alytus	1669	1700	1854	1924	1998	2510

Šaltinis: Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos

Sunkiojo transporto eismas ir toliau vyraus krašto keliuose Nr. 128, 130, 132, 220, kuris 2030 m. gali sudaryti 1000 – 1300 sunkvežimių per parą. Rajoniniuose keliuose sunkiojo transporto srutai bus mažesni ir perspektyvoje sieks 120 – 250 transporto priemonių per parą.

Į Alytaus rajono bendrojo plano sprendinių keitimą yra integruojami Alytaus miesto priemiestinių teritorijų specialieji planai, t.y. bendrojo plano mastelio apimtyje, perkeliama pagrindiniai susisiekimo sistemos sprendiniai.

Kelių apsaugos zonų, juostų bei gatvių raudonųjų linijų minimalius plotius, tvarkymo ir naudojimo režimus, reglamentuoja LR kelių įstatymas, KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“, STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“, specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos bei kiti teisės aktai.

Valstybinės reikšmės keliai, gyvenamosiose vietovėse sutampantys su gatvėmis ir esantys 1999 m. birželio 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 757 „Dėl valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašo patvirtinimo“ patvirtintame valstybinės reikšmės automobilių kelių sąrašė, projektuojami vadovaujantis kelių techniniu reglamentu KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“.

Kelio apsaugos zonas miestuose, kaimo gyvenamosiose vietovėse įstatymų nustatyta tvarka gali tikslinti Teritorijų planavimo įstatyme numatyti planavimo organizatoriai, turintys teisę tvirtinti teritorijų planavimo dokumentus (bendruosius, detaliuosius, specialiuosius planus).

Neužstatytose teritorijose valstybinės reikšmės keliams, vadovaujantis statybos techninio reglamento „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ 4 punktu ir Kelių įstatymo 12 straipsniu, taikyti kelio apsaugos zonas.

7.2. VIEŠASIS TRANSPORTAS

Viešasis transportas atlieka svarbų socialinį vaidmenį vežant moksleivius, socialiai remtinus gyventojus. Žemi viešojo transporto darbo rodikliai bei aukštas automobilizacijos lygis savivaldybėje rodo, jog gyventojai linkę dažniau naudotis nuosavu transportu. Tikėtina, kad ši tendencija išliks ir ateityje. Alytaus rajono savivaldybėje numatomas automobilizacijos lygio augimas (kaip ir kitose šalies savivaldybėse bei ES), todėl ateityje iškilis poreikis racionalesniam judumo paklausos valdymui, darnesnių elgsenos pokyčių formavimui.

Alytaus rajono autobusų parke vyrauja daugiau nei 10 metų senumo transporto priemonės, todėl šiuo požiūriu situacija yra pakankamai sudėtinga ir sunkiai sprendžiama dėl didelio lėšų poreikio.

Alytaus rajone esantys miestai, miesteliai ir stambesnės gyvenvietės turi tiesioginį susisiekimą su rajono centru Alytumi. Viešojo transporto maršrutų aptarnavimo dažnumas svyruoja nuo 1 iki 12 kartų per dieną. Iš esamų 25 priemiestinių autobusų maršrutų, tik 4 maršrutai yra pelningi, likę maršrutai yra nuostolingi.

Siekiant įgyvendinti strategines transporto politikos Lietuvoje nuostatas, įtvirtintas Nacionalinėje susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programoje, būtina didinti viešojo transporto patrauklumą. Perspektyvoje siūloma vykdyti planingą autobusų parko atnaujinimą, dažninti eismo intervalus tarp rajono centrų. Taip pat didelis dėmesys turi būti teikiamas autobusų stotelių įrengimui, jų atnaujinimui, apšvietimui, pėsčiųjų perėjų įrengimui. Siekiant pakeisti situaciją, siūloma peržiūrėti viešojo transporto maršrutų tinklą bei maršrutų skaičių. Tam tikslui rekomenduojama parengti visos savivaldybės viešojo transporto maršrutinio tinklo galimybių studiją, kurioje būtų įvertinti konkretūs susisiekimo poreikiai viešuoju transportu, keleivių srautai pagal maršrutus, stotelių ir autobusų apkrovimai, keleivių srautų paros dinamika, viešojo transporto stotelių pasiekiamumas gyvenamosiose teritorijose.

7.3. PAKELĖS APTARNAVIMO INFRASTRUKTŪRA, AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMAS

Automobilių stovėjimo klausimai Alytaus rajono savivaldybės gyvenamosiose teritorijoje yra sprendžiami privačių sklypų ribose, todėl ryškaus automobilių stovėjimo vietų deficito nėra ir perspektyvoje nenumatoma. Alytaus rajono miestuose ir miesteliuose yra įrengtos viešos automobilių stovėjimo aikštelės/stovėjimo vietos, kurios šiuo metu pilnai tenkina esamą poreikį ir artimiausiu metu naujų aikštelių plėtra nėra būtina. Perspektyvoje, viešos bendro naudojimo automobilių stovėjimo aikštelės savivaldybės lokaliniuose, polifunkciniuose ir rekreaciniuose centruose, įrengiamos pagal poreikį. Prioritetas automobilių stovėjimo aikštelių įrengimui turi būti teikiamas gyvenamosioms teritorijoms, kuriose aktyviai veikia bendruomenės centrai ir pritraukia gyventojus iš aplinkinių teritorijų, rekreacinių centrų aptarnavimui.

Šiuo metu Lietuvoje nėra suformuoto rišlaus elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo bei aiškios elektromobilių plėtros skatinimo sistemos. Alytaus rajone yra įrengta viena privati elektromobilių įkrovimo aikštelė (įkrovimo taškas yra Dvarčėnų k.). Siekiant paskatinti alternatyvių energijos šaltinių naudojimą ir elektromobilių plėtrą privačiame sektoriuje, būtina plėtoti elektromobilių įkrovimo prieigų tinklą. Nauji elektromobilių įkrovimo prieigų taškai pirmiausiai turėtų atsirasti rajono lokaliniuose centruose (Daugų ir Simno miestuose bei Butrimonių, Nemunaičio, Krokialaukio miesteliuose, Punios, Pivašiūnų, Alovės, Makniūnų ir Miroslavo kaimuose). Įrengiant naujas ar rekonstruojant esamas degalines, rekomenduojama įrengti elektromobilių įkrovos taškus.

Alytaus rajone yra 6 degalinės: Alytaus k., Miklusėnų k., Kaniūkų k., Likiškėlių k. Simno m. ir Daugų k. Vienai pilnavertei degalinei vidutiniškai tenka apie 68 km valstybinės reikšmės kelių. Degalinių stygių rajone kompensuoja Alytaus miestas.

Rengiant bendrojo plano keitimo sprendinius, buvo įvertintas ir integruotas 2003 m. liepos 31 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-100 patvirtintas Degalinių išdėstymo Alytaus rajono teritorijoje specialusis planas. Integruojant specialųjį planą, buvo perkeltos galimos degalinių įrengimo vietos:

- karšto kelio Nr. 132 ir Nr. 131 sankirta (sankryžos pietvakarinėje dalyje, Likiškėlių kaime);
- krašto kelio Nr. 130 ir įvažiavimo į Rutkos kaimo sankirta (sankryžos šiaurės vakarinėje dalyje);
- krašto kelio Nr. 129 ir rajoninio kelio Nr. 4706 sankirta (sankryžos šiaurės vakarinėje dalyje);
- krašto kelio Nr. 129 ir rajoninio kelio Nr. 5021 sankirta.

Bendrojo plano keitimo sprendiniai neapriboja galimybių perspektyvoje įrengti naujas degalines visoje savivaldybės teritorijoje. Įrengiant naujas degalines, rekomenduojama įrengti ir elektromobilių įkrovos taškus.

Patvirtinus ir įregistravus bendrojo plano keitimo sprendinius, panaikinti 2003 m. liepos 31 d. Alytaus rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. K-100 patvirtintą Degalinių išdėstymo Alytaus rajono teritorijoje specialųjį planą.

7.4. GELEŽINKELIO IR ORO TRANSPORTAS

Geležinkelių transportas rajone orientuotas tik į krovinių pervežimą, tačiau dėl trūkstamos jungties su Varėnos rajonu, išauga krovinių pervežimo įkainiai, kas tiesiogiai įtakoja pervežamų krovinių kiekius. Keičiant Alytaus rajono bendrojo plano sprendinius, paliekamas aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumento (Alytaus apskrities bendrojo plano) sprendinys - įrengti geležinkelio jungtį iki Varėnos rajono (Valkininkų). Naujos jungties įrengimas sudarytų strategiškai svarbią geležinkelio liniją, kuri galėtų būti naudojama ir tranzitiniais keleivių bei krovinių pervežimui tarp Kaliningrado srities ir Baltarusijos. Perspektyvoje siekiant įgyvendinti bendrojo plano sprendinį, būtina jį tikslinti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais, kurių apimtyje būtų išnagrinėtas galimas poveikis aplinkai ir esant poreikiui nustatytos apsaugos ir/ar kompensavimo priemonės.

Alytaus apskrities bendrajame plane numatyto perspektyvinio geležinkelio sankirtos su automobilių keliais, turi būti įrengiamos dviejų lygių. Įgyvendinant bendrojo plano sprendinį, dviejų lygių sankirtų skaičius bei vietą turi būti tikslinama žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais.

Geležinkelio kelių ir jų įrenginių apsaugos zonos nustatomos vadovaujantis 1992 m. gegužės 12 d. LRV nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais). Geležinkelio keliams ir jų įrenginiams kaimo vietovėse, taikoma apsaugos zona - po 45 metrus abipus kraštinių kelių ašių (zonos riba negali būti arčiau kaip 5 metrai iki kelio statinio). Geležinkelio želdinių apsaugos zona kaimo vietovėse yra nesiauresnė kaip 25 metrų pločio juostos abipus viešojo (bendrojo) naudojimo geležinkelio ir prasideda 20 metrų nuotoliu nuo kraštinių kelių ašių. Nesaugomose pervažose kaimo vietovėse – po 70 metrų abipus kraštinių kelių ašių. Automobilių kelių sankirtos su geležinkeliais turi būti įrengiamos vadovaujantis kelių techninio reglamento KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“ nuostatomis.

Geležinkelio įtaka urbanizuotoms bei numatomoms urbanizuoti teritorijoms turi būti nagrinėjama (įgyvendinamos priemonės) vadovaujantis LR triukšmo valdymo įstatymo bei kitų aktualių teisės aktų nuostatomis. Urbanizuojant naujas plėtros teritorijas prie esamo geležinkelio kelio, būtina nustatyti ir taikyti triukšmo prevencines priemones, už kurių įgyvendinimą atsakinga rajono savivaldybės administracija arba statytojas/vystytojas. Vykdamas naujo geležinkelio kelio įrengimo darbus, už triukšmo prevencinių priemonių taikymą bei įrengimą turi būti atsakingas geležinkelio statytojas.

Didžiausias leidžiamas triukšmo lygis gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje neturi viršyti Lietuvos higienos normose HN33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (su vėlesniais pakeitimais) nustatytų dydžių.

Pagrindinės triukšmo valdymo priemonės:

- transporto srautų planavimas;
- techninės priemonės triukšmo šaltiniuose (mažesnę triukšmą skleidžiančių šaltinių parinkimas, triukšmo mažinimas šaltinyje, triukšmo mažinimas poveikio vietoje);
- garso perdavimo mažinimas;
- ūkinės veiklos sąlygų reglamentavimas ir triukšmo normavimas;
- triukšmo kontrolė;
- planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ir aplinkai vertinimas, visuomenės sveikatos saugos ekspertizė, triukšmo poveikio visuomenės sveikatai vertinimas;
- strateginis triukšmo kartografavimas ir triukšmo lygio ribojimo zonų nustatymas.

Alytaus rajone oro transporto infrastruktūra menkai išplėtotą. Rajone yra įrengtas vienas pakilimo takas Maštalių k., Krokialaukio sen., kuris šiuo metu neeksploatuojamas. Perspektyvoje siūloma atnaujinti esamą pakilimo taką Maštalių k., pritaikant pramoginiam skraidymui (pramoginei veiklai). Aerodromo infrastruktūra turėtų būti orientuota lengvuosius, ultralengvuosius orlaivius, parasparnius, aviacijos šventes, apžvalginius skrydžius, pramoginius šuolius parašiu.

Atnaujinant pakilimo taką, būtina vadovautis civilinių aerodromų įrengimą reglamentuojančiais teisės aktais ir taisyklėmis. Aerodromui nustatyti apsaugos zonas.

7.5. BEVARIKLIS TRANSPORTAS

Bevariklis transportas turi būti skatinama susisiekimo rūšis dėl jo ekonomiškumo, ekologiškumo, humaniškumo ir higieniško. Tai yra universali susisiekimo ir aktyvaus poilsio priemonė, turinti prioritetą gyvenamosiose bei rekreacinėse teritorijose.

Alytaus rajonas neturi išplėto ir rišlaus dviračių takų tinklo, todėl pagrindinis dviračių eismas vyksta bendrame sraute. Pagal parengtus Alytaus rajono bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos rodiklius – apie 10 proc. gyventojų susisiekimui naudoja dviratį, t.y. pakankamai aukštas rodiklis, lyginant su kitais rajonais.

Bemotorio transporto skatinimui ir eismo saugumo užtikrinimui siūloma plėtoti dviračių transporto infrastruktūrą – įrengti dviračių takus, stovėjimo aikšteles, dviračių saugojimo vietas, informacinę infrastruktūrą, diegti eismo saugos priemones, kurios leistų derinti dviračių transportą su kitomis transporto rūšimis. Alytaus rajono savivaldybėje dviračių infrastruktūrą pirmiausiai siūloma plėtoti rajono urbanistiniuose centruose, šalia valstybinės reikšmės kelių, apjungiant gretimų teritorijų ir savivaldybių esamas ir planuojamas dviračių takų sistemas. Taip pat prioritetą turi būti skiriamas rekreacinėms teritorijoms.

Bemotorio transporto populiarinimui, turizmo skatinimui siūloma įrengti naują pažintinį, turistinį dviračių-pėsčiųjų taką, kuris apjungtų keturias Pietų Lietuvos savivaldybes (Alytaus r. Alytaus m., Prienų r. ir Birštono sav.). Šios jungties atsiradimas skatintų sveiką gyvenseną, užtikrintų saugius ir ekologiškus susisiekimo ryšius tarp savivaldybių, populiarintų pažintinį turizmą bei skatintų naujų traukos objektų ir paslaugų atsiradimą.

Palanki rajono padėtis, gausūs gamtiniai, kultūriniai išteklių ir artima kaimynystė su Lenkija, Baltarusija skatina tarptautinių ir nacionalinių turistinių trasų tinklo plėtrą. Šalia tarptautinių („Euro Velo“) bei nacionalinės ir regioninės reikšmės (pvz. „Dzūkijos dviračių žiedas“, „Keturių sostinių žiedas“) dviračių turizmo trasų siūloma vystyti poilsio, apgyvendinimo, maitinimo paslaugas.

7.6. VANDENS TRANSPORTAS

Šiuo metu Alytaus rajono savivaldybėje yra silpnai išnaudojamas vandens transporto potencialas, naujos infrastruktūros plėtra praktiškai nevykdoma. Vandens transportas siejamas su poilsinio, turistinio, sportinio pobūdžio veikla. Šalia Punios yra įrengta prieplauka, kuri naudojama rekreaciniais tikslais (baidarių, valčių priėmimui). Tačiau prieplauka yra nepakankamai išnaudojama - nėra įrengtų įlaidų vandens transporto nuleidimui į upę, aptarnavimo infrastruktūros.

Intensyvus vandens transporto panaudojimas rekreacijai yra vienas iš prioritetinių tikslų. Siekiant suaktyvinti vandens turizmą, siūloma įgyvendinti Alytaus apskrities teritorijos turizmo ir rekreacijos plėtros specialiojo plano sprendinius, t.y. įrengti plaukiojančias prieplaukas (šalia Nemunaičio miestelio ir Radžiūnų k.) Nemuno upėje. Šalia prieplaukų siūloma įrengti automobilių stovėjimo, atokvėpio aikšteles.

Vandens rekreacijos/turizmo sėkminga plėtra galima tik tokiu atveju, jei informacijos sklaida apie rekreacinius/turistinius maršrutus bus lengvai prieinama potencialiems turistams. Taip pat labai svarbu, kad visos lankytinos vietos būtų pritaikytos lankymui, o informacinės rodyklės nuo pagrindinių kelių nurodytų šiuos objektus.

Išlaikyti esamą ir skatinti naujų vandens transporto maršrutų, jungiančių su kitais miestais bei gyvenvietėmis, atsiradimą.

7.7. EISMO SAUGUMAS

Siekiant užtikrinti „Baltojoje knygoje“ (Europos komisija KOM (2011) 144, 2011-03-28) numatytų rodiklių pasiekimą, būtina nuolat gerinti eismo saugumą keliuose ir gatvėse. Dažnu atveju nepakanka

standartinių, visiems įprastų saugaus eismo gerinimo priemonių, todėl būtina diegti naujas saugaus eismo technologijas, įgyvendinant saugaus eismo programas. Šiose programose turi būti akcentuojami trys kertiniai elementai: eismo dalyvių elgesys, transporto priemonių saugumas ir kelių infrastruktūra. Saugaus eismo sistemą sudaro teisinės, inžinerinės ir švietėjiškos priemonės.

Teisinės saugumo priemonės. Saugaus eismo priemonių diegimas ir eismo organizavimas yra reglamentuojamas daugeliu teisės aktų, bet svarbiausi iš jų Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymas, kuris nustato eismo saugumo automobilių keliais teisinius pagrindus Lietuvos Respublikoje. Kitas labai svarbus dokumentas yra Kelių įstatymas, kuris nustato automobilių kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus, taip pat svarbios yra Kelių eismo taisyklės, kurios nustato eismo keliais tvarką visoje Lietuvoje, apibrėžiamos eismo dalyvių pareigos, eismo reguliavimo signalai ir t. t.

Inžinerinės saugaus eismo priemonės. Gatvėse ir keliuose taikomos šios inžinerinės eismo saugumo priemonės:

- Kelio ženklai;
- Dangos ženklavimas;
- Eismo reguliavimas šviesoforais;
- Pėsčiųjų perėjos su kryptiniu apšvietimu;
- Reguluojamos šviesoforu pėsčiųjų perėjos;
- Išmanieji šviesoforai;
- Saugumo salelės;
- Iškilios pėsčiųjų perėjos;
- Apsauginės pėsčiųjų tvorelės.

Šiuo metu kai kurios iš šių inžinerinių eismo priemonių taikomos labai minimaliai, reikėtų galvoti apie platesnį šių priemonių taikymą.

Švietėjiškos saugaus eismo priemonės. Būtina aktyviai prisidėti prie:

- Lietuvos automobilių kelių direkcijos vykdomo projekto „Saugokime vieni kitus kelyje“ ir kt.;
- Švietimo įstaigose ugdyti vaikų saugaus eismo kultūros įgūdžius;
- Šviesti visuomenę;
- Rengti saugaus eismo specialistus, mokytojus ir kelti jų kvalifikaciją.

8. INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA

Inžinerinė infrastruktūra yra neatsiejama urbanizuotos teritorijos dalis. Vykdamas planingą urbanizuotų teritorijų plėtrą, kartu turi būti vystoma ir inžinerinė infrastruktūra. Infrastruktūros nepakankamas išvystymas neigiamai veikia gamtinę aplinką ir žmonių gyvenimo kokybę. Pavėluotas infrastruktūros vystymas pareikalauja daugiau materialinių resursų, padaroma žala gamtai, sukelia nepatogumus gyventojams, sutrikdomas transporto priemonių eismas.

Bendrojo plano inžinerinės infrastruktūros dalies sprendiniai parengti, remiantis esamos inžinerinės infrastruktūros būklės analize, galiojančių teritorijų planavimo ir strateginių dokumentų sprendiniais. Bendrajame plane pateikti sprendiniai nėra baigtiniai, esant pagrįstam poreikiui, Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje gali būti statomi ir įrengiami infrastruktūros objektai, nepažymėti bendrojo plano keitimo infrastruktūros brėžinyje. Planuojamų objektų vietos turi būti tikslinamos ir konkretizuojamos žemesnio lygmens teritorijų planavimo ar projektavimo stadijose.

8.1. VANDENS TIEKIMAS IR NUOTEKŲ TVARKYMAS

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo ir išvalymo objektai eksploatuojami Simno, Miroslavo, Krokialaukio, Alytaus, Butrimonių, Alovės, Daugų, Nemunaičio, Pivašiūnų, Punios ir Raitininkų seniūnijose, Simno bei Daugų miestuose. Aptarnaujamoje teritorijoje yra įrengtos 33 vandenvietės ir 20 nuotekų tvarkymo sistemų. Rajone eksploatuojama apie 157 km vandentiekio tinklų ir apie 57 km nuotekų surinkimo tinklų. Centralizuotomis geriamojo vandens tiekimo ir/arba nuotekų tvarkymo paslaugomis naudojasi apie 7,4 tūkst. gyventojų, arba apie 27 proc. rajono gyventojų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 12 str. nuostatomis, siekti, kad nustatytoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose, ne mažiau kaip 95 procentai savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų būtų aprūpinti saugos ir kokybės reikalavimus atitinkančiu geriamuoju vandeniu ir nuotekų tvarkymo paslaugomis arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas.

Alytaus rajone įrengtų vandenviečių projektiniai pajėgumai yra pakankami užtikrinti perspektyvinį geriamojo vandens poreikį. Naujai urbanizuojamose teritorijose numatomas centralizuotas vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas.

Didžiąją vandens tiekimo sistemos dalį sudaro ketiniai ir plieniniai antikorozine danga nepadengti vamzdžiai, kurie pakloti prieš 40 ar daugiau metų. Dėl šios priežasties vandens tiekimo sistemos nėra patikimos, dažnai įvyksta avarijos (1 km tinklo tenka apie 1,24 avarijų). Vandens netektys perdavimo sistemoje siekia iki 32 proc. Viena iš pagrindinių priežasčių, trukdanti operatyviai likviduoti avarijas yra ta, kad nėra tikslų vandentiekio ir nuotekų tinklų planų.

Vandens kokybę vandenvietėse prastina palyginti didelis geležies kiekis bei su tuo susijęs vandens drumstumas. Taip pat vandens kokybei kenkia per dideli vamzdinių diametrai (vanduo užsistovi) bei vamzdinių gedimai, nes jų šalinimas susijęs su vandentiekio linijų atjungimu ir nusistovėjusio hidraulinio režimo keitimu. Siekiant užtikrinti aukštos kokybės geriamojo vandens tiekimą, būtina optimizuoti vamzdinių diametrus bei esant poreikiui įrengti vandens gerinimo įrenginius.

Prieš 20 ir daugiau metų įrengtų valymo įrengimų projektiniai pajėgumai yra per dideli (vidutiniškai išnaudojama apie 7,4 proc. projekcinio pajėgumo), todėl valymo procese sunaudojami dideli kiekiai elektros energijos, valymo įrenginiai tampa neekonomiški ir nerentabilūs. Panaši situacija yra ir su nuotekų surinkimo tinklais, kurių būklė yra prasta. Dėl vamzdžių ilūžimų, įtrūkimų, nelanksčių sandūrų vamzdiniai užsikemša, vyksta avarijos (1 km tinklo tenka apie 1,3 avarijų), gruntinio vandens ir nuotekų infiltracija ir eksfiltracija. Šiuo metu infiltracija į nuotekų tinklus siekia apie 43 proc. Siekiant įgyvendinti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo reikalavimus bei užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę ir sumažinti galimą aplinkos taršą, būtina rekonstruoti esamas nuotekų valyklas, nuotekų tinklus bei planingai plėsti centralizuotas nuotekų tvarkymo sistemas.

Alytaus rajone paviršinės (lietaus) nuotekos surenkamos tik Simno ir Daugų miestuose. Dauguma paviršinių (lietaus) nuotekų nuo kietų dangų ir žalių plotų atskirais kolektoriais surenkami ir be valymo išleidžiami į atvirus vandens telkinius. Kaimo vietovėse paviršinės nuotekos grioviais ir žemumomis teka į upes ir ežerus arba infiltruojasi į gruntą. Rajone yra tik lokalūs paviršinių (lietaus) nuotekų valymo įrenginiai apvalantys nuo purvo ir naftos produktų. Didesnę dalį tinklų reikia rekonstruoti, nes į juos patekę gamtiniai vandenys didina vandenvėlos įrenginių hidraulinį apkrovimą. Paviršinių (lietaus) nuotekų sistemos priežiūrą ir plėtrą riboja informacijos stoka apie esamos infrastruktūros būklę bei ribotos finansinės galimybės. Perspektyvoje būtina inventorizuoti esamas paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo sistemas ir numatyti plėtros poreikį bei rekonstrukcijos galimybes.

Bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatytų pramoninių teritorijų aprūpinimas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugomis turi būti sprendžiamas Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimu ir/ar vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų, techninių projektų rengimo metu.

Bendruoju planu siekiama, kad visas tiekiamas vanduo atitiktų geriamojo vandens reikalavimus, o išleidžiamos nuotekos tenkintų aplinkosauginius reikalavimus. Siekiant įgyvendinti šias nuostatas bei teisės aktų reikalavimus, Alytaus rajono bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatoma:

Vandens tiekimo sistemos modernizavimas/plėtra:

- Vadovaujantis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, būtina užtikrinti, kad Alytaus rajono savivaldybės teritorijoje, nustatytoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijose ne mažiau kaip 95 procentai viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijos gyventojų gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas. Atsižvelgiant į tendencingai mažėjantį gyventojų skaičių bei ribotas investicijas į infrastruktūrą, būtina atnaujinti 2009 m. Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą (2009.06.30 Alytaus rajono tarybos sprendimas Nr. K-242), kuriame būtų inventorizuota visa vandentvarkos infrastruktūra, identifikuoti tinklų ruožai, kuriuose įvyksta daugiausiai avarijų, nustatomi infrastruktūros atnaujinimo prioritetai bei plėtros poreikis, tikslinamos viešojo vandens tiekimo teritorijos, teritorijų aglomeracijos ir pan.

- Būtina nuolat vykdyti Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną, kurią reglamentuoja vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklės (LR Aplinkos ministro 2014 m. lapkričio 6 d. įsakymas Nr. D1-885 (su vėlesniais pakeitimais)).

- Vadovaujantis 2015 m. gruodžio 14 d. LR Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-912 „Dėl požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais), nustatyti ir įregistruoti vandenviečių apsaugos zonas. Tam tikslui inicijuoti esamo Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano keitimą, kurio apimtyje būtų nustatomos vandenviečių apsaugos zonos.

Vandenviečių apsaugos zonoms taikytinos specialiosios žemės naudojimo sąlygos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą įrašomos Lietuvos Respublikos žemės įstatymo, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų nustatyta tvarka.

- Inventorizuoti Santaikos kaime esančią vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą ir ją perduoti viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui.

- Geriamojo vandens kokybės užtikrinimui Jučionių ir Kedonių kaimuose įrengti vandens gerinimo įrenginius.

- Simno ir Daugų miestuose rekonstruoti esamus vandens bokštus bei įrengti vandens gerinimo įrenginius.

- Siekiant užtikrinti gyventojų saugumą bei kraštovaizdžio vaizdingumą, nenaudojamus vandens bokštus siūloma demontuoti.

- Siekiant užtikrinti patikimą ir kokybišką vandens tiekimą, būtina atnaujinti/rekonstruoti geriamojo vandens tiekimo tinklus visose centralizuoto vandens tiekimo sistemose.

- Alytaus rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano sprendiniuose nustatytoje viešojo vandens tiekimo teritorijose, planingai plėsti centralizuotas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemas. Prioritetas skiriamas vandentvarkos sistemoms, prie kurių yra prisijungę daugiausia vartotojų.
- Vadovaujantis Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2012 m. gegužės 29 d. įsakymu „Dėl ištirtų požeminio vandens (išskyrus pramoninį) išteklių aprobavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, atlikti vandenviečių išteklių aprobavimą.
- Atlikti visų vandens tiekimo sistemų inventorizaciją. Inventorizavus esamą infrastruktūrą, vykdyti planingą infrastruktūros atnaujinimą.

Nuotekų tvarkymas:

- Siekiant įgyvendinti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo reikalavimus bei užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę ir sumažinti galimą aplinkos taršą, būtina planingai plėsti centralizuotas nuotekų tvarkymo sistemas bei rekonstruoti esamas. Nuotekų tvarkymas ir plėtra turi būti vykdoma vadovaujantis LR Aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. D1-236 „Dėl nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ bei kitų teisės aktų nuostatomis.
- Rekonstruoti Butrimonių, Venciūnų, Alovės, Makniūnų ir Pivašiūnų nuotekų valymo įrenginius. Minėtose teritorijose nuotekų valymo įrenginiai yra morališkai ir fiziškai nusidėvėję, neturi įrengtų dumblo sausavimo įrenginių, sandėliavimo vietų, todėl dumblas laikomas atviruose tvenkiniuose, kurie nėra apsaugoti nuo išsiliejimo.
- Simno nuotekų valykloje įrengti dumblo sausavimo ir sandėliavimo infrastruktūrą.
- Krokialaukyje (vykdomas pirkimas), Užupiuose, Geniuose, Angininkuose, Mergalaukyje, Simne, Komisaruvkoje, Kančėnuose įrengti naujus nuotekų valymo įrenginius bei rekonstruoti/išplėsti nuotekų tvarkymo sistemas, prijungiant naujus vartotojus.
- Geištaruose, Butrimonyse, Venciūnuose ir Miroslave atnaujinti/rekonstruoti esamas nuotekų siurbines. Siurbinės yra fiziškai nusidėvėjusios, reikalinga nauja elektros instaliacija, vidaus bei išorės remontas.
- Simno mieste dėl esamo reljefo bei ribotų galimybių įrengti savitakinės nuotekų surinkimo sistemas, pusė miesto gyventojų neturi galimybės prisijungti prie centralizuotos nuotekų tvarkymo sistemos. Tam tikslui siūloma įrengti dvi nuotekų perpumpavimo stotis bei išplėsti nuotekų surinkimo tinklą, prijungiant naujus vartotojus.
- Atlikti visų nuotekų tvarkymo sistemų inventorizaciją. Inventorizavus esamą infrastruktūrą, vykdyti planingą jos atnaujinimą.
- Nustatyti ir įregistruoti nuotekų valymo įrenginių sanitarines apsaugos zonas.

Lietaus nuotekų tvarkymas:

- Vystyti paviršinių (lietaus) nuotekų infrastruktūrą Simno ir Daugų miestuose. Tam tikslui parengti paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą arba plėtros schemą, studiją.
- Vadovaujantis Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento nuostatomis, Alytaus rajono savivaldybės kaimiškosiose vietovėse, paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymas turi būti vykdomas vadovaujantis šiais principais:
 1. Sumažinti paviršinių nuotekų susidarymą ir (ar) surinkimą (turi būti įrengiama kiek galima mažiau nelaidžių paviršių (išskyrus galimai teršiamas teritorijas), įrengiami švarių paviršinių nuotekų sugerdinimo į gruntą įrenginiai, planuojamos kiek galima mažesnės galimai teršiamos teritorijos ir pan.);
 2. Sumažinti į aplinką išleidžiamų paviršinių nuotekų kiekį (pvz. numatomas paviršinių nuotekų panaudojimas gamybos, žaliųjų plotų laistymo, gaisrų gesinimo reikmėms, įrengiamos filtravimo juostos, sugėrimo takai, sulaikymo ir (ar) išlaikymo tvenkiniai ir pan.);
 3. Sumažinti susidarančių paviršinių nuotekų užterštumą (pvz., numatyti sausą galimai teršiamų teritorijų valymą, įrengti stogines taršos atžvilgiu pavojingiausiose vietose ar pan.).

Rengiant teritorijų planavimo dokumentus, statybos projektus ir pan., prioritetas turi būti skiriamas 1 ir 2 punktus atitinkančių techninių sprendinių įgyvendinimui.

Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų, sodininkų bendrijų, neurbanizuotose ir konservacinėse teritorijose, paviršinės (lietaus) nuotekos tvarkomos decentralizuotai (individualiai). *Decentralizuotas paviršinių nuotekų tvarkymas – paviršinių nuotekų tvarkymas, kai šios nuotekos pašalinamos į aplinką nenaudojant (neprisijungus prie) paviršinių nuotekų tvarkymo sistemų, kurias eksploatuoja paviršinių nuotekų tvarkytojas (savivaldybės kontroliuojama įmonė, teisės aktų nustatyta tvarka įgijusi teisę ir pareigą tvarkyti paviršines nuotekas savivaldybės teritorijoje), t.y. kai paviršinės nuotekos surenkamos ir išleidžiamos į aplinką naudojant individualias, teritorijos paviršiaus valdytojo eksploatuojamas paviršinių nuotekų tvarkymo sistemas.*

Paviršinės nuotekos, susidaranti ant galimai teršiamų teritorijų, turi būti surenkamos atskira paviršinių nuotekų surinkimo sistema, kurioje turi būti įdiegtos priemonės, leidžiančios vykdyti nustatytus reikalavimus atitinkančią nuotekų apskaitą, laboratorinę kontrolę ir, esant reikalui, per 10 min. nuo sprendimo priėmimo uždaryti nuotekų išleistuvą.

8.2. ŠILUMOS TIEKIMAS

Alytaus rajone centralizuota šilumos tiekimo sistema yra menkai išvystyta. Rajone veikia trys centralizuotos šilumos tiekimo sistemos (Simno mieste, Venciūnų ir Pavišiūnų gyvenvietėse) prie kurių yra prijungta 14 abonentų (306 vartotojai). Termofikacinių tinklų yra įrengta apie 4,5 km. Šilumos tiekimo nuostoliai ir šilumos netektys sudaro apie 23 proc. nuo viso pagaminto šilumos kiekio. 2016 metais Simno katilinėje buvo remontuoti vandens šildymo katilai, dūmtraukis ir dūmų vamzdynas. Alytaus rajono centralizuotos šilumos ūkio sistemos būklė yra pakankamai gera, tačiau, siekiant sumažinti šilumos perdavimo nuostolius tinkluose bei užtikrinti centralizuotos šilumos tiekimo patikimumą, numatoma:

- Simno katilinėje pakeisti 2 (po 2,5 MW) vandens šildymo katilus, kūrenamus medžio drožlėmis;
- Atnaujinti/pakeisti Simno katilinės kamina.
- Įrengti 2,0 MW galios rezervinį vandens šildymo katilą, kūrenamą skystu kuru. Rezervinio katilo įrengimas užtikrintų nepertraukiamą šilumos tiekimą gedimų metu.
- Simno mieste rekonstruoti šilumos tiekimo trasas: Ateities g. 300 m., Vytauto g.300 m., Pavasario g. 200m., Melioratorių g. 160 m.
- Išlaikyti ir plėsti centralizuotos šilumos tiekimą, prijungiant naujus vartotojus (prijungti 8 butų gyvenamą pastatą, adresu Vytauto g. 85).
- Atlikti katilinės pastato, aikštelių, privažiavimo kelių atnaujinimą/rekonstrukciją.
- Utilizuoti sieringo mazuto likučius iš esamų rezervuarų.

8.3. ELEKTROS ENERGIJOS TIEKIMAS

Didinti elektros energijos tiekimo efektyvumą ir patikimumą savivaldybės gyventojams ir ūkio subjektams:

- modernizuoti, rekonstruoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą, keičiant jį kabelinėmis linijomis, siekiant užtikrinti elektros tiekimo patikimumo ir kokybės reikalavimus, didinti elektros tiekimo efektyvumą;
- esant poreikiui, rekonstruoti susidėvėjusias ar įrengti naujas 10 kV/0,4 kV transformatorių pastotes urbanizuotose ar urbanizuojamose teritorijose. Naujai statomų transformatorių pastočių vieta ir galia parenkama, atsižvelgiant į prognozuojamų prijungti vartotojų skaičių. Konkreti pastočių vieta nustatoma vietovės lygmens kompleksiniais teritorijų planavimo dokumentais arba inžinerinės infrastruktūros vystymo specialiaisiais planais, techniniais projektais.
- bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatytų pramoninių teritorijų aprūpinimas elektros energija turi būti sprendžiamas vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentais ir/ar techniniais projektais. Šalia numatytų pramoninių teritorijų praeina 330 kV ir 110 kV elektros oro linijos. Transformatorių skaičius ir galingumas turi būti nustatomas teritorijų planavimo dokumentais ir/ar techniniais projektais, įvertinus veiklos pobūdį bei apimtį. Naujų transformatorių statyboms turi būti formuojamas atskiras žemės sklypas, nustatomi naudojimo, tvarkymo, apsaugos reglamentai, servitutai ir pan.;

- bendrajame plane numatomose užstatyti teritorijose vartotojų elektros įrenginių prijungimui prie skirstomųjų elektros tinklų būtina gauti prisijungimo sąlygas teisės aktų nustatyta tvarka. Elektros tinklų eksploatavimui, aptarnavimui, remontui bei naudojimui užtikrinti, nustatyti servitutus apsaugos zonų ribose (LR Elektros energetikos įstatymas Nr. VIII-1881, 2000-07-20);
- rekonstruoti ir plėsti miesto, gyvenviečių ir kaimų gatvių apšvietimo tinklą. Gatvių apšvietimui numatyti elektrą tausojančių sistemų įdiegimą;
- rekonstruojant orinius elektros tiekimo tinklus, ypač urbanizuotose teritorijose, įvertinti galimybę tinklus pakloti po žeme, nes tai sudarytų sąlygas elektros tiekimo patikimumui ir saugumui didinti, natūralaus kraštovaizdžio išlaikymui. Naujai užstatomose teritorijose elektros tiekimo tinklus, kai techniškai pagrįsta, kloti po žeme;
- siekiant didinti elektros tiekimo efektyvumą ir patikimumą, optimizuoti transformatorių galias;
- vadovaujantis Elektros linijų apsaugos taisyklėmis (LR Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymas Nr. 1-93) išlaikyti vertikalius ir horizontalius atstumus nuo veikiančių elektros tinklų;
- išlaikyti elektros infrastruktūros objektų apsaugos zonas ir jų tvarkymo režimus teisės aktų nustatyta tvarka;

Siekiant užtikrinti nepertraukiamą ir patikimą elektros energijos perdavimą bei padidinti energetinį saugumą Lietuvos elektros energetikos sistemai dirbant sinchroniškai su kontinentinės Europos elektros tinklais. LITGRID AB planuoja pastatyti 110 kV elektros perdavimo linijos Griškonys – Varėna. Numatoma nutiesti apie 50 km ilgio naują 110 kV elektros perdavimo liniją, sujungiančią transformatorių pastotę Griškonys (Alytaus r. sav.) su transformatorių pastotę Varėna (Varėnos r. sav.) bei išplėsti Griškonio transformatorių pastotės teritoriją.

Vykdamas teritorijų urbanizavimą būtina vadovautis Energetikos ministro 2011-12-20 įsakymu Nr. 1-309 patvirtintomis Elektros linijų ir instaliacijos įrengimo taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); Energetikos ministro 2012-02-03 įsakymu Nr. 1-22 patvirtintomis Elektros įrenginių įrengimo bendrosiomis taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); Energetikos ministro 2010-03-29 įsakymu Nr. 1-93 patvirtintomis Elektros tinklų apsaugos taisyklėmis (su vėlesniais pakeitimais); LRV nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) bei kitais teisės aktais. Būtina išlaikyti elektros perdavimo linijų apsaugos zonas, kuriose ribojama ar draudžiama ūkinė veikla. Elektros tinklų apsaugos zonose be raštiško tuos elektros tinklus eksploatuojančių asmenų sutikimo draudžiama statyti, remontuoti, rekonstruoti arba griauti bet kokius statinius.

8.4. ATSINAUJINANTYS ENERGIJOS IŠTEKLIAI (AEI)

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti AEI energiją, Lietuva AEI dalį bendrame galutiniame šalies energijos suvartojime iki 2020 m. yra įsipareigojusi padidinti iki 23 proc., o AEI dalį transporto sektoriaus galutiniame energijos suvartojime visų rūšių transporte padidinti ne mažiau kaip iki 10 proc. Siekiant įgyvendinti šiuos įsipareigojimus, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme yra numatyti ir sektoriai tikslai – AEI dalį elektros energijos balanse padidinti ne mažiau kaip iki 20 proc., centralizuotai tiekiamos šilumos energijos, pagamintos iš AEI, dalį šilumos energijos balanse padidinti ne mažiau kaip iki 60 proc., o namų ūkiuose AEI dalį šildymui sunaudojamų energijos išteklių balanse padidinti ne mažiau kaip iki 80 proc.

Atsinaujinančių energijos išteklių (AEI) naudojimo Alytaus rajone pagrindiniai tikslai turi būti siejami su visos šalies koncepcija – plėtoti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą. AEI įdiegimas susijęs su darnia energetikos plėtra, kuri remiasi dviem pagrindiniais principais – energijos poreikių mažinimu, didinant jos vartojimo efektyvumą ir iškasamo kuro pakeitimą atsinaujinančiais energijos išteklių. AEI plėtra neturi stabdyti savivaldybės ekonominės plėtros, bet turi padėti siekti ekonominių rodiklių, gaminant centralizuotai tiekiamą šilumą, didinant gyventojų užimtumą ir siekiant, kad kuo didesnė išlaidų energetiniams poreikiams dalis liktų savivaldybės ribose. Galimas savivaldybės vaidmuo, skatinant atsinaujinančių energetinių išteklių naudojimą:

- prisidėti, kuriant palankias sąlygas naudoti atsinaujinančius energijos išteklius – teikti pirmenybę projektams, kurie su mažiausiomis sąnaudomis duotų didžiausią efektą ir užtikrintų galimybę kiekvienam potencialiam investuotojui dalyvauti su atsinaujinančiais energijos ištekliais susijusioje veikloje;
- plėtojant elektros energetikos, šilumos energetikos infrastruktūras, sudaryti palankias sąlygas įgyvendinti atsinaujinančių energijos išteklių projektus, užtikrinti, kad su šiais projektais susijusios administracinės procedūros būtų kuo paprastesnės;
- į atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimą įtraukti ne tik verslininkus, bet ir palaikyti privačias AEI naudojimo iniciatyvas, teikiant finansinę ar kitokią pagalbą;
- skatinti savivaldos įmones įvertinti savo galimybes naudoti atsinaujinančius energijos išteklius energetinių poreikių tenkinimui, iškilus būtinybei atlikti atitinkamas galimybių studijas;
- skatinti ūkininkus, miškų savininkus įsitraukti į biokuro ruošimo ir gamybos procesus;
- vykdyti informavimo ir šviečiamąją veiklą atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo klausimais;
- išlaikyti, kad šiluminės energijos naudotojų sektoriuose naudojamos galutinės šiluminės energijos būtų pagaminama iš AEI.

Alytaus rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių plėtra vykdoma vadovaujantis 2013 m. parengtos „Atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo Alytaus regiono Alytaus rajone galimybių studijos“ rekomendacijomis. Perspektyvoje rekomenduojama parengti Alytaus rajono savivaldybės atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtros veiksmų planą arba atnaujinti minėtą galimybių studiją, kurios apimtyje būtų nustatytos, konkretizuotos potencialios atsinaujinančių energijos išteklių plėtros teritorijos.

Elektros energijos gamyba iš AEI. Alytaus rajone elektros energijos gamyba iš atsinaujinančių energijos šaltinių išvystyta silpnai. Alytaus rajone veikia 159 elektrinės, kurios naudoja saulės energiją ir viena jėgainė, naudojanti biudujas. Bendras jėgainių galingumas sudaro apie 4 MW. Vėjo jėgainių rajone įrengta nėra (didesnių nei 10 kW). Tiek saulės, tiek vėjo energija, energetiniu požiūriu yra patys reikšmingiausi atsinaujinantys energijos ištekliai ir yra viena iš pagrindinių tvarios energetikos plėtros krypčių.

Teritorijos vėjo jėgainių įrengimui parenkamos vadovaujantis žemiau išdėstytais kriterijais, t.y. teritorijos, kuriose vėjo jėgainių įrengimas neturi būti nagrinėjamas:

- saugomose teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- NATURA 2000 teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose;
- vertingose estetiniu požiūriu kraštovaizdžio vizualinės struktūros teritorijose;
- miškuose, pelkėse, paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose;
- naudingų iškasenų telkinių teritorijose;
- urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose;
- rekreacinėse teritorijose;
- aerodromų apsaugos zonose, radiolokatorių veikimo zonose.

Kompaktiškai užstatytų teritorijų gretimybėse (500 m atstumu) vėjo jėgainių įrengimas nerekomenduojamas.

Konkrečios vietos, apribojimai bei atstumai nuo saugomų teritorijų ir jų buferinių apsaugos zonų, NATURA 2000 ir urbanizuotų teritorijų turi būti nustatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ar techniniais projektais (jei to reikalauja teisės aktai), kurių apimtyje atliekamos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSU) bei kitos teisės aktuose nustatytos privalomos procedūros.

Potencialios teritorijos vėjo jėgainių įrengimui yra pateiktos schemoje „Vėjo jėgainių teritorijų nustatymo schema“ (Priedas Nr. 2). Vėjo jėgainės gali būti įrengiamos ir kitose Alytaus rajono

savivaldybės teritorijos jei jų įrengimas neturės neigiamos įtakos gamtiniams aplinkos komponentams bei žmonių sveikatai.

Šilumos gamyba iš AEI. Šilumos gamybą iš atsinaujinančių energijos išteklių vykdo tik SĮ „Simno komunalininkas“. Centralizuota šilumos tiekimo sistema funkcionuoja tik Simno mieste. Katilinėje yra du biokuro katilai, kurių suminė galia - 5 MW.

Atsinaujinančių išteklių energijos (AIE) vartojimo efektyvumo didinimo priemonės:

- saulės kolektorių įrengimas ant pastatų stogų;
- fotomodulių įrengimas ant pastatų stogų;
- žaliųjų pirkimų taikymas viešuosiuose pirkimuose;
- gatvių apšvietimo sistemos modernizavimas;
- alternatyvių transporto priemonių naudojimo skatinimas, įrengiant dviračių takus ir kitą bemotorio transportui aptarnauti skirtą infrastruktūrą;
- elektromobilių infrastruktūros plėtra;
- saulės energijos panaudojimas gatvių, parkavimo aikštelių ir kt. viešų vietų apšvietimui;
- visuomenės informavimas apie atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo galimybes, finansavimo tvarką;
- savivaldybės ir jai priklausančių įstaigų ir įmonių darbuotojų mokymai AIE platesnio panaudojimo klausimais.

8.5. DUJŲ TIEKIMAS

Alytaus rajonui dujos tiekiamos nuo magistralinio dujotiekio atšakos. Magistralinio dujotiekio atšakoje yra įrengtos dujų skirstymo stotys (Alytaus dujų skirstymo stotis ir Butrimonių dujų skirstymo stotis). Dujų skirstymo stotyse dujų slėgis sumažinamas, ir išvalytos bei odoruotos gamtinės dujos paskirstomos vartotojams. Pagrindiniai gamtinių dujų vartotojai yra gyventojai, kurie dujas naudoja maisto gamybai ir patalpų šildymui. Perspektyvoje tikslinga skatinti gyvenamųjų teritorijų dujofikavimą bei vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų namų savininkus, kurie naudoja skystą ir kietą neatsinaujinantį kūrą, jungtis prie dujotiekio tinklų ir patalpas šildyti naudojant dujinius katilus.

Gamtinių dujų perdavimo ir paskirstymo tinklų plėtra vykdoma į urbanizuotas teritorijas, įvertinus ekonominį pagrįstumą. Dujų tinklai planuojami, projektuojami ir klojami, įvertinus gamtinių dujų vartotojų skaičių ir jų perspektyvinius poreikius, statybos darbų sąmatą, eksploataavimo kaštus, techninius, ekonominius, aplinkosauginius ir finansinius rodiklius bei atsiperkamumą. Skirstomasis vidutinio ir žemo slėgio vamzdynas turi būti plėtojamas, vadovaujantis rinkos principais, vartotojams ir dujų tiekimo įmonėms tarpusavyje sutarus.

Bendrojo plano sprendiniuose pažymėtas pramonines teritorijas, atsiradus potencialiems vartotojams, numatoma dujofikuoti. Dujotiekio tinklų atvedimas iki pramoninių teritorijų turi būti sprendžiamas teritorijų planavimo dokumentais ir/ar techniniais projektais.

Plėtojant inžinerinę infrastuktūrą, rezervuoti teritorijas gamtinių dujų tinklų įrengimui, apsaugos zonoms bei aptarnavimui. Plėtojant dujotiekio sistemas išlaikyti apsaugos zonas, pagal galiojančius teisės aktus.

Magistralinio dujotiekio trasoms yra taikomi užstatymo normatyvai – didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienetu, pastatų aukštų skaičius bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Šiose teritorijose, negavus magistralinio dujotiekio savininko rašytinio pritarimo, yra draudžiama projektuoti ir statyti bet kokius naujus statinius ar įrenginius, juos rekonstruoti, projektuoti ir atlikti statinių bei įrenginių remonto arba griovimo darbus, keisti pastatų (patalpų) paskirtį, formuoti naujus nekilnojamojo turto kadastro objektus, kaip atskirus nekilnojamojo turto objektus suformuojant patalpas pastate, planuoti teritorijas, nustatyti ar keisti žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo

paskirtį ir/ar būdą, formuoti naujus ar pertvarkyti esamus žemės sklypus ir pan. Teritorijose, kuriose yra pasiekti magistralinio dujotiekio vietovės klasėse taikomi užstatymo normatyvai, bendrojo plano sprendinių įgyvendinimas galimas tik atlikus magistralinio dujotiekio rekonstravimą, pakeičiant esamą vietovės klasę į aukštesnę. Magistralinio dujotiekio rekonstravimui turi būti taikomos Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 15 straipsnio 4 dalies nuostatos.

2016 m. birželio 22 d. LR vyriausybės nutarimu Nr. 629 „Dėl Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialiojo plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialusis planas, kurio sprendiniai įtraukti į Alytaus rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą.

Veiklos reglamentavimas magistralinio dujotiekio įtakos zonoje:

- Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų;
- Alytaus rajone esantys magistraliniai dujotiekiai yra pirmos vietovės klasės;
- Planuojamam magistraliniam dujotiekiui (pagal Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje specialųjį planą) yra taikoma pirmą ir trečią vietovės klasę. Skirtingų vietovės klasių sandūroje, 200 metrų atstumu į abi puses nuo MDV ir 200 metrų išilgai MDV, skaičiuojant nuo skirtingų vietovės klasių sandūros taško į aukštesnės vietovės klasės pusę, yra taikomi kitoje vietovės klasių sandūros taško pusėje esančiai žemesnei vietovės klasei būdingi užstatymo normatyvai;
- Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: užstatymo pastatais, skirtais žmonėms būti, tankis vietovės klasės vienetu, pastatų aukštų skaičius ir atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdžio iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius magistralinio dujotiekio pirmos vietovės klasės vienetu yra ne daugiau kaip 10 pastatų, didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius – ne daugiau kaip 3 aukštai (įskaitant pastogę/mansardą). Atstumas nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Rengiantis statyti pastatus, įrenginius ar kitus objektus, patenkančius į magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijų ribas, t. y. 200 metrų ir mažesniu atstumu nuo magistralinio dujotiekio trasos, taip pat šiose teritorijose pertvarkant žemės sklypus, keičiant jų pagrindinę tikslinę naudojimo paskirtį ir (ar) naudojimo būdą (-us) bei juose planuojant kitą veiklą (veiksmus), būtina gauti magistralinio dujotiekio savininko rašytinį pritarimą.

8.1. lentelė. Vietovės klasėse taikomi užstatymo normatyvai.

Užstatymo normatyvai	Vietovės klasė ⁴⁾			
	1	2	3	4
Didžiausias leistinas pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius vietovės klasės vienetu ¹⁾	10	46	-	-
Didžiausias leistinas pastatų aukštų skaičius ²⁾	3	3	3	-
Mažiausias leistinas atstumas nuo MDV iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių (metrais) ³⁾	90	90	-	-

Pastabos:

¹⁾ Pastatų, skirtų žmonėms būti, skaičius nustatomas pagal LR energetikos ministro 2014 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 1-12 patvirtintas magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisykles.

²⁾ Į nustatytą didžiausią leistiną pastatų aukštų skaičių įskaičiuojama ir pastogė (mansarda), t.y. 1-3 vietovės klasių teritorijose yra leidžiami ne didesni nei 3 aukštų be pastogės (mansardos) arba 2 aukštų su pastoge (mansarda) pastatai;

³⁾ Be mažiausių leistinų atstumų nuo MDV iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių visose vietovės klasių teritorijose taip pat yra taikomi magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklių III skyriaus trečiajame skirsnyje nurodyti mažiausi leistini atstumai nuo magistralinio dujotiekio iki statinių ir kitų objektų;

4) vietovės klasė – bet kuri išilgai magistralinio dujotiekio vamzdyno besitęsiančios teritorijos atkarpa, esanti po 200 metrų į abi puses nuo MDV ašies ir besitęsianti 1600 metrų išilgai MDV.

- Susisiekiimo, inžinerinės infrastruktūros ir/ar kitų objektų susikirtimai, prasilenkimai bei gretimybė su magistraliniu dujotiekiu turi būti sprendžiami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose ir/ar statybos projektuose;

Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius, būtina vadovautis LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimo Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ VII skyriaus „Magistralinių dujotiekių ir naftotiekių bei jų įrenginių apsaugos zonos“ (su vėlesniais pakeitimais), LR Energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 patvirtintų Magistralinio dujotiekio įrengimo taisyklių (su vėlesniais pakeitimais), LR Energetikos ministro 2010-07-16 įsakymu Nr. 1-213 patvirtintų Magistralinių dujotiekių apsaugos taisyklių (su vėlesniais pakeitimais), reikalavimais, nuostatomis.

8.6. RYŠIŲ INFRASTRUKTŪRA

Pagrindinis viešojo fiksuoto telefoninio ryšio operatorius Alytaus rajone yra Telia Lietuva, AB, tačiau fiksuotojo telefono ryšio abonentų skaičius butuose nuolat mažėja. Mobiliojo ryšio paslaugos Lietuvoje per pastaruosius metus plito ir tobulėjo greičiausiai, lyginant su kitomis telekomunikacijų paslaugomis. Šiuo metu Alytaus rajone galima naudotis kelių mobiliojo ryšio operatorių teikiamomis paslaugomis. Siekti, kad ryšio paslaugos būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams, siūloma ir toliau vystyti ryšių sistemą:

- plėsti viešojo interneto prieigos taškų skaičių gyvenamosiose vietovėse ir sudaryti sąlygas gyventojams naudotis internetu;
- sudaryti sąlygas naujų telekomunikacinių paslaugų diegimui ir tiekiamų paslaugų kokybės gerinimui;
- plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą ir galimybę naudotis plačiajuosčio duomenų perdavimo prieiga;
- išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą.

Bendrojo plano sprendinių keitimo brėžinyje pažymėti planuojami ryšių bokštai yra sąlygas išduodavusių institucijų bei ryšio operatorių perspektyviniai pageidavimai, kurie turės būti detalizuojami, rengiant kito lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar techninius projektus.

Rengiant vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentus ir/ar techninius projektus, rezervuoti teritorijas komunikaciniams koridoriams, apsaugos zonoms bei aptarnavimui.

Įgyvendinant bendrojo plano sprendinius būtina vadovautis Lietuvos Respublikos Elektroninių ryšių įstatymu, Telekomunikacijų tinklų apsaugos taisyklėmis. Telekomunikacijų tinklai neturi patekti po planuojamais statiniais bei į gatvės važiuojamąją dalį. Priešingu atveju numatyti esamų telekomunikacijų tinklų ir įrengimų iškėlimo trasas, ir vietas. Numatyti reikiamas naujas telekomunikacijų trasas, einančias inžinerinių komunikacijų koridoriumi nuo artimiausio ryšių kabelių kanalų šulinio. Nustatyti telekomunikacijų tinklų apsaugos zonoje žemės panaudojimo apribojimus.

8.7. MELIORACIJOS SISTEMOS

Pagerinti laukų bendrojo naudojimo melioracijos inžinerinės infrastruktūros techninę būklę, išsaugoti ir puoselėti žemės ūkio vandens išteklių ekologinę vertę kaimo vietovėse. Skatinti gyventojus ir kaimo bendruomenes aktyviai dalyvauti struktūrinių fondų paramos programose, sprendžiant melioracijos sistemų atnaujinimo ir griovių šlaitų priežiūros klausimus. Užstatant naujas teritorijas, būtina išlaikyti ar atstatyti pažeistas melioracijos sistemas. Statant naujus ar vykdant melioracijos statinių atstatymo (pertvarkymo) darbus, laikytis galiojančių Melioracijos techninio reglamento nustatytais apsaugos zonų reikalavimais.

8.8. ATLIEKŲ TVARKYMAS

Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimo visuotinumui užtikrinti būtina sudaryti sąlygas visiems fiziniams bei juridiniams asmenims naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei atliekas rūšiuoti jų susidarymo vietoje. Alytaus rajone atliekų tvarkymas ir toliau turi būti vykdomas vadovaujantis Alytaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano 2014-2020 m. ir Alytaus rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklių nuostatomis. Pasibaigus atliekų tvarkymo plano sprendinių įgyvendinimo laikotarpiui, turi būti parengtas naujas/pakeistas dokumentas, nustatantis tolimesnes atliekų tvarkymo kryptis. Už atliekų tvarkymo plano įgyvendinimą yra atsakinga Alytaus rajono savivaldybė ir UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“ (ARATC). Siekiant visiems sudaryti sąlygas naudotis atliekų tvarkymo sistemos teikiamomis paslaugomis bei užtikrinti aplinkosauginius reikalavimus, būtina ir toliau plėtoti atliekų surinkimo infrastruktūrą. Atliekų surinkimas, saugojimas bei perdirbimas turi būti vykdomas vadovaujantis LR Atliekų tvarkymo įstatymo (1998.06.16 Nr.VIII-787), Valstybinio atliekų tvarkymo 2014-2020 m. plano (2002.04.12 LRV nutarimas Nr.519), Atliekų tvarkymo taisyklių (1999.07.14 LR Aplinkos ministro įsakymas Nr.217) nuostatomis.

Alytaus rajone veikia Alytaus regiono nepavojingų atliekų sąvartynas, kurį eksploatuoja UAB „Alytaus regiono atliekų tvarkymo centras“. Alytaus regioniniame sąvartyne pagal projektinį pajėgumą per 20 metų numatyta pašalinti apie 1065000 t atliekų. Per 10 eksploatacijos metų pašalinta apie 577516 t atliekų, kas sudaro apie 54 proc. numatomo užpildyti kiekio. Sąvartynui yra taikoma 500 m sanitarinė apsaugos zona (žr. susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinį). Atliekų sąvartynų veiklą reglamentuoja LR Aplinkos ministro 2000.10.18 įsakymas Nr. 444 „Dėl atliekų sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“. Naujų sąvartynų poreikis ar esamų plėtra nustatoma apskričių atliekų tvarkymo planuose. Regioninių sąvartynų vietos numatomos apskričių bendruosiuose teritorijų planuose. Alytaus rajone naujo sąvartyno įrengimas ar esamo plėtra nenumatoma.

Atliekų tvarkymo sistemoje, numatoma:

- mažinti šalinamų savivaldybės teritorijoje susidariusių komunalinių atliekų kiekį;
- plėsti pakuočių atliekų ir kitų antrinių žaliavų atskiro surinkimo (pirminio rūšiavimo) ir perdirbimo apimtis;
- biodegraduojančias (žaliąsias) atliekas atskirti nuo bendro komunalinių atliekų srauto. Plėsti konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklą;
- užtikrinti, kad būtų sudarytos sąlygos apdoroti (kompostuoti ir (ar) anaerobiškai pūdyti) komunalines biologiškai skaidžias atliekas;
- šviesti ir informuoti visuomenę apie buitje susidarantių atliekų tvarkymo galimybes;
- statybos ir griovimo atliekos turi būti surenkamos ir išvežamos perdirbimui;
- vykdyti atliekų susidarymo ir tvarkymo monitoringą.

8.9. GAISRINĖ SAUGA

Siekiant užtikrinti priešgaisrinį saugumą gyvenamosiose vietovėse, turi būti numatytos galimybės turėti reikiamą kiekį vandens gaisrams gesinti, įrengti privažiavimus prie atvirų vandens telkinių. Teritorijose, kuriuose centralizuotai tiekiamas vanduo, atskiru projektu išnagrinėti galimybes įrengti priešgaisrinį vandentiekį. Rengiant atskirų objektų infrastruktūros projektus, būtina numatyti susisiekimo dalies norminius parametrus gaisrinei technikai privažiuoti. Įrengiant ir/ar projektuojant priešgaisrinio vandentiekio tinklus ir statinius, būtina vadovautis galiojančiomis Gaisrinės saugos normomis.

Vadovaujantis Gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti (patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312) 16 punktu: „rengiant savivaldybių ar jų dalių bendruosius planus, teritorijos, skiriamos priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms (gaisrinėms komandoms), arba susisiekimo komunikacijos išdėstomos taip, kad atstumas vykstant artimiausiu keliu į tolimesnį įvykio vietą miesto gyvenamosiose vietovėse būtų ne didesnis

kaip 5 km, atvykimo į įvykio vietą kaimo gyvenamosiose vietovėse – ne didesnis kaip 12 km“ buvo atlikta Alytaus rajono savivaldybės priešgaisrinių pajėgų išdėstymo analizė, kuri parodė, kad priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų (gaisrinių komandų) tinklas padengia visas pagrindines urbanizuotas teritorijas, todėl priimamas sprendimas, kad priešgaisrinių gelbėjimo pajėgų (gaisrinių komandų) tinklas yra optimalus.

Vadovaujantis aukščiau išvardintomis normomis, bendrojo plano sprendiniuose numatoma, kad žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose turi būti nagrinėjama:

- vandentiekio tinklų ir statinių, skirtų gaisrams gesinti, išdėstymas;
- susisiekimo sistemų, gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobiliams privažiuoti prie statinių, išdėstymas;
- gaisro plitimo į gretimus statinius ribojimas.

Be šių Normų, būtina vadovautis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo įgyvendinamųjų ir kitų teisės aktų reikalavimais, taikomais rengiamiems teritorijų planavimo dokumentams. Rengiant teritorijų planavimo dokumentus ir nedarant poveikio šių Normų taikymui, turi būti laikomasi saugių atstumų tarp pavojingųjų objektų, kuriems taikomi Pramoninių avarijų prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 966 (su vėlesniais pakeitimais), taip pat nuo šių objektų iki planuojamose teritorijose numatomų statinių.

REKOMENDACIJOS EKOGEOLIGINIŲ SĄLYGŲ VERTINIMUI/IŠSAUGOJIMUI

- Parengtiniai išžvalgytuose naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognoziniuose plotuose slūgsantys nenaudojami žemės gelmių išteklių turi būti apsaugoti nuo veiksmų, bloginančių jų kokybę, gavybos sąlygas, nuo teritorijos užstatymo ar kitų veiksmų, trukdančių žemės išteklius naudoti ateityje;
- Silpnos ar vidutinės spūdinio požeminio vandens gamtinės saugos teritorijose rekomenduojama įvertinti galimą numatomos ar vystomos ūkinės veiklos poveikį šio vandens kokybei ir jos išsaugojimo priemonių taikymo galimybes.
- Teritorijose su stačiais (>25° polinkis, >5 m aukštis) šlaitais rekomenduojama atlikti šlaito stabilumo įvertinimą ir stabilumo praradimo rizikos įvertinimą.
- Teritorijose, kuriose vystosi arba yra įvykusios nuošliaužos, rekomenduojama įvertinti šlaito stabilumą ir tolimesnio nuošliaužos vystymosi riziką.
- Pelkėjimo teritorijose rekomenduojama įvertinti gruntinio vandens režimą, šio vandens agresyvumą statinių konstrukcijų atžvilgiu, pelkėjančių gruntų stiprumo savybes.
- Preliminariai pavojingų geologinės aplinkos taršos židinių teritorijose rekomenduojama atlikti ekogeologinį tyrimą pagal Ekogeologinių tyrimų reglamento nuostatas ir dėl taršos įvertinti galimus gruntų fizikinių mechaninių savybių pokyčius.
- Paleojrėžių teritorijose rekomenduojama įvertinti požeminio vandens dinamines sąlygas (vertikalios filtracijos kryptį, horizontalios filtracijos greitį, spūdinio vandens spūdzio aukštį ir pan.).

9. PAVIRŠINIAI VANDENS TELKINIAI IR JŲ APSAUGA

Paviršinių vandenų struktūrą formuoja upės, ežerai ir tvenkiniai. Neabejotinai svarbiausia vandentėkmė Alytaus rajono savivaldybėje – tai jos teritorijoje vingiuojanti didžiausia Lietuvos upė Nemunas (upės baseino plotas Lietuvos teritorijoje 46816 km², ilgis 475 km, vidutinis debitas įtekant į Kuršių marias 665 m³/s, būdingas hidromodulis 6,8 l/s km²), Nemunas savivaldybės teritoriją kerta beveik per vidurį. Nemunas yra ypatinga savivaldybės vandens išteklius formuojanti vandentėkmė, nes nuo jos hidrologinio ir hidrocheminio režimo priklauso didelės dalies gyventojų vandens ištekliai, ūkinė veikla ir gyvenimo kokybė.

Alytaus rajono teritorijoje ežerai telkiasi dvejose srityse besiskiriančiose paviršiaus susidarymo sąlygomis ir reljefo pobūdžiu: Baltiškųjų aukštumų centrinė dalis ir Baltiškųjų aukštumų vakarinė plynaukštė. Todėl čia esantys ežerai skiriasi savo dydžiu, krantų konfiguracija, gyliu ir t.t. Alytaus rajono ežeringumas yra 3,2 %, t.y. tris kartus didesnis nei Varėnos ir per pus mažesnis nei Lazdijų (6,10 %) rajono. Būdingiausi šių sričių atstovai:

Obelija (Baltiškųjų aukštumų centrinė dalis), pratakus šiaurės – pietų kryptimi nusidriekęs ežeras Alytaus rajono pietvakarinėje dalyje priklausantis Peršekės baseinui. Ežerą iš visų pusių juosia plačios terasos. Jis yra kalvoto moreninio reljefo ir limnoglacialinės lygumos kontakte, tipingame ledo luisto suformuotame duburyje. Tai dvidešimt trečias pagal dydį Lietuvos ežeras, kurio plotas 5,73 km². Ežero dubuo nesudėtingas, lygus, Giliausia vieta yra 7,6 m. Vandens augalų Obelijos ežere nedaug. Pagal eutrofikacijos lygį ežeras priskiriamas mezotrofinių grupei. Obelijos vandens kokybė pagal BDS7 rodiklį dažniausiai būna labai švarus ir švarus (I – II klasės).

Žuvintas (Baltiškųjų aukštumų vakarinė plynaukštė) ežeras (plotas 10,27 km²) esantis vakarinėje Alytaus rajono dalyje, limnoglacialinėje lygumoje, kuri suskaidyta lėkštais moreniniais kalvagūbriais. Žuvintas yra eutrofinio tipo ežeras. Didžiausias gylis tėra 2,5 m, o vidutinis – vos 0,67 m. Ežeras yra labai sekus, stipriai užžėlęs. Ežere daug nepastovių, plaukiojančių salų. Dugnas lėkštas, prižėlęs augalų. Mažiau apaugusi tik pietrytinė ežero dalis, kurioje yra didžiausias ežero gylis – 3,4 metro. Žuvinto vanduo pagal BDS7 rodiklį 1998 m. duomenimis buvo laikomas švariu (II klasė), o 1999 m. vandens kokybė jau priklausė I klasei (labai švarus).

Vadovaujantis LR piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu (Žin., 1997, Nr.65 –1558) ir LR vandens įstatymu (Žin., 2003, NR.36- 1544) LR Vyriausybė yra patvirtinusi valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašą, į kurį patenka 9.1 lentelėje išvardintos per Alytaus rajono savivaldybės teritoriją pratekančios upės, 9.2 lentelėje išvardinti valstybinės reikšmės ežerai, 9.3 lentelėje nurodyti valstybinės reikšmės tvenkiniai.

9.1 lentelė. Valstybinės reikšmės upės Alytaus rajono savivaldybėje

Eil. Nr.	Upės pavadinimas	Baseinas	Vandens telkinys (vyresnioji upė)	Upės ilgis*, km
1.	Nemunas	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Kuršių marios	475
2.	Alovė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Nemunas	8,6
3.	Paršėkė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Nemunas	54,2
4.	Obeltis	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Verknė	18,8
5.	Zembrė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Nemunas	19,0
6.	Kilminė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Paežerėlė	13,8
7.	Apsingė	Nemuno mažųjų intakų (su Nemunu)	Nemunas	6,3
8.	Abista	Merkio	Merkys	21,7
9.	Varėnė (Žižma)	Merkio	Merkys	47,7

*- pateikiamas visas upės ilgis LR ribose

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas „Dėl valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašo ir jų ploto patvirtinimo“ 2003 spalio 14 d. Nr. 1268 (Žin., 2003 m. 98 –4394).

9.2 lentelė. Valstybinės reikšmės ežerai Alytaus rajono savivaldybėje

Inventoriaus Nr.	Pavadinimas	Plotas, ha
56-13	Alovės ežeras	73,7
55-32	Angininkų ežeras	47
62-19	Apsingė	12,5
55-53	Atesys	109,2
56-63	Didžiulis (Daugų ežeras)	910,8
61-58	Ežerynas	1
62-8	Gailintas	66
62-7	Gailintėnų ežerėlis	12,2
61-61	Galvinis	12,4
55-12	Giluitis	234,5
55-36	Gudelių ežeras	118,8
56-40	Ilgis	75,3
55-30	Kavalys	140,4
61-57	Krakinis	1,3
61-59	Lizdų ežeras	27
56-55	Neveiglas	61
56-56	Niedulis	52,7
61-40	Obelija	573,4
55-37	Pluvija	49,3
62-6	Sausvingis	53,1
55-11	Simno ežeras	243,8
56-61	Suingis	103,7
56-57	Svetus	39
61-42	Tolkūnų	3,2
62-10	Vabalių ežeras (Svaitingis)	57,5
55-45	Žuvintas	971,2
Iš viso savivaldybėje:		4050

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas „Dėl valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašo ir jų ploto patvirtinimo“ 2003 spalio 14 d. Nr. 1268 (Žin., 2003 m. 98–4394).

9.3 lentelė. Valstybinės reikšmės tvenkiniai Alytaus rajono savivaldybėje

Tvenkinio pavadinimas	Upė	Vandens telkinys (vyresnioji upė)	Užtvankos vieta nuo žiočių, kilometrais	Tvenkinio plotas, hektarais
Gulbynės	-	Nemunas	-	6,9
Dusmenos	Dusmena	Varėnė	3,5	4,8
Kalesninkų	Dovinė	Šešupė	43,1	2,5
Krokialaukio	Peršėkė	Nemunas	26,8	75,3
Kumečių	Metelytė	Peršėkė	2,4	7,5
Iš viso savivaldybėje				97

Šaltinis: LR Vyriausybės nutarimas „Dėl valstybinės reikšmės vidaus vandens telkinių sąrašo ir jų ploto patvirtinimo“ 2003 spalio 14 d. Nr. 1268 (Žin., 2003 m. 98–4394).

Savivaldybės teritorijoje esantys paviršiniai vandens telkiniai daugiau ar mažiau naudojami rekreacijai, verslinei žvejybai ir mėgėjiškai žūklei. Nemuno upė yra įtraukta į valstybinės reikšmės vidaus vandens kelių sąrašą, tačiau šiuo metu laivyba yra fragmentiška, neintensyvi. LR aplinkos ministerija yra nustačiusi kai kuriuos apribojimus, taikomus vandens telkinių naudojimui. Motorinėmis plaukiojimo priemonėmis leidžiama plaukioti tik Nemuno upės farvateriu. Dabartiniu metu yra ženkliai sumažėjęs paviršinių vandens panaudojimas žemės ūkyje, žuvininkystėje, tuo tarpu vis intensyvesnis tampa jų panaudojimas rekreacijoje. Labai aktuali problema yra paviršinių vandens telkinių apsaugos zonoms ir pakrančių apsaugos juostoms keliamų reikalavimų užtikrinimas, nes tinkamai tvarkomos pakrančių apsaugos juostos sumažina galimybę patekti į vandens telkinius

pavojingoms medžiagoms, apsaugo krantus nuo erozijos ir abrazijos, šlaitus – nuo griovų susidarymo bei nuošliaužų, užtikrina vandens telkinių pakrančių ekosistemų stabilumą ir palankias jų formavimosi sąlygas; saugo vandens telkinių pakrančių natūralų kraštovaizdį bei jo estetines vertybes; sudaryti palankias sąlygas rekreacijai.

Potvynių rizikos vertinimas. Potvyniai – vienas dažniausių gamtos reiškinių, turinčių neigiamą poveikį žmonių sveikatai, aplinkai, kultūros paveldui, ekonominei veiklai ir infrastruktūrai. Lietuvoje dažniausiai potvyniai kyla dėl sniego tirpsmo ir ledo kamščių (apie 70-75 proc. atvejų), intensyvių liūčių (apie 15 proc. atvejų). Kitos priežastys, tokios kaip vandens lygio Baltijos jūroje pakilimas, hidrotechnikos statinių avarijos ir pan. sudaro 15 proc. atvejų. Dažniausiai potvyniai Lietuvoje kyla pavasario ir žiemos metu, atitinkamai apie 60 ir 35 proc. atvejų. Pagal Lietuvos potvynių grėsmės žemėlapius (patvirtinti LR aplinkos ministro 2014-08-06 įsakymu Nr. D1-655) Alytaus rajono savivaldybėje yra sniego ir liūčių užliejamų teritorijų prie Nemuno upės. Alytaus rajono savivaldybėje yra nustatytos ekstremalių situacijų arba mažos tikimybės potvynių (0,1 proc. tikimybė), vidutinės tikimybės potvynių (1 proc. tikimybė), didelės tikimybės potvynių (10 proc. tikimybė) teritorijos. Bendrojo plano keitimu, potencialiai užliejamose teritorijose nenumatoma urbanistinė plėtra, kuriai grėsmę keltų potvyniai. Įgyvendinant bendrojo plano keitimo sprendinius, būtina vadovautis LR Saugomų teritorijų įstatymu (1993-11-09 Nr. I-301, su vėlesniais pakeitimais), LRV nutarimu „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (1992-05-12 Nr.343, su vėlesniais pakeitimais), potvynių grėsmės ir rizikos žemėlapiais (<http://potvyniai.aplinka.lt/potvyniai/>) bei taikyti potvynių rizikos valdymo planuose numatytas priemones.

10. ŽEMĖS GELMIŲ IŠTEKLIAI

Alytaus rajono teritorijoje naudingų iškasenų įvairovė nėra didelė. Čia aptinkama žvyro, žvyro-smėlio, smėlio, molio bei durpių. Gamtinės sąlygos – reljefo kilmės ypatumai susiję su visa eile nuledėjimo eigoje vykusių procesų, lemia dėsningą šių naudingų iškasenų telkinių pasiskirstymą.

Alytaus rajone naudingųjų iškasenų tarpe labiausiai yra paplitę žvyras ir smėlis, kitos naudingos iškasenos naudojamos labai nežymiai ar visiškai nenaudojamos. Žvyro ir žvyro-smėlio telkiniai koncentruojasi rytinėje rajono dalyje, kur vyrauja žvyringos ir smėlingos zandrinės lygumos bei Nemuno slėnyje ir apyslėnyje. Molio ištekliai koncentruojasi vakarinėje – limnoglacialinės (priedyninių baseinų) kilmės rajono dalyje. Ten taip pat yra didžiausia durpių telkinių dalis.

Žvyras plačiausiai paplitusi naudingoji iškasena Alytaus rajone. Sutinkami kaip žvyro, taip ir žvyro – smėlio telkiniai. Rajone yra 5 žvyro ir 3 smėlio-žvyro detalieji išžvalgyti telkiniai, 10 žvyro ir 1 smėlio-žvyro parengtinai išžvalgytas telkinys, 2 prognoziniai žvyro telkiniai. Šių išteklių panaudojimas yra įvairus – žemų kategorijų kelių tiesimui, kelių remontui ir aplinkos tvarkymui, taip pat betono, statybinių skiedinių gamybai ir kitiems pagalbiniais statybos darbams.

Smėlis paplitusi naudingoji iškasena Alytaus rajone. Rajone yra 3 detalieji išžvalgyti smėlio telkiniai, 3 parengtinai išžvalgyti smėlio telkiniai, 1 prognozinis smėlio telkinys. Smėlio panaudojimas – molio liesinimui, aplinkos tvarkymui, kelių tiesimui, remontui ir aplinkos tvarkymui.

Molis. Rajone yra 3 detalieji išžvalgyti molio telkiniai (2 telkiniai yra naudojami), 1 parengtinai išžvalgytas molio telkinys. Prognozių telkinių nėra.

Durpės. Alytaus rajone tik 1 durpių telkinys detalieji išžvalgytas (vienintelis apskrityje). 28 telkiniai yra parengtinai išžvalgyti. Prognozių telkinių nėra. Gero suskaidymo durpės paprastai naudojamos kurui, bei organinėms ir organinėms – mineralinėms trąšoms gaminti, mažaskaidės durpės (H<20%) – kraikui bei kitai žemės ūkio produkcijai gaminti. Nei vienas Alytaus rajone esantis durpynas pastaruoju metu neeksploatuojamas. Durpių gavyba nutrūko 1993. Ankščiau eksploatuoti durpynai nuo 1991 – 1993 metų yra užleisti.

Sapropelis. Alytaus rajone identifikuotas tik 1 sapropelio telkinys, kuris yra pirminio išžvalgymo laipsnio – prognozinis.

Gelavandenės klintys. Alytaus rajono teritorijoje yra tik 1 mažo ploto gėlavandenės klinties telkinys, kuris yra parengtinai išžvalgytas.

10.1 lentelė. Alytaus rajono naudingųjų iškasenų telkiniai

Telkinio Nr. brėžinyje	Telkinio kodas	Telkinio pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis iširtumas	Būklė	Plotas, ha
1	207	Veliuonis	Durpės	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	50,18
2	1380	Bogušiškės	Žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	51,66
3	1381	Kulabiškės	Žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	20,28
4	1383	Sudvajai	Žvyras	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	2,44
5	1384	Dvarčėnai	Žvyras	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	7,8

Telkinio Nr. brėžinyje	Telkinio kodas	Telkinio pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis ištirtumas	Būklė	Plotas, ha
6	1386	Pivašiūnai	Žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	2,11
7	1387	Talokiai	Smėlis ir žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	9,95
8	1389	Obelninkai	Smėlis	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	3,79
9	1390	Dirmiškės	Smėlis	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	4,95
10	1393	Ūdrija	Molis	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	21,69
11	1394	Gailiakėmis	Molis	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	2,17
12	1931	Bogušiškės II	Smėlis ir žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	84,58
13	2297	Norūnai (III sklypas)	Smėlis	Detaliai išžvalgytas	Nenaudojamas	1,66
14	4036	Revai	Molis	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	3,06
15	4591	Padvariškiai	Smėlis ir žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	13,96
16	5067	Rokančiai	Smėlis ir žvyras	Detaliai išžvalgytas	Naudojamas	18,03
17	463	Karšva (Pakaršis)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	262,85
18	2487	Daugai I	Gėliavandenė klintis	Parengtinai išžvalgytas	-	1,74
19	4036	Revai	Molis	Parengtinai išžvalgytas	-	11,54
20	1380	Bogušiškės	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	111,83
21	1391	Rimėnai	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	4,01
22	1390	Dirmiškės	Smėlis	Parengtinai išžvalgytas	-	17,23
23	1384	Dvarčėnai	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	11,34
24	1400	Strielčiai	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	3,7
25	1381	Kulabiškės	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	19,93
26	1395	Miežionys	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	15,18
27	1396	Nemunaitis	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	4,61
28	1389	Obelninkai	Smėlis	Parengtinai išžvalgytas	-	1,03
29	1399	Paliepiei	Smėlis	Parengtinai išžvalgytas	-	3,39
30	1398	Ryliškiai	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	64,16
31	1401	Žvirgždė	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	30,01
32	1397	Žvirgždėnai	Žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	90,19
33	1387	Talokiai	Smėlis ir žvyras	Parengtinai išžvalgytas	-	11,12

Telkinio Nr. brėžinyje	Telkinio kodas	Telkinio pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis iširtumas	Būklė	Plotas, ha
34	205	Aklaežeris (Viečiūnai)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	64,84
35	215	Aklaežeris I	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	21,14
36	210	Bažava	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	16,01
37	667	Bernotiškės	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	65,54
38	666	Cibiliekai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	51,89
39	217	Ciūnioraistis (Kalnų)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	10,19
40	213	Dzingiškiei	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	10,12
41	670	Kazimieravas	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	103,51
42	219	Krikštėnai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	25,59
43	665	Krokininkai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	78,38
44	671	Laičiai (Vinkšniniai)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	83,27
45	669	Lemonišké	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	63,68
46	204	Pavarėnys	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	56,76
47	208	Makniūnai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	10,6
48	212	Meteliai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	13,95
49	462	Mikalavas	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	132,42
50	218	Polymas (Ūta)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	18,14
51	216	Šilaičiai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	35,87
52	668	Mikasa (Užubaliai)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	69,1
53	464	Pakrikštė (Balos)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	174,85
54	461	Patrakė	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	109,33
55	459	Peckūnai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	113,86
56	211	Ponkiškiai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	36,29
57	466	Rakatanskai	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	140,69
58	206	Sala	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	63,12
59	214	Vankiškių samaninė	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	12,43
60	460	Žuvintas	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	5521,29
61	467	Čižikai (Alksnynas)	Durpės	Parengtinai išžvalgytas	-	119,46
62	1385	Norgeliškės	Smėlis	Prognozinis	-	9,91

Telkinio Nr. brėžinyje	Telkinio kodas	Telkinio pavadinimas	Naudingųjų iškasenų rūšis	Geologinis ištirtumas	Būklė	Plotas, ha
63	1381	Kulabiškės	Žvyras	Prognozinis	-	18,94
64	1402	Padvariškiai	Žvyras	Prognozinis	-	7,09
65	2480	Žuvintas	Sapropelis	Prognozinis	-	963,46

Šaltinis: Lietuvos geologijos tarnyba.

Pagal Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų „XXIII. Naudingųjų iškasenų telkiniai“: 101. Išžvalgytuose naudingųjų iškasenų telkiniuose, kurių išteklių patvirtinti, ir prie jų esančiuose perspektyviuose naudingųjų iškasenų plotuose žemės savininkui, naudotojui draudžiama: 101.1. statyti gyvenamuosius namus, gamybinius statinius, įrenginius“. Nuo 2011 m. balandžio 17 d. (2011 m. balandžio 12 d. LR Sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-360) kasybos pramonės ir karjerų eksploatavimo veiklai nebetaikoma sanitarinės apsaugos zona, todėl galimas neigiamas poveikis aplinkai turi būti nustatomas rengiant šių objektų teritorijų planavimo ir projektavimo dokumentus.

Išekspluotavus naudingąsias iškasenas, teritorija turi būti rekultivuojama, pagal galimybes atkuriant buvusią žemės naudojimo paskirtį, arba rekultivuojami į vertingesnes už buvusias ekosistemas, o pažeistų plotų neturi būti daugiau, negu turėtų būti pagal gavybos apimtį ir technologiją. Įmonės, gaudamos iš LGT leidimus naudoti žemės gelmių išteklius, įpareigojamos rekultivuoti žemės plotus. Pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas, rekultivavimo metodikoje nurodyta, kad rekultivavimo darbai turi būti pradėti ir atliekami kartu su naudingųjų iškasenų gavyba.

Pagal LR Aplinkos ministro 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymą Nr. 166 „Dėl pažeistų žemių, iškasus naudingąsias iškasenas, rekultivavimo metodikos patvirtinimo“, LR Aplinkos ministro 1999 m. gegužės 20 d. įsakymą Nr. 147 „Dėl metodinių nurodymų išnaudotiems karjerams, durpynams ir kitaip pažeistai žemei naudoti“ rekultivavimo kryptis pasirenkama atsižvelgiant į telkinio hidrogeologines, geomorfologines sąlygas, iškasos gylį, aslos grunto sudėtį, derlingojo dirvožemio sluoksnio kiekį, galimus papildomus aplinkosauginius ir paveldosaugos reikalavimus, o rengiant tvarkymo projektus, ir į visuomenės poreikius. Rekultivavimas galimas į:

- žemės ūkio naudmenas, kai yra galimybė rekultivavimo metu suformuoti pažeistos žemės paviršiaus nuolydžius, atitinkančius šiam rekultivavimo būdui taikomus techninius parametrus, užtikrinti rekultivuoto ploto drenažo sąlygas, o sukaupto derlingojo dirvožemio pakanka plotui padengti 0,2–0,3 m storio (po suslūgimo) sluoksniu. Tuo atveju, kai sukaupto dirvožemio nėra, o kitos sąlygos palankios žemės ūkio naudmenoms formuoti, turi būti įvertinta galimybė padengti rekultivuotą plotą atvežtiniu dirvožemiu;
- mišką, kai pažeistos žemės plotas neatitinka pirmame punkte nurodytų sąlygų, arba kai rekultivuotiną pažeistą žemę supa miškas, jos iškasos dugną ir šlaitus sudaro lengvos mechaninės sudėties (smėlis, žvyras) gruntas, o sukaupto derlingojo dirvožemio pakanka plotui padengti ne plonesniu kaip 0,1 m (po suslūgimo) sluoksniu. Trūkstant derlingojo dirvožemio, jis gali būti pilamas tik po sodinukais. Rekultivuojant į mišką rekomenduojama formuoti silpnai banguotą reljefą;
- vandens telkinį, kai pažeistą žemę sudaro uždara nenuotaki dauba, kurios dugne kaupiasi arba gali kauptis paviršinio nuotėkio ir/ar gruntinis vanduo;
- ekosistemų atstatymas aktualus rekultivuojant durpynus. Pagrindinė pelkinės ekosistemos atstatymo priemonė – hidrologinio režimo atkūrimas. Pagrindinė ekosistemos atstatymo sąlyga – iškastame durpyne turi būti paliktas ne plonesnis kaip 0,5 m storio priedugninis durpių sluoksnis;
- rekultivavimas į kitos paskirties plotus būdas pasirenkamas, atsižvelgiant į pažeistos žemės išsidėstymą gretimų teritorijų atžvilgiu ir į vietos bendruomenės specifinius poreikius.

Žemės gelmių registras nuolat tikslinamas ir nėra baigtinis (papildomas naujais objektais arba esami objektai yra išbraukiami iš registro), todėl rengiant pagal bendrojo plano keitimo nuostatas kitus

teritorijų planavimo dokumentus ar schemas, būtina vadovautis naujausia Žemės gelmių registro informacija.

Žemės gelmių išteklių telkinių eksploatavimo metu neturi pablogėti esamų kelių/privažiavimų techninė būklė, tam tikslui, prieš pradėdant eksploatuoti telkinius, būtina išspręsti susisiekimo infrastruktūros klausimus, t.y. įrengti eksploatuojamo transporto priemonių apkrovas atitinkančią kelio dangą, kelio atkarpoje suderintoje su Alytaus rajono savivaldybės administracija.

11. SANITARINIŲ APSAUGOS ZONŲ NUSTATYMAS

Sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) – tai aplink stacionarų taršos šaltinį ar kelis šaltinius esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja įstatymais ar Vyriausybės nutarimais nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos. Nustatyta SAZ riba skiria šią teritoriją nuo kitų teritorijų. Ūkinės veiklos skleidžiama tarša priklausomai nuo veiklos rūšies gali būti biologinė, cheminė ir fizikinė ir gali sukelti pavojų žmonių sveikatai, todėl būtina nustatyti ribą, už kurios ši tarša gyvenamųjų ir visuomeninės paskirties pastatų aplinkoje neviršytų teisės aktuose nustatytų ribinių taršos verčių. Sanitarinės apsaugos zonų nustatymo tikslai yra: apsaugoti gyvenamąją aplinką ir žmonių sveikatą nuo taršos; suformuoti sveiką gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką; suderinti valstybės, savivaldybės, įmonių ir kitų fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus nustatant SAZ tvarkymo režimus.

SAZ nustatymo procedūra susideda iš dviejų pagrindinių etapų:

- SAZ nustatymo;
- SAZ įrašymo į Nekilnojamojo turto registrą ir nekilnojamojo turto kadastrą.

SAZ nustatomos Lietuvos Respublikos įstatymuose, Specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 „Dėl specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ bei Sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 „Dėl sanitarinės apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių patvirtinimo“ priede nurodytiems ūkinės veiklos objektams (rūšimis). Šiuose teisės aktuose nurodyti SAZ ribų dydžiai.

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad SAZ privalo nustatyti asmenys, projektuojantys, statantys, rekonstruojantys (norintys keisti ūkinę veiklą, didinti jos intensyvumą), valdantys ar turintys nuosavybės teise statinius, kuriuose vykdoma (planuojama vykdyti) ūkinė veikla yra susijusi su žmogaus gyvenamosios aplinkos tarša, arba planuojantys šių statinių teritorijas.

SAZ ribas galima nustatyti šiais būdais:

- 1) Atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris gali būti atskiras ar poveikio aplinkai vertinimo dalis, SAZ ribų dydžiai pagrindžiami poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitoje ar poveikio aplinkai vertinimo ataskaitoje. Pažymėtina, kad nustatytos SAZ ribos šiuo būdu gali būti ir tikslinamos (didinamos arba mažinamos);
- 2) Taikant aukščiau paminėtuose teisės aktuose nustatytus SAZ ribų dydžius.

Nustatytose ar patikslintose SAZ galioja specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kurios konkrečiam sklypui įsigalioja nuo jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą dienos. Nustatytos ar patikslintos SAZ (specialiosios žemės naudojimo sąlygos) įrašomos į Nekilnojamojo turto kadastrą ir Nekilnojamojo turto registrą vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad ūkinei veiklai nustatytose ir įteisintose SAZ draudžiama statyti gyvenamosios paskirties pastatus (namus), sodo namus, viešbučių, administracinių, prekybos, maitinimo, kultūros, mokslo, poilsio, gydymo, sporto ir religinės paskirties pastatus, specialiosios paskirties pastatus, susijusius su apgyvendinimu, įrengti minėtų objektų patalpas kitos paskirties pastatuose, steigti rekreacines teritorijas, išskyrus atvejus, kai minėti objektai naudojami tik įmonės ar ūkininko ūkio reikmėms.

Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui pavesta kontroliuoti, kaip laikomasi sanitarinės apsaugos zonų nustatymo ir zonoms nustatytų reikalavimų. Atkreiptinas dėmesys, kad nuo 2017 m. sausio 1 dienos įsigaliojusio Administracinių nusižengimų kodekso 53 straipsnyje numatyta administracinė atsakomybė už ūkinės ar kitokios veiklos vykdymą, objektų naudojimą nenustačius sanitarinės apsaugos zonos ribų, kai tai numatyta įstatymuose ar kituose teisės aktuose.

Alytaus rajono savivaldybės bendrojo plano keitimo nuostatos numato, kad Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ, siekiant kad vykdoma ūkinė veikla nepablogintų su ūkine veikla susijusią gyvenamąją aplinką. Keičiantys veiklos vykdymo mastams SAZ turi būti tikslinamas (didinamas arba mažinamas).

12. REZERVUOJAMOS VISUOMENĖS POREIKIAMS TERITORIJOS

Bendrojo plano keitimo sprendiniai rezervuoja teritorijas visuomenės poreikiams (komunikaciniams koridoriams inžinerinei ir susisiekimo infrastruktūrai, intensyviai naudojimui įrengiamiems želdynams ir kitai visuomenės poreikiams reikalingai infrastruktūrai). Tikslios rezervuojamų teritorijų ribos bei apimtys nustatomos vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentuose. Juose taip pat gali būti rezervuotos teritorijos visuomenės poreikiams, nenumatytos bendrojo plano keitimo sprendiniuose.

Savivaldybei svarbūs objektai, tai objektai esantys savivaldybės teritorijoje ir kur savivaldybė ketina investuoti arba prisidėti prie investicijų, vadovaudamasi viešuoju interesu. Šiose teritorijose žemė gali būti paimama visuomenės poreikiams arba bendru sutarimu nustatomas servitutas privačioje žemėje (nesant galimybės tam tikslui naudoti valstybinę žemę) tik parengus infrastruktūros plėtros specialiojo teritorijų planavimo dokumentus, projektinius pasiūlymus, ar žemės valdos projektus, kuriuose nustatomas teritorijos poreikis konkrečiam objektui.

Rezervuotinos teritorijos transporto infrastruktūrai:

Susisiekimo komunikacijoms:

- Vietinės reikšmės keliams ir gatvėms;
- Susisiekimo infrastruktūros statiniams (tiltams, pėsčiųjų tiltams ar kt.);
- Dviračių ir pėsčiųjų takams su priklausiniais;
- Viešosioms prieplaukoms;
- Automobilių stovėjimo aikštelėms.

Rezervuotinos teritorijos inžinerinei infrastruktūrai:

- Inžineriniams tinklams;
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrai ar rekonstrukcijai;
- Atliekų tvarkymo infrastruktūrai;
- Melioracijos infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai;
- Dujų, elektros tiekimo ir ryšių infrastruktūros rekonstrukcijai ar plėtrai.

Rezervuotinos teritorijos kitai infrastruktūrai:

- Viešajai turizmo ir poilsio infrastruktūrai įrengti;
- Kapinių įrengimui/išplėtimui (pagal poreikį);
- Pramonės teritorijoms (pramonės parkams ar LEZ).

PRIEDAS NR. 1
VIETINIO REIŠMINGUMO LYGIO ALYTAUS RAJONO KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ
SĄRAŠAS
(<http://kvr.kpd.lt>, žiūrėta 2019-03-10)

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
5746	Einorų senosios kapinės, vad. Švedkapiais	Alytaus rajono sav., Nemunaičio sen., Einorų k.,	1992-10-21	Registrinis	AV21	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/cee53d01-7288-446a-a9e6-0039db567e01
44	Obelijos dvaro sodybos fragmentai	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g.	1992-03-23	Registrinis	168, 413/630	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/7ab93506-9a9c-456f-ab04-d28e7ea74010
41401	Obelijos dvaro sodybos fragmentų namas	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 15	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/70760cd5-37ca-4167-8b74-a7e746a2ade3
41400	Obelijos dvaro sodybos fragmentų svirnas	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 15	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/c6324c96-c8e8-4551-a4d4-f17c8ed99bac
41403	Obelijos dvaro sodybos fragmentų ūkinio pastato fragmentai	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 15	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/c1697e20-7e5b-472d-8b68-25d592e4f27c
41399	Obelijos dvaro sodybos fragmentų ūkinis pastatas	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 10	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/1f7bf940-ab87-4108-9484-2f9fc960cd59
41402	Obelijos dvaro sodybos fragmentų klojimas	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 15	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/7218205c-965d-41ea-9cc2-62b5934369da
41398	Obelijos dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Obelijos k., Sodo g. 10	2017-08-30	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/f27824cb-456a-4eb3-9539-6397d05bc71b
46	Raudonosios Alovės dvaro sodybos fragmentai	Alytaus rajono sav., Alovės sen., Alovės k., Pievų g. 1	1992-03-23	Registrinis	170, 413/601	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/fe9467f4-6d84-4631-8bb3-8b9e7fb177c3
41278	Raudonosios Alovės dvaro sodybos fragmentų ponų namas	Alytaus rajono sav., Alovės sen., Alovės k., Pievų g. 1	2017-06-19	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/a2b05ef0-6f3f-4913-956c-537bda1f675f

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
41279	Raudonosios Alovės dvaro sodybos fragmentų svirnas	Alytaus rajono sav., Alovės sen., Alovės k., Pievų g. 1	2017-06-19	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/49d95c2e-66e1-4e99-9dfb-89b0fb6aaa04
41280	Raudonosios Alovės dvaro sodybos fragmentų ūkinis pastatas	Alytaus rajono sav., Alovės sen., Alovės k., Pievų g. 1	2017-06-19	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/f63ab523-aa29-49ee-a1b0-2b742a2fe406
47	Rodžios dvaro sodybos fragmentai	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Rodžios k., Dvaro g.	1992-03-23	Registrinis	171, 413/619	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/d3118ff9-fb79-4ed5-a262-87d0c231fda2
41312	Rodžios dvaro sodybos fragmentų kumetynas	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Rodžios k., Dvaro g.	2017-05-19	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/6d2bc4b4-ed7b-485e-aaf2-cd18850456dc
41311	Rodžios dvaro sodybos fragmentų ledainė	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Rodžios k., Dvaro g.	2017-05-19	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/45406a5d-6c17-4573-bb29-b84cb54b3408
2594	Namas	Alytaus rajono sav., Butrimonių sen., Butrimonių mstl., Vytauto g. 13		Registrinis	1546, 413/604	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/cbb57fa8-9e40-4418-a170-aaa2491110ee
2596	Namas	Alytaus rajono sav., Butrimonių sen., Butrimonių mstl., Vytauto g. 23	1992-09-01	Registrinis	1548, 413/606	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/b5411499-9122-41e1-87ed-06e6203f96ee
2595	Namas	Alytaus rajono sav., Butrimonių sen., Butrimonių mstl., Vytauto g. 21	1992-09-01	Registrinis	1547, 413/605	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/d0e8567a-2bae-4c25-ace0-87f181cfd82b
2597	Namas	Alytaus rajono sav., Butrimonių sen., Butrimonių mstl., Vytauto g. 25	1992-09-01	Registrinis	1549, 413/607	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/c7c329e8-005e-44ed-b151-b6c63df7e56d

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Registravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
4426	Namas	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Daugų m., Turgaus a. 8	1992-12-10	Registrinis	1913, 413/584	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/e1b4154f-8f6d-42e2-88fd-0db3734976ee
12208	Namas	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Daugų m., Vytauto g. 27	1993-04-01	Registrinis	2342, 413/583	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/1eac5280-fcc7-4bcf-bf69-466403276930
2591	Namas	Alytaus rajono sav., Simno sen., Simno m., Birutės g. 2	1992-08-31	Registrinis	1543, 413/588	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/ea2232d1-51ab-4b0a-ae47-675d217c4780
2592	Namas	Alytaus rajono sav., Simno sen., Simno m., Vytauto g. 51	1992-08-31	Registrinis	1544, 413/589	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/3e0eda27-0bc3-4509-a97d-cba1b121a17e
32604	Balkasodžio koplyčia	Alytaus rajono sav., Miroslavo sen., Balkasodžio k.,	2009-01-22	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/50981cd2-5a46-462a-a2ae-3732a6f3c200
14737	Stogastulpis	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Klepočių k.,		Registrinis	2512	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/46af65d4-33ff-44b3-a629-09693c2efb05
14738	Kryžius	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Klepočių k.,		Registrinis	2513	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/9ab4c7e4-88f5-4642-9f5f-0a3537177fbe
14724	Kryžius	Alytaus rajono sav., Pivašiūnų sen., Sudvariškių k.,		Registrinis	2499	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/ce3bbabf-4123-482c-b0e1-2090f450c245
14735	Kryžius	Alytaus rajono sav., Punios sen., Valiūnų k.,		Registrinis	2510	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/bb90eed1-3b80-47a4-aaae-288cf6a493c0
14723	Kryžius	Alytaus rajono sav., Pivašiūnų sen., Klydžionių k.,		Registrinis	2498	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/31191b77-4d80-42d5-a9f5-2eb15670780b

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
14739	Kryžius	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Klepočių k.,		Registrinis	2514	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/208170c6-8490-4a88-8fe5-2eb29207890c
14718	Kryžius	Alytaus rajono sav., Nemunaičio sen., Nemunaičio mstl., Nemuno g.	1993-04-14	Registrinis	2493	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/3a05f4ae-06cc-4057-ba6e-3d72c80ff5c0
14707	Kryžius	Alytaus rajono sav., Butrimonių sen., Butrimonių mstl.,		Registrinis	2482	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/d75cd47a-0b91-4304-897c-53730f83332e
14698	Kryžius	Alytaus rajono sav., Alytaus sen., Rumbonių k., Nemuno g.	1993-04-09	Registrinis	2473	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/acc799d1-1665-4432-8936-54415f42f803
22	Kryžius	Alytaus rajono sav., Krokialaukio sen., Krekštėnų k., Žalgirio g.	1992-07-09	Registrinis	1108, 413/621	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/d25f5691-d7d8-45b9-8def-c1e16a04e71d
14729	Kryžius	Alytaus rajono sav., Punios sen., Kružiūnų k., Sodžiaus g.		Registrinis	2504	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/1554fcfa-fa31-41d2-bf3a-ce9b84c86249
14713	Stogastulpis	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Daugų m., Maironio g. 6		Registrinis	2488	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/f55f6775-2779-41b7-9110-3c0641098079
14740	Ryliškių koplytstulpis	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Ryliškių k., Bažnyčios g.	1993-04-14	Registrinis	2515	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/142ff626-b50d-4055-af73-69da39f68776
4144	Paminklas operos solistės Marijos Aleškevičiūtės gimtosios sodybos vietoje	Alytaus rajono sav., Krokialaukio sen., Krekštėnų k., Žalgirio g.		Registrinis	1784, 413/622	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/ee572131-e566-4d33-89f3-f6d1523b76ff

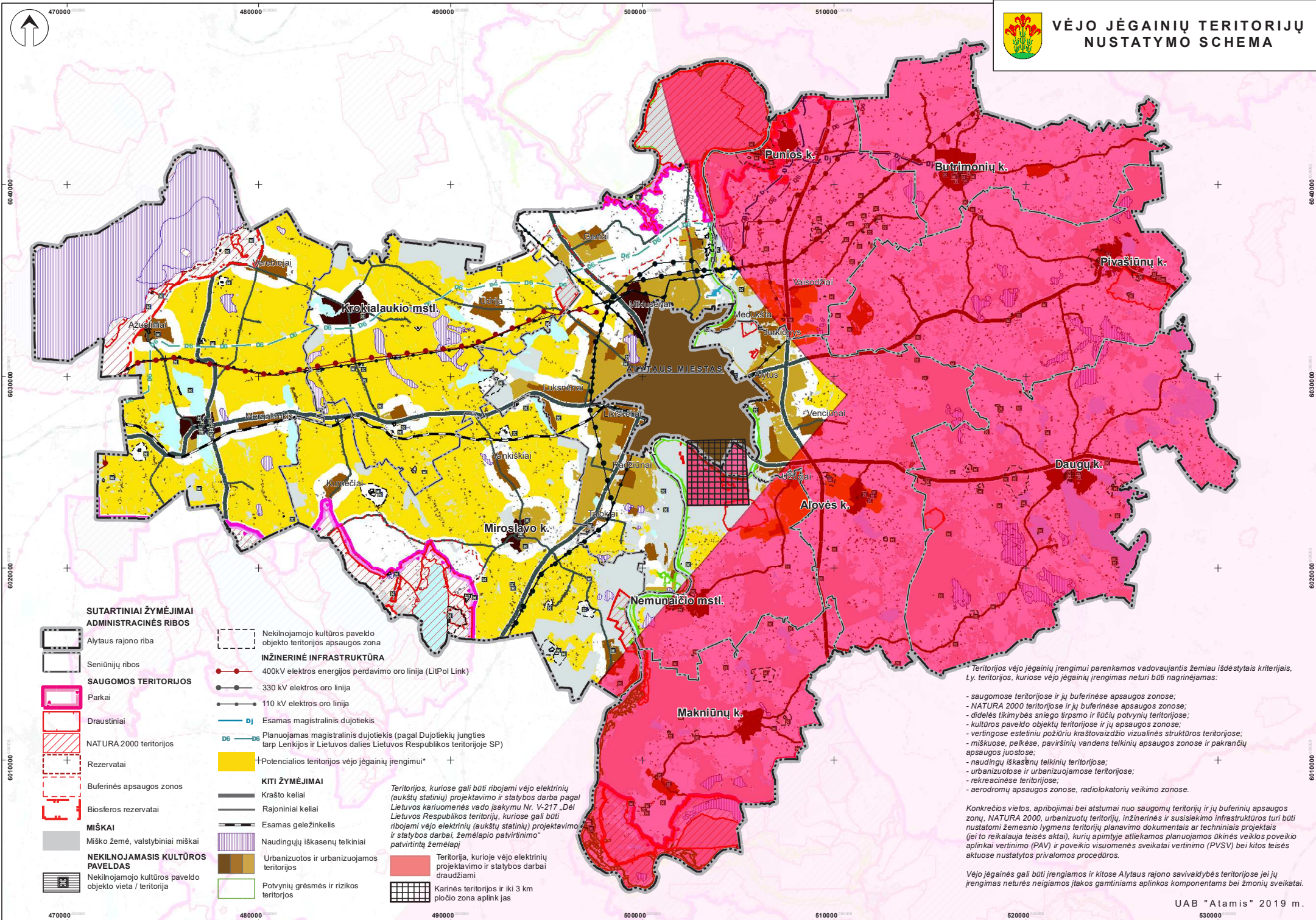
Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Registravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
12219	Muiželių giminės paminklas	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Makniūnų k.,	1993-04-05	Registrinis	2353, 413/645	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/7b19b4df-ca01-4ab5-9996-7ae27f5d4260
4480	Paminklas Lietuvos nepriklausomybės 20-mečiui	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Doškonių k., Alkakalnio g.	1992-12-14	Registrinis	1967, 413/617	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/58d3594c-f107-4c7c-b1fe-b130149a9bc3
4396	Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Ryliškių k.,	1992-12-07	Registrinis	1900, 413/646	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/6acfdb36-ba17-4bdc-bee1-5ccd8136bfd8
2373	Grinkiškių kaimo senosios kapinės	Alytaus rajono sav., Simno sen., Grinkiškių k.,	1992-08-17	Registrinis	1332, 413/652	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/d4c7704c-a447-4fdf-914a-20756c96003a
5774	Raitininkų senosios kapinės, vad. Graužakalniu	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Raitininkų k.,	1992-10-21	Registrinis	AV49	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/629b3803-8b31-4c66-91bc-21b5840286ba
5757	Tamašavos senosios kapinės, vad. Petrucienės kalnu	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Tamašavos k.,	1992-10-21	Registrinis	AV32	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/19325c8c-502a-46e2-9cdb-32985da2a427
5766	Vangelonių senosios kapinės, vad. Perkūnkalniu	Alytaus rajono sav., Nemunaičio sen., Vangelonių k.,	1992-10-21	Registrinis	AV41	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/69d00d63-19c0-4dd9-b37b-36ddddd46d279
5747	Valėniškių senosios kapinės	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Valėniškių k.,	1992-10-21	Registrinis	AV22	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/09004556-2102-42b2-ac15-370af14043b1
5773	Pieriškių senosios kapinės	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Pieriškių k.,	1992-10-21	Registrinis	AV48	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/2e2b861f-bb28-4af9-9548-3b0e063e8010
14736	Koplytėlė	Alytaus rajono sav., Raitininkų sen., Klepočių k.,		Registrinis	2511	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/bdd13839-666a-4f2e-990e-4a6a12b18718

Unikalus objekto kodas	Pavadinimas	Adresas	Įregistravimo registre data	Statusas	Kiti kodai	
42192	Padvariškių kaimo senosios kapinės	Alytaus rajono sav., Punios sen., Padvariškių k.,	2018-03-14	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/b2cc8595-ed1f-4894-b1de-590cbadc5f6f
5754	Melnytėlės senosios kapinės vad. Aštriakalnių, Švedų kapais	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Rodžios k.,	1992-10-21	Registrinis	AV29	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/5c701868-04ff-4ca9-97dd-5b0a585f3d09
40481	Verebiejų kaimo evangelikų liuteronų senosios kapinės	Alytaus rajono sav., Simno sen., Liepakojų k.,	2017-04-13	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/0f796ff9-d5df-43ea-9bc0-6b0b06198dde
5770	Vaidaugų senosios kapinės, vad. Napoleono kapais	Alytaus rajono sav., Punios sen., Vaidaugų k.,	1992-10-21	Registrinis	AV45	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/f312f69e-d3b6-4259-8d3e-84063df77157
12284	Pirmojo pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapinės	Alytaus rajono sav., Daugų sen., Karliškių k.,	1993-04-13	Registrinis	2431	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/e2de31b9-64b3-4426-8fd3-c2cbeb2a8dd8
38330	Sudvariškių kaimo antrosios senosios kapinės, vad. Kapinėlėmis	Alytaus rajono sav., Pivašiūnų sen., Sudvariškių k.,	2015-02-25	Registrinis		http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/ea4c0e49-f3cc-4eae-a3db-c62aec2f8787
5767	Sudvariškių kaimo pirmosios senosios kapinės, vad. Prancūzkapiu	Alytaus rajono sav., Pivašiūnų sen., Sudvariškių k.,	1992-10-21	Registrinis	AV42	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/9d93c8e7-e945-479d-a9d9-dfcd5d484ea6
5764	Senkapis	Alytaus rajono sav., Alytaus sen., Norūnų k.,	1992-10-21	Registrinis	AV39	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/3ca753cc-7f2f-426c-b0f2-e4df78c13908
5761	Junčionių senosios kapinės, vad. Kapinėlėmis	Alytaus rajono sav., Pivašiūnų sen., Junčionių k.,	1992-10-21	Registrinis	AV36	http://kvr.kpd.lt/#/heritage-detail/c62dfa5d-d306-44c9-9ade-f5307739510c

PRIEDAS NR. 2
VĖJO JĖGAINIŲ TERITORIJŲ NUSTATYMO SCHEMA

VĒJO JĒGAINIŲ TERITORIJŲ NUSTATYMO SCHEMA

SUTARTINIAI ŽYMĖJIMAI

- Alytaus rajono riba
- Seniūnijų ribos
- SAUGOMOS TERITORIJOS**
- Parkai
- Draustiniai
- NATURA 2000 teritorijos
- Rezervatai
- Buferinės apsaugos zonos
- Biosferos rezervatai
- MIŠKAI**
- Miško žemė, valstybiniai miškai
- NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS**
- Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto vieta / teritorija

- Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijos apsaugos zona
- INŽINERINĖ INFRASTRUKTŪRA**
- 400kV elektros energijos perdavimo oro linija (LitPol Link)
- 330 kV elektros oro linija
- 110 kV elektros oro linija
- Esamas magistralinis dujotiekis
- Planuojamas magistralinis dujotiekis (pagal Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos dalies Lietuvos Respublikos teritorijoje SP)
- Potencialios teritorijos vėjo jėgainių įrengimui*

KITI ŽYMĖJIMAI

- Krašto keliai
- Rajoniniai keliai
- Esamas geležinkelis
- Naudingųjų iškasenų telkiniai
- Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos
- Potvynių grėsmės ir rizikos teritorijos

Teritorijos, kuriose gali būti ribojami vėjo elektrinių (aukštųjų statinių) projektavimo ir statybos darbai pagal Lietuvos kariuomenės vado įsakymu Nr. V-217 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijų, kuriose gali būti ribojami vėjo elektrinių (aukštųjų statinių) projektavimo ir statybos darbai, žemėlapio patvirtinimo“ patvirtintą žemėlapią

- Teritorija, kurioje vėjo elektrinių projektavimo ir statybos darbai draudžiami
- Karinės teritorijos ir iki 3 km pločio zona aplink jas

Teritorijos vėjo jėgainių įrengimui parenkamos vadovaujantis žemiau išdėstytais kriterijais, t.y. teritorijos, kuriose vėjo jėgainių įrengimas neturi būti nagrinėjamas:

- saugomose teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- NATURA 2000 teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose;
- didelės tikimybės sniego tirpimo ir liūčių potvynių teritorijose;
- kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose;
- vertingose estetiškai požiūriu kraštovaizdžio vizualinės struktūros teritorijose;
- miškuose, pelkėse, paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose;
- naudingųjų iškasenų telkinių teritorijose;
- urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose;
- rekreacinėse teritorijose;
- aerodromų apsaugos zonose, radiolokatorių veikimo zonose.

Konkrečios vietos, apribojami bei atstamai nuo saugomų teritorijų ir jų buferinių apsaugos zonų, NATURA 2000, urbanizuotųjų teritorijų, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros turi būti nustatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ar techniniais projektais (jei to reikalauja teisės aktai), kurių apimtyje atliekamos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) bei kitos teisės aktuose nustatytos privalomos procedūros.

Vėjo jėgainės gali būti įrengiamos ir kitose Alytaus rajono savivaldybės teritorijose jei jų įrengimas neturės neigiamos įtakos gamtiniam aplinkos komponentams bei žmonių sveikatai.

GRAFINĖ DALIS

Pagrindinis brėžinys. M 1:50 000;
Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys. M 1:50 000;
Kraštovaizdžio tvarkymo zonų brėžinys. M 1:50 000;
Gamtinio karkaso brėžinys. M 1:50 000.